

RAPORT
I
VLERSIMI TË NDIKIMIT NË MJEDIS
PËR FABRIKËN E PRODHIMIT TË PRODUKTEVE NGA
QUMSHTIT
Lloshkobare, Ferizaj

Investitori :	INVESTITORI: "MALI Q"SH.P.K. Lloshkobare-Ferizaj Gjevdet Qenani -Drejtor
Emërtimi i projektit	RAPORT I VLERSIMI TË NDIKIMIT NË MJEDIS PËR FABRIKËN E PRODHIMIT TË PRODUKTEVE NGA QUMSHTIT Lloshkobare I serbëve, Ferizaj
Lokacioni :	Lloshkobare, Ferizaj P-72217056-00226-1
Hartuesit e Raportit të VNM-s	1. Menderes Halabaku inxh.dipl.i gjeol.
Investitori :	INVESTITORI: "MALI Q"SH.P.K. Lloshkobare-Ferizaj Gjevdet Qenani -Drejtor

Emërtimi i projektit	RAPORT I VLERSIMI TË NDIKIMIT NË MJEDIS PËR FABRIKËN E PRODHIMIT TË PRODUKTEVE NGA QUMSHTIT Lloshkobare I serbëve, Ferizaj
Lokacioni :	Lloshkobare, Ferizaj P-72217056-00226-1
Hartuesit e Raportit të VNM-s	1. Menderes Halabaku inxh.dipl.i gjeol.

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria –Vlada-Government
Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor
Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja

Në bazë të nenit 16 paragrafi 1 të Ligjit për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis Nr.03L/214 dhe Udhëzimi Administrativ për Licencim të Hartuesëve të Raporteve për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis Nr.10/2017, për Hartues të Raportëve të VNM, Ministri i MMPH lëshon:

Nr. i licencës: 46/19

LICENCË

Menderes HALABAKU, Inxhinier i Diplomuar i
Gjeografisë

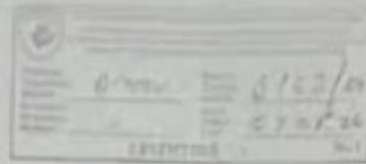
Licencohet si person fizik për hartimin e raporteve të VNM-së

Data e vlefshmërisë:
12.08.2019— 12.08.2024
Prishtinë

Fatmir Matoshi

Ministër i MMPH-së

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada-Government

Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor
Ministارتو سڀڻو ۽ Prostornog Planiranja
Ministry of Environment and Spatial Planning

FORMULAR PËR KËRKESA

Kërkesë për:	Përshkrim i shkurtër i kërkesës	PO
	Kërkesë për vëzhdimin e licencës për hartimin e raporteve të VNM-të	
VËREJTJE		

Emri dhe mbiemri i palës, adresa	Meudres Halabaku Dzhogran Viti
Numri i telefonit E-mail	044 194 474 meudreshh@yahoo.com
Numri i mobililit	044 194 474
Nenshkrimi i palës	Meudres Halabaku

Sekretari i Përzgjedhës,
Tel: ++381 38 200 32 010, Fax: ++381 38 517 800, Rruga Nazim Gafuri 31, Prishtinë
e-mail: zspmi_maph@yahoo.com

1. Hyrje

Hartimi i Raportit të Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis për fabrikën e prodhimit të produkteve nga qumështit është një kërkesë e cila del nga **Ligji nr. 08/L-181 për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis**, për t'u siguruar që kompania **“MALI Q” Sh.p.k.**, e cila ushtron aktivitetin e saj në **zonën kadastrale të Lloshkobares, Komuna e Ferizajit**, të veprojë në përputhje me standardet mjedisore të vendosura nga legjislacioni vendor dhe ai ndërkombëtar për mbrojtjen e mjedisit. Kjo përfshin respektimin e normave për ndotjen e ajrit, trajtimin e ujërave të ndotura, menaxhimin e mbetjeve organike, si dhe mbrojtjen e burimeve ujore dhe tokësore.

Raporti i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis përbën një dokument të rëndësishëm dhe të domosdoshëm për marrjen e Pëlqimit Mjedisor, duke qenë se aktivitetet e fabrikës gjatë procesit teknologjik të pranim, pasterizimit, fermentimit, përpunimit dhe ambalazhimit të produkteve nga qumështit, gjenerojnë potencialisht ndotës të ndryshëm që duhet të vlerësohen për ndikimin e tyre mbi ajrin, ujin dhe tokën. Përmes këtij raporti të VNM-së do të përkufizohen të gjitha ndikimet që mund të paraqiten nga funksionimi i fabrikës, duke marrë në konsideratë mjedisin jetësor të ngushtë dhe të gjerë. Hartimi i raportit të Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis bëhet me qëllim që në mënyrë transparente të paraqitet ndikimi në mjedis për fabrikën e prodhimit të produkteve nga qumështit, në mënyrë që të mundësohet ruajtja e mjedisit dhe zhvillimi i qëndrueshëm industrial. Ky vlerësim i ndikimit në mjedis është punuar duke u bazuar në kërkesën e operatorit, gjendjen aktuale të lokacionit, karakteristikat e zonës, gjendjen ekzistuese të mjedisit rreth fabrikës, si dhe dokumentacionin teknik të ofruar.

Detyra e përgatitjes së këtij raporti të VNM-së ka për qëllim identifikimin e burimeve të ndotjes, vlerësimin e ndikimit të tyre në mjedis, si dhe propozimin e masave për parandalimin apo zvogëlimin e ndikimeve negative deri në kufijtë e lejuar ligjorë. Të gjitha konstatimet dhe rekomandimet që dalin nga ky raport do të shërbejnë si udhëzues gjatë fazës së operimit, duke garantuar që aktiviteti i kompanisë të jetë në harmoni me ruajtjen e mjedisit dhe mbrojtjen e shëndetit të komunitetit.

1.1. Të dhënat për aplikuesin;

Kompania **“MALI Q” SH.P.K.** është themeluar në vitin 2016 në Ferizaj dhe ka për qëllim zhvillimin e aktivitetit në fushën e prodhimit të produkteve nga qumështit dhe nënprodukteve të tij. Aktiviteti kryesor i kompanisë përfshin pranimin, pasterizimin, përpunimin, fermentimin dhe ambalazhimin e produkteve nga qumështit, duke siguruar produkte cilësore për tregun vendor dhe rajonal.

Ky objekt është projektuar sipas standardeve teknike dhe mjedisore bashkëkohore, me synim që të garantojë kushte të përshtatshme për zhvillimin e proceseve teknologjike të prodhimit, si dhe për të siguruar mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetit publik. Tashmë kjo kompani ka të punësuar gjithsej 15 punëtor, dhe me rritjen e kapacitet do shtohen edhe një numër I punëtorë të rinjë.

1.2. Të dhënat kryesore për projektin, titulli i plotë, vendndodhja dhe adresa;

Ndermarrja private **“MALI Q” SH.P.K.** e formuar dhe e legalizuar pas luftës e njohur edhe ma gjer me këtë veprimtari(Prodhimin e djathit dhe te produkteve nga qumështit) gjendet për gjatë rrugës Ferizaj Shtime-Prizren ngastrën katastrale

P-72217056-00226-1 **zk Lloshkobare -Ferizaj.** kopja e planit lëshuar nga Drejtoria për kadastër në Ferizaj me nje siperfaqe prej 39 ari e 60m². Titulli I plotë I projektit është **“Raporti i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis për fabrikën e prodhimit të produkteve nga qumështit”**

1.3. Të dhëna për hartuesit që kanë marrë pjesë në hartimin e Raportit të VNM-së

1. Menderes Hlabaku inxh. I dipl. I gjeologjisë
2. Nagji HalaabakuMsc I shkencave teknike drejtimi gjeologji; Msc I Gjeografisë

2. PËRSHKRIMI I PROJEKTIT TË PROPOZUAR

Projekti i propozuar ka të bëjë me funksionimin e **fabrikës për pranimin, përpunimin dhe prodhimin e produkteve nga qumështi**, e cila operohet nga kompania **“MALI Q” Sh.p.k.** në zonën kadastrale të **Lloshkobares, Komuna e Ferizajit.**

Veprimtaria kryesore e fabrikës përfshin pranimin e qumështit të freskët si lëndë e parë, kontrollin fillestar të cilësisë, ruajtjen e përkohshme në rezervuarë të përshtatshëm, trajtimin termik dhe teknologjik, përpunimin dhe shndërrimin e tij në produkte të ndryshme të qumështit. Procesi përfundon me ambalazhimin, ruajtjen në kushte të kontrolluara dhe përgatitjen e produkteve për distribuim në treg. Procesi teknologjik zhvillohet në ambiente të përshtatura për industrinë ushqimore dhe përfshin, varësisht nga lloji i produktit, operacione të tilla si **filtrimi, ftohja, standardizimi, pasterizimi, fermentimi, përpunimi, mbushja dhe paketimi**, si dhe ruajtja e produkteve përfundimtare në hapësira frigoriferike. Për funksionimin e fabrikës nevojiten ujë, energji elektrike dhe/ose energji termike, mjete për pastrimin dhe dezinfektimin e pajisjeve, materiale ambalazhuese dhe lëndë të tjera ndihmëse të nevojshme për procesin e prodhimit. Një pjesë e rëndësishme e aktivitetit është **pastrimi dhe dezinfektimi i pajisjeve, rezervuarëve, tubacioneve dhe sipërfaqeve të prodhimit**. Nga këto procese krijohen ujëra të ndotura teknologjike që mund të përmbajnë mbetje qumështi, yndyra, proteina, materie organike dhe gjurmë të mjeteve për pastrim dhe dezinfektim. Për këtë arsye, menaxhimi dhe trajtimi adekuat i ujërave të ndotura përbën një nga aspektet kryesore mjedisore të projektit. Gjatë funksionimit mund të krijohen gjithashtu **mbetje organike**, produkte që nuk plotësojnë kriteret e cilësisë, mbetje nga ambalazhimi, plastikë, karton, materiale të përdorura për mirëmbajtje dhe sasi të kufizuara të mbetjeve komunale. Të gjitha kategoritë e mbetjeve duhet të ndahen, grumbullohen dhe menaxhohen sipas karakteristikave të tyre dhe kërkesave të legjislacionit në fuqi. Ndikimet e mundshme në ajër lidhen kryesisht me sistemet për prodhimin e energjisë termike, nëse përdoren pajisje me djegie, me sistemet e ftohjes, transportin dhe lëvizjen e automjeteve. Zhurma mund të krijohet nga kompresorët, pompat, sistemet frigoriferike, pajisjet e prodhimit dhe automjetet transportuese. Në kuadër të Raportit të VNM-së do të analizohen të gjitha fazat dhe aktivitetet e projektit, duke përfshirë **pranimin e lëndës së parë, procesin teknologjik, magazinimin, përdorimin e ujit dhe energjisë, menaxhimin e ujërave të ndotura dhe mbetjeve, transportin dhe distribuimin e produkteve përfundimtare**. Qëllimi është që funksionimi i fabrikës së kompanisë “**MALI Q**” Sh.p.k. të realizohet në mënyrë të kontrolluar dhe të qëndrueshme, duke zbatuar masa parandaluese dhe zvogëluese për

mbrojtjen e **ujërave, tokës, ajrit, biodiversitetit dhe shëndetit të popullatës**, si dhe duke siguruar pajtueshmëri me kërkesat e legjislacionit mjedisor në fuqi.

2.1 Kategoria e projektit të propozuar;

Projekti i kompanisë **“MALI Q” Sh.p.k.** i përket kategorisë së aktiviteteve të **industrisë ushqimore, përkatësisht përpunimit të qumështit dhe prodhimit të produkteve nga qumështi**. Aktiviteti zhvillohet në objektin ekzistues të kompanisë, në **zonën kadastrale të Lloshkobares, Komuna e Ferizajit**.

Projekti është **ekzistues dhe në funksion**, prandaj Raporti i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis nuk trajton ndërtimin e një fabrike të re, por vlerëson gjendjen aktuale të aktivitetit, proceset teknologjike që zhvillohen, kapacitetet prodhuese, shfrytëzimin e ujit dhe energjisë, gjenerimin e ujërave të ndotura teknologjike dhe sanitare, mbetjet, emetimet, zhurmën dhe ndikimet e tjera të mundshme në mjedis.

Në kuadër të vlerësimit do të përcaktohen masat e nevojshme për **parandalimin, zvogëlimin dhe kontrollin e ndikimeve negative në mjedis**, si dhe masat për monitorimin e aktivitetit gjatë fazës së operimit.

Kategorizimi dhe trajtimi i projektit në kuadër të procedurës së VNM-së bëhet në përputhje me **Ligjin Nr. 08/L-181 për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis** dhe aktet përkatëse nënligjore në fuqi, duke marrë parasysh natyrën e aktivitetit, kapacitetin e përpunimit dhe karakteristikat e lokacionit.

2.2. Përshkrim të punëve përgatitore për zbatimin e projektit;

Duke qenë se fabrika për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit e kompanisë **“MALI Q” Sh.p.k.** është objekt ekzistues dhe në funksion, punët kryesore ndërtimore dhe përgatitore për realizimin e projektit janë përfunduar më herët.

Punët përgatitore kanë përfshirë rregullimin e objektit dhe hapësirave të punës, instalimin dhe pozicionimin e pajisjeve teknologjike, rezervuarëve për pranimin dhe ruajtjen e qumështit, linjave të përpunimit dhe paketimit, sistemeve të ftohjes, si dhe sigurimin e instalimeve të nevojshme të ujit, energjisë elektrike dhe kanalizimit.

Gjithashtu, janë rregulluar hapësirat për **pranimin e lëndës së parë, procesin e prodhimit, magazinimin e materialeve ndihmëse dhe ambalazhit, ruajtjen frigoriferike të produkteve përfundimtare dhe ngarkimin e tyre për distribuim.**

Para fillimit dhe gjatë zhvillimit të procesit prodhues bëhet kontrolli i pajisjeve dhe instalimeve, pastrimi dhe dezinfektimi i rezervuarëve, tubacioneve dhe linjave të prodhimit, kontrolli i sistemeve të furnizimit me ujë dhe energji, si dhe kontrolli i sistemit për grumbullimin dhe largimin/trajtimin e ujërave të ndotura.

Në kuadër të organizimit të lokacionit sigurohen edhe hapësirat për grumbullimin e përkohshëm dhe ndarjen e mbetjeve sipas kategorive, qasja e automjeteve për furnizimin me qumësht dhe materiale të tjera, si dhe qarkullimi i automjeteve për distribuimin e produkteve përfundimtare.

Meqenëse bëhet fjalë për **projekt ekzistues**, nuk parashihen punime të reja përgatitore me ndikime të konsiderueshme në tokë apo ndryshime të rëndësishme të konfiguracionit të terrenit. Aktivitetet e ardhshme përgatitore lidhen kryesisht me **mirëmbajtjen, kontrollin teknik, përmirësimin e pajisjeve dhe zbatimin e masave higjienike, të sigurisë dhe të mbrojtjes së mjedisit.**

2.3. Përshkrimin e karakteristikave kryesore të funksionimit të projektit;

Funksionimi i projektit të kompanisë **“MALI Q” Sh.p.k.** bazohet në pranimin, përpunimin dhe transformimin e qumështit të freskët në produkte të ndryshme të qumështit, në kuadër të fabrikës ekzistuese në **zonën kadastrale të Lloshkobares, Komuna e Ferizajit.**

Procesi i funksionimit fillon me **pranimin e qumështit të freskët**, i cili transportohet në fabrikë me automjete/cisterna të përshtatshme. Pas pranimi kryhet kontrolli i cilësisë dhe parametrave bazë të qumështit, filtrimi dhe transferimi në rezervuarët përkatës, ku mbahet në kushte të kontrolluara të temperaturës deri në përpunim.

Në varësi të llojit të produktit që prodhohet, qumështi i nënshtrohet proceseve të standardizimit, trajtimit termik – pasterizimit, ftohjes, fermentimit dhe proceseve të tjera teknologjike, sipas recepturave dhe kërkesave të prodhimit. Produktet e gatshme më pas ambalazhohen, etiketohen dhe ruhen në hapësira frigoriferike deri në distribuimin e tyre në treg.

Funksionimi i fabrikës kërkon furnizim të vazhdueshëm me **ujë, energji elektrike dhe energji termike**, si dhe përdorimin e materialeve për ambalazhim, mjeteve për pastrim dhe dezinfektim dhe materialeve të tjera ndihmëse.

Një aktivitet i rëndësishëm gjatë funksionimit është **larja dhe dezinfektimi i pajisjeve, rezervuarëve, tubacioneve, linjave të prodhimit dhe sipërfaqeve të punës**. Nga këto procese krijohen ujëra të ndotura teknologjike, të cilat mund të përmbajnë mbetje qumështi, yndyra, proteina, materie organike dhe mbetje të detergjenteve ose dezinfektuesve. Për këtë arsye, grumbullimi dhe menaxhimi i kontrolluar i këtyre ujërave paraqet një nga aspektet kryesore mjedisore të funksionimit të projektit.

Gjatë aktivitetit krijohen gjithashtu mbetje nga ambalazhimi, mbetje organike nga procesi i prodhimit, produkte jashtë specifikimeve, mbetje komunale dhe, në sasi më të vogla, mbetje nga mirëmbajtja e pajisjeve. Mbetjet grumbullohen dhe ndahen sipas llojit dhe dorëzohen për trajtim apo largim sipas kërkesave ligjore.

Burimet potenciale të ndikimit në mjedis gjatë funksionimit lidhen kryesisht me ujërat e ndotura teknologjike, konsumin e ujit dhe energjisë, gjenerimin e mbetjeve, funksionimin e pajisjeve të ftohjes dhe prodhimit të energjisë termike, zhurmën nga pajisjet dhe lëvizjen e automjeteve transportuese.

Procesi prodhues organizohet në mënyrë që të sigurohet vazhdimësia e prodhimit, higjiena e procesit, cilësia dhe siguria e produkteve, përdorimi racional i lëndëve të para dhe burimeve, si dhe minimizimi i ndikimeve negative në mjedis.

Në përgjithësi, funksionimi i fabrikës së **“MALI Q” Sh.p.k.** karakterizohet nga një proces i organizuar teknologjik që përfshin zinxhirin:

Pranimi i qumështit

→ **Kontrolli i cilësisë**

→ **Filtrimi dhe ruajtja**

→ **Përpunimi/trajtimi termik**

→ **Prodhimi i produkteve të qumështit**

→ **Ambalazhimi dhe etiketimi**

→ **Ruajtja në frigorifer**

→ **Distribuími apo shpërndarja).**

2.4. Përshkrimin detal të procesit të planifikimit të prodhimit, duke filluar nga hyrja e lëndëve të para deri te produkti përfundimtar;

Lënda e parë që përdoret në procesin prodhues të fabrikës “**MALI Q**” Sh.P.K. është **qumështi i freskët**, i cili sigurohet nga qumështoret vendore të cilat janë të certifikuara. Cilësia e qumështit është vendimtare për produktet përfundimtare. Qumështi i freskët transportohet në fabrikë në cisterna të posaçme dhe ruhet në rezervuarë të ftohur për të garantuar stabilitetin mikrobiologjik dhe cilësinë fiziko-kimike deri në përpunim.

Lëndët ndihmëse janë: kulturat bakteriale, enzimat, kripa, stabilizuesit, aromat, materialet e paketimit, uji dhe kimikatet e pastrimit.

Uji – përdoret për larjen e makinerive dhe për përgatitjen e disa produkteve sipas nevojës.

Energjia elektrike - siguron funksionimin e pajisjeve teknologjike dhe linjave prodhuese.

Të gjitha lëndët e përdorura janë të certifikuara dhe përputhen me standardet ushqimore dhe higjienike, duke siguruar cilësinë dhe sigurinë e produkteve përfundimtare.

Kapaciteti i planifikuar i përpunimit të qumështit është rreth **350,000** litra në muaj, që përkthehet në një mesatare ditore prej rreth **15,000 litra** në ditë, në varësi të fluksit të furnizimit dhe llojit të produkteve që prodhohen.

Përshkrimi detal i procesit teknologjik

Projekti parasheh një fabrikë moderne për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e artikujve të ndryshëm qumështi, përfshirë djathëra të llojeve të ndryshme, kaçkavall, ajkë dhe gjalpë. Fabrika do të jetë e pajisur me linjë teknologjike bashkëkohore, e projektuar për të garantuar sigurinë ushqimore, efikasitetin energjetik dhe mbrojtjen e mjedisit, në përputhje me standardet vendore dhe ndërkombëtare të industrisë ushqimore.

Fazat kryesore të procesit janë si më poshtë:

Pranimi dhe ruajtja e lëndës së parë (qumështit të freskët) - Qumështi i freskët transportohet në fabrikë me cisterna të destinuar, speciale izotermike dhe shkarkohet në rezervuarë higjienikë të pajisur me sistem automatik ftohjeje të konstruktuar nga

materiali inox. Ky sistem siguron stabilitetin mikrobiologjik dhe parametrat fiziko-kimikë të qumështit deri në momentin e përpunimit.

Filtrimi dhe pastrimi paraprak - Pas pranimit, qumështi i nënshtrohet filtrimit mekanik me qëllim largimin e papastërtive fizike dhe grimcave të huaja, duke siguruar lëndë të parë me cilësi të përshtatshme për përpunimin e mëtejshëm.

Foto 1 Makina (Pasteri) për pasterizimin e qumështit.

Homogjenizimi dhe pasterizimi Në përpunimin e ushqimit, pasterizimi është një proces i ruajtjes së ushqimit në të cilin paktohen dhe shpaketohen ushqimet (p.sh. qumështi dhe lëngjet e frutave) trajtohen me nxehtësi të lehtë, zakonisht në më pak se 100 °C (212 °F), për të eliminuar patogjenët dhe për të zgjatur jetëgjatësinë. Pasterizimi ose shkatërron ose çaktivizon mikroorganizmat dhe enzimat që kontribuojnë në prishjen e ushqimit ose rrezikun e sëmundjeve, duke përfshirë bakteret vegjetative, por shumica e sporeve bakteriale i mbijetojnë procesit.

- Qumështi kalon fillimisht në homogjenizator, ku grimcat e yndyrës shpërndahen në mënyrë uniforme për të përmirësuar qëndrueshmërinë dhe strukturën e produktit final. Më pas, procesi i pasterizimit realizohet në temperatura të kontrolluara (72–75°C për 15–20 sekonda), duke garantuar eliminimin e mikroorganizmave patogjenë dhe sigurimin e sigurisë ushqimore, njëkohësisht duke ruajtur vlerat organoleptike të qumështit.

Tabela 1 Të dhënat për lëndën e parë - qumështi.

DATA E PRANIMIT	LENDA E PARE	TREGUESIT E KONTROLLUAR	VLERA E LEJUAR	REZULTATI
?		Temperatura, °C	10	
	QUMESHT	Yndyra, %	-	
	LOPE	Densiteti, ne 20°C jo me pak se	1.029	
	I	Proteinat, ne % jo me pak se.	3,2	
	FRESKET	Lenda e thate pa yndyre ne %, jo me pak se.	8,3	
		Aciditeti, ne grade Tiorner (°T)	15 – 18	
		Inhibitorët	Ska	

Përpunimi teknologjik sipas produktit final - Pas pasterizimit, qumështi ndahet dhe trajtohet sipas destinacionit teknologjik

Pasterizohet 68 °C per 10 minuta

Shtohet CaCl₂ (qumeshti i dhise)

Kulture bakteriale

Mpiksja e qumeshtit ne 32-34 grade C me maja ne sasine qe te mpikset ne 45 –55 minuta

Prerja e shtalpit ne 2-3 cm ne forme kubesh
E leme per 5-10 minuta

Heqim masen e djathit me kujdes per te future ne forma

Kullohet me vete presim (kthim te formave)

Kriposet dhe futet ne fuci

- **Prodhimi i djathërave (Djath i Bardhë, Trapista, Edam/Edamer, Kackavall, Fetta, Krishka)**- Procesi teknologjik i prodhimit të djathërave (djath i bardhë, trapista, edam/edamer, kackavall, fetta, krishka) fillon me pranimin, filtrimin dhe pasterizimin e qumështit, i cili ftohet dhe përzihet me kultura bakteriale dhe enzimë mpiksëse (Renei apo reneti*) për të arritur koagulimin. Masa e mpiksur (kurdha) pritët dhe ngrohet për të ndarë masën e lëngshme (hirrën), pastaj vendoset në kallëpe ku shtypet dhe merr formën e dëshiruar. Pas kësaj, produkti kriposet me tretje kripe kuzhine (NaCl- klorur natriumi) ose me kriposje të drejtpërdrejtë, piqet dhe fermentohet në kushte të kontrolluara të temperaturës dhe lagështisë, për të zhvilluar strukturën dhe shijen karakteristike. Në fund, djathërat pakëtohen në vakum ose ambalazhe plastike dhe ruhen në depo frigoriferike deri në shpërndarje.

Renei apo reneti*(Reni apo renneti)*-përmbanë kimozinë e cila bënë mpiksjen e qumshtit duke e ndarë at në masën e trashë(Kosi) që formon djathin dhe masën e lëngshme (hirra) e cila largohet.

Llojet e renit(reni shtazor nga stomaku i viçit, reni mikrobiologjik nga këpurdhat dhe reni i modifikuar gjenetikiisht e cila është një enzimë kimoze e prodhuar nga mikroorganizma e cila përdoret pothuaj më së shumti.

Përoren edhe enzima tjera(lipazat,proteazat dhe laktaza)

- **Produktet e yndyrës së qumështit (Gjalpë, Cream, Double Cream)** - Procesi teknologjik i prodhimit të produkteve të yndyrës së qumështit (gjalpë, cream, double cream*) bazohet në ndarjen e kremit nga qumështi përmes centrifugimit, pasterizimin(68°) e tij për sigurimin e cilësisë higjienike dhe stabilitetit, dhe më pas përpunimin sipas produktit final: për gjalpin kremi tundohet deri sa ndahet gjalpi nga maza, pastaj lahet, kripset dhe formësohet, ndërsa për krem (cream) dhe (double cream) pas pasterizimit dhe homogjenizimit ruhet struktura kremoze e qëndrueshme. Produktet përfundimtare ambalazhohen në mënyrë higjienike dhe ruhen në kushte frigoriferike deri në shpërndarje.

Në industrinë e djathit, termi "double cream" mund të përkthehet në shqip si "krem i dyfishtë". Ky term i referohet një lloj kremi me përmbajtje të lartë yndyre, zakonisht mbi 48%, i cili përdoret për të bërë djathë ose për të drejtuar potencimin e shijeve në përgatitjet e ndryshme kulinare. Në kontekstin e djathit, "krem i dyfishtë" mund të zbatohet për lloje të veçanta djathi që kanë një teksturë të pasur dhe të butë.

- **Schmand (produkte të fermentuara me krem)** - Procesi teknologjik i prodhimit të Schmand (produkte të fermentuara me krem) konsiston në pranimin dhe pasterizimin e kremit të qumështit për sigurimin e cilësisë higjienike, ftohjen e tij në temperaturë të përshtatshme, shtimin e kulturave bakteriale laktike dhe fermentimin për disa orë derisa kremi të trashet dhe të fitojë shijen karakteristike acidike, pas së cilës ambalazhohet në enë plastike ose qelqi dhe ruhet në kushte frigoriferike deri në konsum.
- **Mazë (48% yndyrë)** - Procesi teknologjik i prodhimit të Mazës (48% yndyrë) përfshin ndarjen e kremit nga qumështi përmes centrifugimit, pasterizimin e tij në temperaturë të kontrolluar për sigurimin e higjienës dhe stabilitetit,

Produkte me shtesa (Speca në ajkë / Specat me mazë) - Procesi teknologjik i prodhimit të produkteve me shtesa (specat në ajkë/specat me mazë) përfshin pastrimin dhe përgatitjen e specave të freskët, përgatitjen e ajkës ose mazës sipas proceseve teknologjike përkatëse, mbushjen e specave me produktin e qumështit, mbylljen dhe ambalazhimin hermetik në kuti plastike ose vakum për të siguruar qëndrueshmërinë, dhe në fund ruajtjen e tyre në kushte frigoriferike deri në konsum.

Formësimi, paketimi dhe ruajtja- Produktet e përfunduara (djath, kaçkavall, ajkë, gjalpë) i nënshtrohen formësimit dhe paketimit në linja të automatizuara, duke përdorur ambalazhe të përshtatshme ushqimore që garantojnë mbrojtjen higjienike dhe zgjatjen

e afatit të ruajtjes. Pas paketimit, produktet ruhen në kushte tëfreskëta ,në frigorifer të monitoruara, në përputhje me standardet e zinxhirit të ftohtë, deri në shpërndarje tek klientët.

2.5. Paraqitjen e llojit dhe sasisë së burimeve të nevojshme;

Për funksionimin e fabrikës për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit të kompanisë “**MALI Q**” **Sh.p.k.**, nevojiten lëndë të para, ujë, energji dhe materiale ndihmëse. Sasia e burimeve të shfrytëzuara varet nga kapaciteti dhe intensiteti aktual i prodhimit.

Burimi kryesor material është **qumështi i freskët**, i cili paraqet lëndën e parë bazë të procesit teknologjik. Qumështi furnizohet nga prodhuesit/furnitorët dhe transportohet në fabrikë në kushte të përshtatshme higjienike dhe termike.

Uji përbën një burim të rëndësishëm për funksionimin e fabrikës. Ai përdoret për nevojat e procesit teknologjik, larjen dhe dezinfektimin e rezervuarëve, tubacioneve dhe pajisjeve, pastrimin e hapësirave prodhuese, si dhe për nevojat sanitare të punëtorëve. Konsumi i ujit është i lidhur drejtpërdrejt me sasinë e qumështit të përpunuar dhe shpeshtësinë e cikleve të pastrimit.

Energjia elektrike përdoret për funksionimin e pompave, pajisjeve të përpunimit, sistemeve të ftohjes dhe ruajtjes frigoriferike, linjave të ambalazhimit, kompresorëve, ndriçimit dhe pajisjeve të tjera ndihmëse.

Nëse në fabrikë përdoret sistem për prodhimin e ujit të ngrohtë ose avullit, konsumohet gjithashtu **energji termike/karburant**, në varësi të llojit të pajisjes së instaluar. Energjia termike përdoret kryesisht për pasterizim, përgatitjen e ujit të ngrohtë dhe proceset e pastrimit dhe dezinfektimit.

Në proces përdoren edhe **materiale ndihmëse**, si kultura fermentuese, kripë dhe përbërës të tjerë të lejuar për industrinë ushqimore, varësisht nga produktet që prodhohen. Për mirëmbajtjen e higjienës përdoren detergjentë dhe dezinfektues në sasi të kontrolluara.

Gjithashtu, përdoren materiale për **ambalazhim dhe paketim**, si ambalazhe plastike, gota, shishe ose enë të përshtatshme, kapakë, folie, etiketa, karton dhe materiale të tjera paketime.

Burimet kryesore mund të përmbliidhen si më poshtë:

Burimi/materiali	Përdorimi kryesor	Sasia
Qumësht i freskët	Lënda e parë kryesore	Sipas kapacitetit aktual, ____ l/ditë
Ujë	Proces, larje, dezinfektim dhe sanitari	____ m ³ /ditë
Energji elektrike	Pajisje, pompa, ftohje, ambalazhim	____ kWh/muaj ose vit
Karburant/energji termike	Ngrohje, ujë i ngrohtë, pasterezim	____ l ose kg/vit
Kultura/përbërës ushqimorë	Prodhimi i produkteve të qumështit	Sipas recepturave
Detergjentë dhe dezinfektues	Larje dhe dezinfektim	____ kg/litër në muaj
Materiale ambalazhuese	Paketimi i produkteve	Sipas prodhimit

Shfrytëzimi i këtyre burimeve bëhet në mënyrë të kontrolluar, me synim **zvogëlimin e konsumit të ujit dhe energjisë, minimizimin e humbjeve të qumështit dhe lëndëve ndihmëse, si dhe zvogëlimin e sasisë së ujërave të ndotura dhe mbetjeve të gjeneruara** gjatë procesit të prodhimit.

2.6. Vlerësimin e gjenerimit të llojit dhe sasisë së mbeturinave, emetimeve gjatë procesit teknologjik;

Gjatë funksionimit të fabrikës për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit të kompanisë “**MALI Q**” Sh.p.k., gjenerohen mbetje dhe emetime karakteristike për industrinë ushqimore. Lloji dhe sasia e tyre varen nga sasia e qumështit të përpunuar, lloji i produkteve, teknologjia e përdorur, konsumi i ujit, mënyra e pastrimit dhe mirëmbajtjes së pajisjeve.

Ujërat e ndotura teknologjike

Ujërat e ndotura paraqesin një nga rrjedhat kryesore mjedisore të fabrikës. Ato krijohen kryesisht nga:

- larja e rezervuarëve për pranimin dhe ruajtjen e qumështit;
- larja e tubacioneve dhe pajisjeve të procesit;
- pastrimi dhe dezinfektimi i linjave prodhuese;
- larja e dysHEMEVE dhe hapësirave të prodhimit;

- humbjet eventuale të qumështit dhe produkteve gjatë procesit;
- ujërat sanitare nga personeli.

Ujërat teknologjike mund të përmbajnë **yndyra, proteina, laktozë, lëndë të ngurta të pezulluara dhe materie organike**, si dhe mbetje të detergjenteve dhe dezinfektuesve. Për këtë arsye, këto ujëra mund të karakterizohen me ngarkesë organike të konsiderueshme, të shprehur përmes parametrave si **BOD₅ dhe COD**.

Sasia e ujërave të ndotura është e lidhur drejtpërdrejt me konsumin e ujit në fabrikë. Për përcaktimin përfundimtar të sasisë rekomandohet evidentimi i konsumit real të ujit dhe matja ose vlerësimi i prurjes së ujërave të shkarkuara.

Mbetjet organike

Gjatë procesit mund të krijohen mbetje organike nga qumështi dhe produktet e qumështit, si:

- qumësht i humbur gjatë transferimit ose përpunimit;
- produkte që nuk plotësojnë kriteret e cilësisë;
- mbetje nga proceset e prodhimit;
- mbetje nga filtrimi dhe pastrimi i pajisjeve;
- llumra, nëse aplikohet trajtimi i ujërave të ndotura.

Sasia e tyre duhet të mbahet në minimum përmes kontrollit të procesit teknologjik dhe mirëmbajtjes së pajisjeve.

Mbetjet e ambalazhit

Nga furnizimi, paketimi dhe distribuimi krijohen mbetje të **plastikës, kartonit, letrës, folieve, ambalazheve dhe materialeve të tjera të paketimit**. Këto mbetje duhet të ndahen në burim dhe, kur është teknikisht e mundur, të dorëzohen për riciklim ose operatorëve të autorizuar.

Mbetjet nga mirëmbajtja

Nga mirëmbajtja periodike e pajisjeve mund të krijohen sasi të vogla të vajrave të përdorura, filtrave, pjesëve metalike, materialeve absorbuese dhe ambalazheve të kontaminuara. Mbetjet që klasifikohen si të rrezikshme duhet të grumbullohen veçmas dhe të menaxhohen përmes operatorëve të licencuar.

Emetimet në ajër

Procesi i përpunimit të qumështit, në vetvete, nuk paraqet burim të rëndësishëm të emetimeve të pluhurit. Emetimet në ajër mund të lidhen kryesisht me **prodhimin e**

energjisë termike, nëse përdoret kaldajë me karburant, me gjeneratorin rezervë dhe me automjetet që furnizojnë fabrikën dhe distributojnë produktet.

Në varësi të llojit të karburantit, mund të emetohen **CO₂, CO, NO_x dhe sasi të vogla të ndotësve të tjerë**. Mund të paraqiten gjithashtu aroma të kufizuara nga mbetjet organike ose ujërat e ndotura në rast të qëndrimit të tyre të zgjatur.

Zhurma

Burimet kryesore të zhurmës janë kompresorët, pompat, sistemet frigoriferike, ventilatorët, pajisjet e prodhimit dhe automjetet transportuese. Duke qenë se pajisjet kryesore funksionojnë brenda objektit, ndikimi i zhurmës jashtë kompleksit pritet të jetë i kufizuar, me kusht që pajisjet të mirëmbahen rregullisht.

Vlerësimi përmbledhës

Lloji i mbetjes/emisionit	Burimi	Sasia/vlerësimi
Ujëra të ndotura teknologjike	Larja, dezinfektimi dhe procesi	Në varësi të konsumit të ujit
Mbetje organike	Qumësht dhe produkte të papërshtatshme/humbje	Sasi e ndryshueshme sipas prodhimit
Plastikë dhe folie	Ambalazhimi	Sipas volumit të prodhimit
Letër dhe karton	Paketimi/furnizimi	Sipas volumit të prodhimit
Mbetje komunale	Personeli	Sasi të vogla
Vajra/filtra të përdorur	Mirëmbajtja	Periodike, sasi të vogla
CO ₂ , CO, NO _x	Kaldaja/gjeneratori dhe automjetet	Të varura nga karburanti i konsumuar
Aroma	Mbetjet organike/ujërat e ndotura	Të kufizuara me menaxhim adekuat
Zhurma	Kompresorë, pompa, ftohje, transport	Kryesisht lokale

Në përgjithësi, ndikimi kryesor potencial i fabrikës lidhet me **gjenerimin e ujërave të ndotura me ngarkesë organike**, ndërsa mbetjet e ngurta dhe emetimet në ajër mund të kontrollohen përmes ndarjes së mbetjeve, mirëmbajtjes së pajisjeve, përdorimit racional të lëndëve të para dhe zbatimit të masave të përcaktuara në planin e menaxhimit mjedisor.

Sasitë përfundimtare të mbetjeve dhe emetimeve duhet të evidentohen gjatë operimit dhe, kur kërkohet, të verifikohen përmes **matjeve dhe analizave nga laboratorë të**

akredituar/licencuar, në përputhje me kushtet e pëlqimit mjedisor dhe legjislacionin në fuqi.

2.7. Prezantimi i teknologjisë së trajtimit, përpunimit, riciklimit, dhe asgjësimit të të gjitha llojeve të mbeturinave

Menaxhimi i mbeturinave të krijuara gjatë funksionimit të fabrikës për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit të kompanisë **“MALI Q” Sh.p.k.** organizohet duke respektuar parimin e **parandalimit, zvogëlimit, ndarjes në burim, ripërdorimit/riciklimit dhe, vetëm kur këto alternativa nuk janë të mundshme, largimit ose asgjësimit përfundimtar.**

Mbeturinat nuk përzihen ndërmjet tyre, veçanërisht mbeturinat e zakonshme me ato që mund të klasifikohen si të rrezikshme. Për secilën kategori sigurohen enë ose kontejnerë të përshtatshëm dhe hapësirë e caktuar për magazinim të përkohshëm.

Mbeturinat organike nga procesi i prodhimit, përfshirë mbetjet e qumështit, produktet jashtë standardit dhe mbetjet e tjera organike, grumbullohen veçmas në enë të mbyllura dhe të përshtatshme. Ato nuk duhet të shkarkohen drejtpërdrejt në tokë, ujëra sipërfaqësore apo në sistemin e kanalizimit. Në varësi të karakteristikave të tyre dhe kërkesave sanitare, ato dorëzohen për trajtim ose destinacion tjetër të lejuar përmes operatorëve përkatës.

Mbeturinat e ambalazhit, si plastika, folia, letra dhe kartoni, ndahen që në vendin e krijimit. Materialet e pastra dhe të përshtatshme për riciklim magazinohen përkohësisht dhe dorëzohen te operatorët e licencuar për grumbullim, transport dhe riciklim.

Mbeturinat komunale të krijuara nga personeli dhe aktivitetet administrative grumbullohen në kontejnerë të dedikuar dhe largohen nëpërmjet operatorit përgjegjës për menaxhimin e mbeturinave komunale.

Mbeturinat nga mirëmbajtja e pajisjeve, si vajrat e përdorura, filtrat, materialet absorbuese, lekat e kontaminuara dhe ambalazhet që përmbajnë mbetje të substancave të rrezikshme, grumbullohen veçmas në enë rezistente dhe të mbyllura. Ato ruhen përkohësisht në sipërfaqe të papërshkueshme nga lëngjet dhe të mbrojtura nga reshjet, deri në dorëzimin e tyre tek operatorët e licencuar.

Në rast se nga **sistemi i trajtimit të ujërave të ndotura** krijohet llum, ai grumbullohet dhe menaxhohet veçmas. Para përcaktimit të mënyrës së trajtimit ose asgjësimit, sipas

nevojës përcaktohen karakteristikat e tij, ndërsa largimi kryhet në destinacion të lejuar përmes operatorit përkatës.

Për mbeturinat që nuk mund të ripërdoren ose riciklohen aplikohet **trajtimi dhe asgjësimi përfundimtar në objekte/lokacione të autorizuar**, në përputhje me kategorinë dhe karakteristikat e mbeturinës. Asgjësimi i pakontrolluar, djegia në ambient të hapur dhe deponimi brenda ose jashtë parcelës nuk lejohen.

Skema e përgjithshme e menaxhimit të mbeturinave në fabrikë është:

Gjenerimi

→ **Ndarja në burim** → **Grumbullimi në enë të përshtatshme** → **Etiketimi** → **Magazinimi i përkohshëm** → **Ripërdorimi/Riciklimi kur është i mundur** → **Dorëzimi te operatori i licencuar** → **Trajtimi ose asgjësimi përfundimtar.**

Për çdo dorëzim të mbeturinave mbahet evidencë për **llojin, sasinë, datën e dorëzimit dhe operatorin pranues**, duke siguruar gjurmueshmëri dhe menaxhim të kontrolluar të mbeturinave të krijuara nga aktiviteti i fabrikës.

2.8. Program për ndërtimin, kohëzgjatjen e ndërtimit, kohëzgjatjen e planifikuar të funksionimit. I të projektit, kohën e mundshme të përfundimit të funksionimit të projektit dhe sipas rastit edhe fazën e planifikuar të rehabilitimit të sipërfaqes pas mbarimit të funksionimit të projektit;

Projekti i kompanisë **“MALI Q” Sh.p.k.**, për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit në **zonën kadastrale të Lloshkobares, Komuna e Ferizajit**, është **projekt ekzistues dhe aktualisht në funksion**. Për këtë arsye, faza e ndërtimit dhe punët kryesore përgatitore janë realizuar më herët dhe nuk paraqesin pjesë të aktiviteteve të planifikuara në kuadër të këtij Raporti të VNM-së.

Faza e ndërtimit

Ndërtimi i objektit, rregullimi i hapësirave të brendshme dhe të jashtme, instalimi i infrastrukturës dhe vendosja e pajisjeve kryesore teknologjike janë realizuar në periudhën paraprake. Në gjendjen aktuale nuk parashihen punime të rëndësishme ndërtimore që do të shkaktonin ndryshime të konsiderueshme të sipërfaqes së parcelës.

Ndërhyrjet eventuale në të ardhmen do të lidhen kryesisht me **mirëmbajtjen, riparimin, modernizimin ose zëvendësimin e pajisjeve ekzistuese**, si dhe me përmirësimin e sistemeve për mbrojtjen e mjedisit.

Kohëzgjatja e planifikuar e funksionimit

Funksionimi i fabrikës nuk është përcaktuar me një afat të kufizuar kohor. Aktiviteti parashihet të vazhdojë **për një periudhë afatgjatë**, për aq kohë sa ekzistojnë kushtet teknike, ekonomike dhe ligjore për zhvillimin e veprimtarisë.

Gjatë gjithë periudhës së operimit do të kryhet mirëmbajtja e rregullt e pajisjeve dhe instalimeve, kontrolli i procesit teknologjik, menaxhimi i ujërave të ndotura dhe mbeturinave, si dhe monitorimi i parametrave mjedisorë sipas kërkesave ligjore dhe kushteve të përcaktuara nga autoritetet kompetente.

Përfundimi i mundshëm i funksionimit

Në fazën aktuale **nuk është përcaktuar një datë konkrete për përfundimin e funksionimit të fabrikës**. Në rast të ndërprerjes së përhershme të aktivitetit, mbyllja do të realizohet në mënyrë të planifikuar dhe të kontrolluar.

Fillimisht do të ndërpritet pranimi i lëndës së parë dhe procesi prodhues, do të largohen produktet dhe materialet e mbetura, ndërsa pajisjet, rezervuarët dhe instalimet do të pastrohen dhe sigurohen. Mbeturinat e krijuara gjatë çmontimit ose pastrimit do të klasifikohen dhe dorëzohen tek operatorët përkatës të licencuar.

Rehabilitimi i sipërfaqes

Duke qenë se aktiviteti zhvillohet në një **objekt industrial ekzistues**, nuk parashihet rehabilitim klasik i terrenit si në projektet minerare ose aktivitetet që shkaktojnë ndryshime të mëdha të relievit.

Në rast të mbylljes përfundimtare të fabrikës, rehabilitimi do të përfshijë, sipas nevojës:

- largimin e lëndëve të para, produkteve dhe materialeve ndihmëse;
- zbrazjen, pastrimin dhe sigurimin e rezervuarëve dhe instalimeve;
- çmontimin dhe largimin e pajisjeve që nuk do të përdoren më;
- largimin e të gjitha mbeturinave nga lokacioni;
- kontrollin e gjendjes së tokës dhe sistemit të ujërave të ndotura;
- pastrimin e plotë të hapësirave të brendshme dhe të jashtme;
- sanimin e eventualeve të sipërfaqeve të dëmtuara ose të kontaminuara;
- kthimin e sipërfaqes në gjendje të përshtatshme për shfrytëzim të mëtejshëm.

Në këtë mënyrë, edhe pas përfundimit eventuale të aktivitetit do të sigurohet që lokacioni të mos paraqesë **burim të ndotjes ose rrezik për tokën, ujërat, shëndetin e njerëzve dhe mjedisin përreth**.

2.9. Të dhëna për infrastrukturën e nevojshme

Fabrika ekzistuese e kompanisë “MALI Q” Sh.p.k. në zonën kadastrale të **Lloshkobares, Komuna e Ferizajit**, posedon infrastrukturën bazë të nevojshme për zhvillimin e aktivitetit.

Infrastruktura përfshin **qasjen rrugore, furnizimin me energji elektrike dhe ujë, sistemin e kanalizimit dhe menaxhimit të ujërave të ndotura, sistemet e ftohjes, hapësirat për prodhim dhe magazinim, si dhe hapësirat për grumbullimin e përkohshëm të mbeturinave.**

Gjithashtu, objekti duhet të jetë i pajisur me sistemet dhe pajisjet e nevojshme për **mbrojtje nga zjarri, siguri dhe shëndet në punë dhe reagim në raste emergjente.**

Megjithatë, projekti është ekzistues, nuk parashihet ndërtimi i infrastrukturës së re të konsiderueshme, përveç mirëmbajtjes dhe përmirësimit të saj sipas nevojave teknike, sanitare dhe mjedisore.

2.10. Të dhëna për aktivitete të tjera që mund të nevojiten për zbatimin e projektit, si ndërtimi i kampeve apo rezidencave;

Duke qenë se fabrika për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit e kompanisë është **objekt ekzistues dhe në funksion**, për realizimin dhe vazhdimin e aktivitetit nuk parashihet ndërtimi i kampeve të përkohshme, rezidencave për punëtorë apo objekteve të tjera të përkohshme ndihmëse.

Personeli i angazhuar në fabrikë nuk ka nevojë për akomodim në lokacion, ndërsa nevojat sanitare, administrative dhe operative sigurohen brenda infrastrukturës ekzistuese të kompleksit. Aktivitetet ndihmëse të nevojshme për funksionimin e projektit lidhen kryesisht me **furnizimin me qumësht dhe materiale ndihmëse, furnizimin me ujë dhe energji, mirëmbajtjen e pajisjeve, pastrimin dhe dezinfektimin, menaxhimin e mbeturinave dhe ujërave të ndotura, ruajtjen frigoriferike, si dhe transportin dhe distribuimin e produkteve përfundimtare.**

Për këtë arsye, nuk parashihen aktivitete shtesë me karakter të përkohshëm që kërkojnë zënie të sipërfaqeve të reja të tokës apo ndërhyrje të konsiderueshme jashtë hapësirës ekzistuese të fabrikës.

2.11. Informacion për lejet dhe licencat e nevojshme për projektin

Për funksionimin e fabrikës për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit, kompania **“MALI Q” Sh.p.k.** duhet të posedojë lejet, pëlqimet dhe dokumentacionin përkatës të kërkuar nga legjislacioni në fuqi.

Në varësi të kapacitetit dhe karakteristikave të aktivitetit, dokumentacioni përfshin **vendimin/pëlqimin mjedisor sipas procedurës së VNM-së, lejet përkatëse për ushtrimin e veprimtarisë, dokumentacionin për objektin, kërkesat sanitare dhe të sigurisë ushqimore, si dhe lejet apo pëlqimet për shfrytëzimin e ujit dhe shkarkimin e ujërave të ndotura**, kur këto kërkohen.

Gjithashtu, kompania duhet të respektojë kërkesat për **menaxhimin e mbeturinave, mbrojtjen nga zjarri, sigurinë dhe shëndetin në punë**, si dhe kushtet e përcaktuara nga institucionet kompetente.

Megenëse projekti është ekzistues, lejet dhe dokumentet ekzistuese duhet të mirëmbahen të vlefshme dhe, sipas nevojës, të plotësohen ose ripërtërihen në përputhje me kërkesat ligjore.

2.12. Informacion për ndërlidhjet e mundshme të projektit me projekte të tjera ekzistuese.

Fabrika për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit e kompanisë është projekt ekzistues dhe funksionon si njësi e pavarur prodhuese. Ndërlidhja me aktivitete të tjera ekzistuese realizohet kryesisht përmes **furnizimit me qumësht dhe materiale ndihmëse, shfrytëzimit të infrastrukturës rrugore dhe energjetike, menaxhimit të mbeturinave dhe distribuimit të produkteve përfundimtare.**

Ndikimet e mundshme kumulative me aktivitetet e tjera në zonë lidhen kryesisht me **trafikun, zhurmën, konsumin e ujit dhe energjisë, gjenerimin e ujërave të ndotura dhe mbeturinave.** Me zbatimin e masave të përshtatshme mjedisore, nuk priten ndikime të konsiderueshme kumulative nga ndërlidhja e projektit me aktivitetet e tjera ekzistuese në zonë.

3. PËRSHKRIMI I LOKACIONIT TË PROPOZUAR

3.1. Të dhënat për emrin e lokacionit ku është planifikuar të zbatohet projekti;

Kompania **“MALI Q” SH.P.K.** është themeluar në vitin 2016 në Ferizaj dhe ka për qëllim zhvillimin e aktivitetit në fushën e prodhimit të produkteve nga qumështit dhe nënprodukteve të tij. Aktiviteti kryesor i kompanisë përfshin pranimin, pasterizimin, përpunimin, fermentimin dhe ambalazhimin e produkteve nga qumështit, duke siguruar produkte cilësore për tregun vendor dhe rajonal.

Ky objekt është projektuar sipas standardeve teknike dhe mjedisore bashkëkohore, me synim që të garantojë kushte të përshtatshme për zhvillimin e proceseve teknologjike të prodhimit, si dhe për të siguruar mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetit publik. Tashmë kjo kompani ka të punësuar gjithsej 15 punëtor, dhe me rritjen e kapacitet do shtohen edhe një numër i punëtorë të rinjë.

Vendndodhja e Fabrikës

Ndermarrja private **“MALI Q” SH.P.K.** e formuar dhe e legalizuar pas luftës e njohur edhe ma gjer me këtë veprimtari (Prodhimin e djathit dhe të produkteve nga qumështit) gjendet për gjatë rrugës Ferizaj Shtime-Prizren nga strën katastrale

P-72217056-00226-1 z.k Lloshkobare -Ferizaj.

kopja e planit lëshuar nga Drejtoria për kadastër në Ferizaj me nje siperfaqe prej 39 ari e 60m².

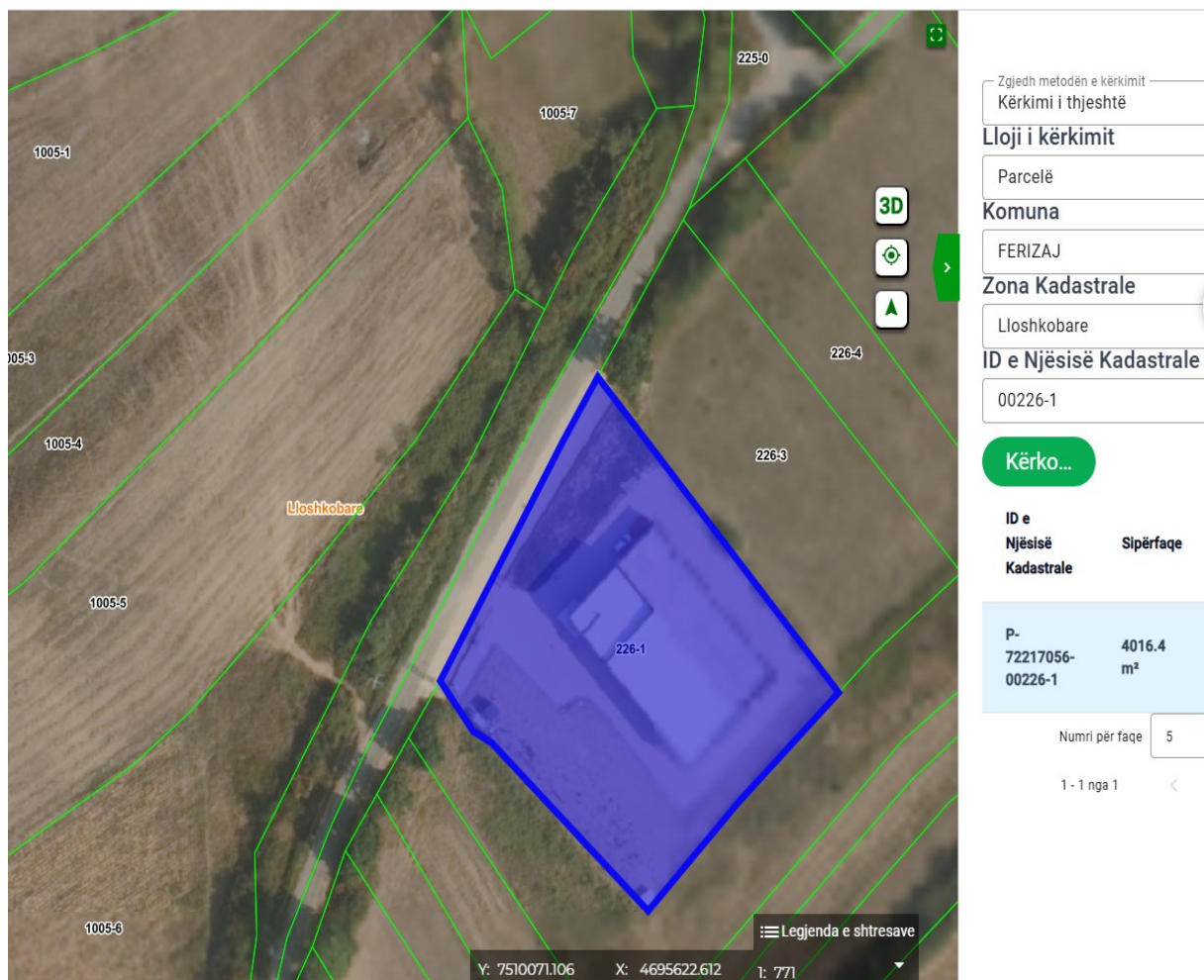

Figura 1 Ortofoto e lokacionit të fabrikës.

3.2. Skicën dhe planimetrinë e vendndodhjes së projektit;

Skica dhe planimetria e vendndodhjes so objektit është dhënë në skicën e përgatitur nga gjeodeti professional dhe I është bashkangjitur raportit në shtojcën grafike.

3.3. Distancën me të dhënat për qendrat e banuara në raport me lokacionin ku propozohet të zbatohet projekti, shoqëruar me fotografi;

Distanca më e vogël midis fabrikës për prodhimin e produkteve nga qumështit dhe zonës së banimit, respektivisht shtëpive më të afërta, është mjaft larg sepse rreth fabrikës në një diametër pre 500 m nuk ka shtëpi banimi por vetëm objekte afariste. Kjo largësi konsiderohet e mjaftueshme dhe në përputhje me praktikrat e rekomanduara për

zonimin industrial, duke siguruar një nivel të pranueshëm mbrojtjeje për komunitetin përreth. Vendosja e fabrikës në këtë distancë ndihmon në minimizimin e ndikimeve potenciale që mund të vijnë nga aktivitetet e saj operative, siç janë emetimet akustike (zhurma), gjenerimi i pluhurit apo lëvizja e mjeteve transportuese. Kjo diferencë hapësinore ofron një zonë tampon mbrojtëse, e cila kontribuon në ruajtjen e cilësisë së jetës për qytetarët dhe në të njëjtën kohë përforcon parimet e zhvillimit të qëndrueshëm industrial duke harmonizuar nevojat për zhvillim ekonomik me mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetit publik.

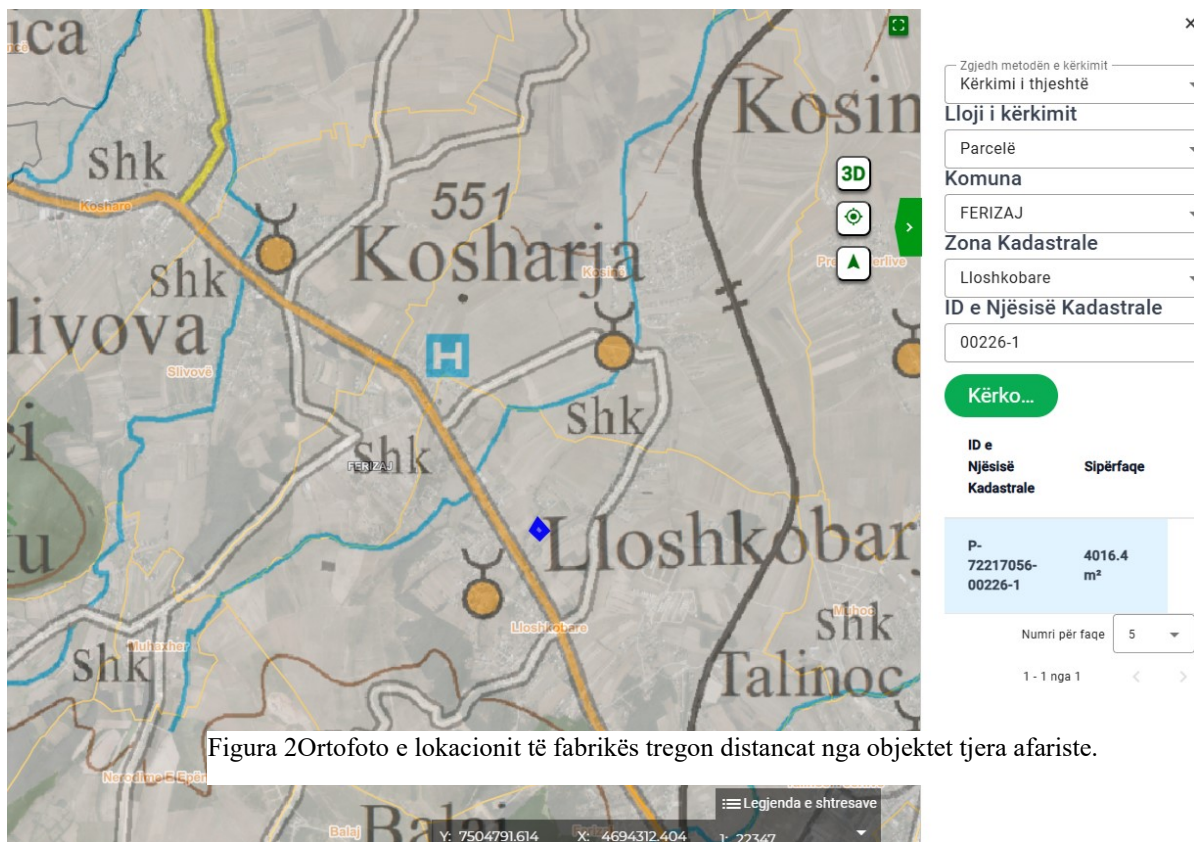

Figura 2 Ortofoto e lokacionit të fabrikës tregon distancat nga objektet tjera afariste.

Figura 3 Topografia e lokacionit të fabrikës

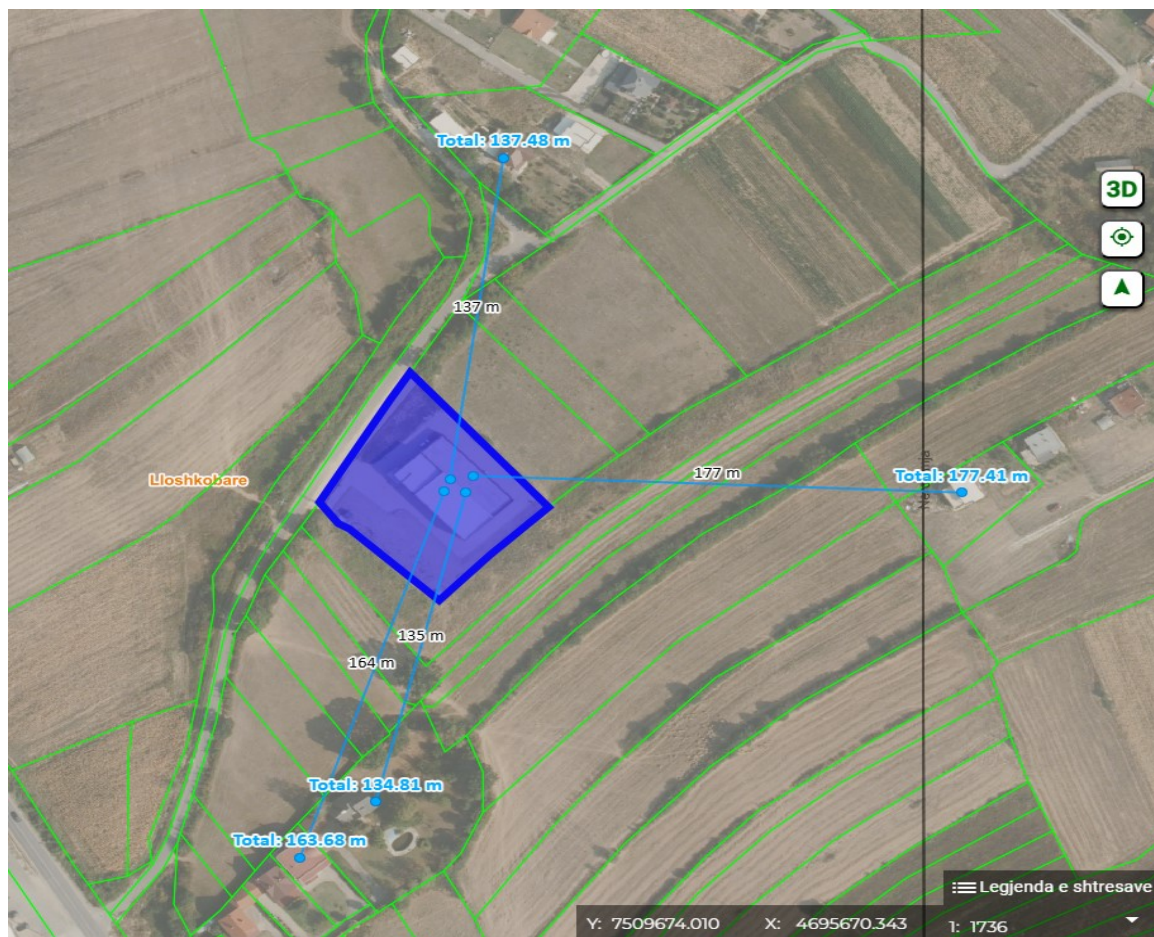

Figura 4 Ortofoto e lokacionit të fabrikës tregon distancat nga objektet tjera afariste.

3.4. Paraqitjen e karakteristikave pedologjike, gjeomorfologjike, gjeologjike, hidrogjeologjike dhe sizmologjike të terrenit;

Karakteristikat pedologjike

Zona e Lloshkobares bën pjesë në hapësirën e Rrafshit të Kosovës, përkatësisht në territorin e Komunës së Ferizajit. Tokat e zonës janë zhvilluar kryesisht mbi depozitime të reja sedimentare dhe karakterizohen nga toka aluviale dhe tipe të tjera tokash të zhvilluara në terrene të rrafshëta. Në sipërfaqet e urbanizuara dhe industriale karakteristikat natyrore të tokës janë pjesërisht të ndryshuara nga aktivitetet antropogjene.

Karakteristikat gjeomorfologjike

Terreni në zonën e projektit karakterizohet kryesisht nga **reliev i rrafshët me një rënje të lehtë**, tipik për fushëgropën e Ferizajit. Pjerrësitë janë përgjithësisht të vogla dhe nuk evidentohen forma të theksuara të relievit që do të paraqisnin kufizime të rëndësishme për funksionimin e objektit ekzistues.

Karakteristikat gjeologjike

Në aspektin gjeologjik, zona e Ferizajit karakterizohet në pjesët fushore nga **depozitime të Kuaternarit**, të përfaqësuara kryesisht nga materiale aluviale dhe proluviale, si zhavorre, rëra, pluhura dhe argjila. Këto depozitime janë krijuar nga proceset sedimentare të rrjedhave ujore dhe materialet e transportuara nga zonat më të larta përreth.. Pjesa jugore dhe jug përëndimore pasqyrojnë bjeshkët e Sharrit, pamje e cila i jep një dukje karakteristike këtijë rexhioni

Karakteristikat hidrogeologjike

Depozitimet e rërës dhe zhavorrit në zonën fushore mund të formojnë horizonte ujëmbajtëse me përshkueshmëri relativisht të mirë. Rimbushja e ujërave nëntokësore realizohet kryesisht nga infiltrimi i reshjeve atmosferike dhe, lokalisht, nga komunikimi me rrjedhat sipërfaqësore. Për këtë arsye, gjatë funksionimit të fabrikës rëndësi të veçantë ka parandalimi i shkarkimeve të pakontrolluara të ujërave teknologjike dhe substancave ndotëse në tokë.

Karakteristikat sizmologjike

Territori i Ferizajit, sikurse pjesa më e madhe e Kosovës, ndodhet në një rajon me **aktivitet sizmik**, i ndikuar nga strukturat tektonike rajonale të Ballkanit. Për objektet dhe instalimet industriale duhet të respektohen kërkesat teknike dhe standardet përkatëse të projektimit sizmik. Për fabrikën ekzistuese, rëndësi ka veçanërisht sigurimi i rezervuarëve, pajisjeve teknologjike, instalimeve dhe sistemeve të tjera që, në rast të një ngjarjeje sizmike, mund të shkaktojnë rrjedhje ose dëmtime.

Në përgjithësi, karakteristikat pedologjike, gjeomorfologjike dhe gjeologjike të zonës nuk paraqesin kufizime të veçanta për funksionimin e projektit ekzistues, ndërsa **mbrojtja e tokës dhe ujërave nëntokësore nga ujërat e ndotura të procesit teknologjik** duhet të jetë një nga masat kryesore të menaxhimit mjedisor.

3.5. Të dhënat për burimin e furnizimit me ujë

Në këtë lokalitet respektivisht ngastrën ku është ndërtuar fabrika nuk ka ndonjë burim të ujrave sipërfaqësore, , këtu ujrë paraqiten vetëm kur kemi të reshura atmosferike. Ndotje të ujit mund të kemi vetëm nga shpërlarja e trasës gjat të reshurave atmosferike. Lumi I Sazlisë I cili bashkohet me lumin e Shtimës dhe disa përrocka të vogla të cilat janë aktive vetëm në sezonën e reshjeve kurse lumi I Nerodimës është mbi 1.5 km distancë.

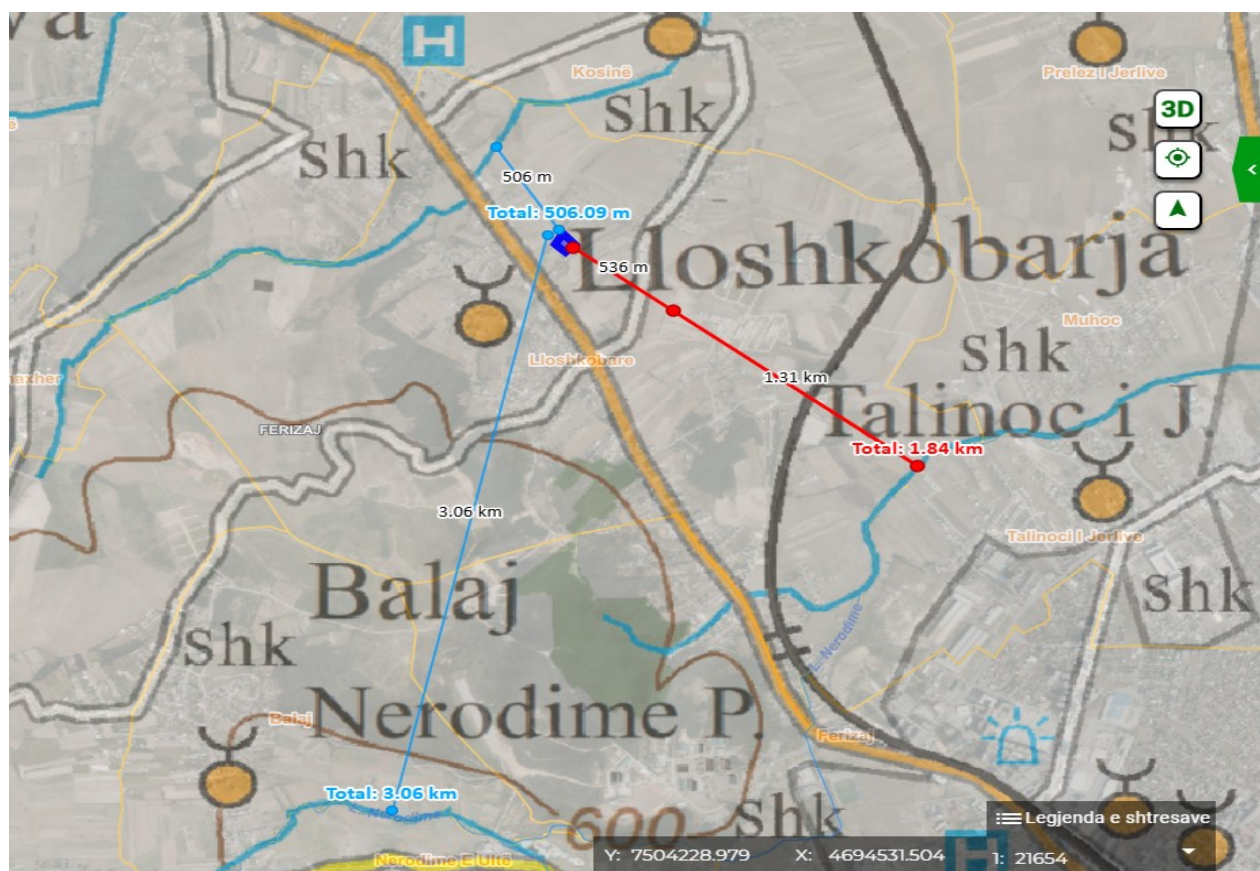

Figura 5 Rrjeti hidrografik I lokacionit

3.6. Paraqitjen e karakteristikave klimatike me tregues të përshtatshëm meteorologjik;

Zona e **Lloshkobares, Komuna e Ferizajit**, karakterizohet me **klime kontinentale**, me ndikime të klimës së moderuar kontinentale. Karakteristikat klimatike përcaktohen nga pozita gjeografike, lartësia mbidetare dhe konfiguracioni i Rrafshit të Kosovës dhe vargmaleve përreth.

Temperatura e ajrit karakterizohet me dallime të theksuara sezonale. Verat janë relativisht të ngrohta, ndërsa dimrat të ftohtë, me paraqitje të temperaturave nën 0°C dhe reshjeve të borës. Temperaturat më të larta paraqiten zakonisht gjatë muajve korrik dhe gusht, ndërsa më të ulëtat gjatë janarit.

Reshjet atmosferike janë të pranishme gjatë gjithë vitit, me ndryshime sezonale. Ato paraqiten kryesisht në formë shiu, ndërsa gjatë periudhës së dimrit edhe në formë bore. Reshjet kanë rëndësi për regjimin e ujërave sipërfaqësore, infiltrimin dhe rimbushjen e ujërave nëntokësore.

Lagështia relative e ajrit është përgjithësisht më e lartë gjatë periudhës së vjeshtës dhe dimrit, ndërsa më e ulët gjatë muajve të ngrohtë të verës. Në periudhat e ftohta në zonën e Ferizajit mund të paraqiten edhe mjegulla.

Erërat ndikohen nga konfiguracioni i terrenit dhe qarkullimi lokal i masave ajrore. Shpejtësia dhe drejtimi i tyre ndryshojnë gjatë vitit, ndërsa në periudha të caktuara mund të ndikojnë në shpërndarjen e emetimeve eventuale në ajër.

Në mënyrë orientuese, treguesit kryesorë klimatikë për rajonin mund të paraqiten si më poshtë:

Treguesi meteorologjik	Karakteristika orientuese
Klima	Kontinentale / e moderuar kontinentale
Temperatura mesatare vjetore	rreth 10–11°C
Muajt më të ngrohtë	Korrik – Gusht
Muaji më i ftohtë	Janar
Reshjet mesatare vjetore	rreth 600–800 mm/vit
Reshjet dimërore	Shi dhe borë
Lagështia relative	Më e lartë gjatë vjeshtës dhe dimrit
Erërat	Me intensitet dhe drejtim të ndryshueshëm
Mjegulla	Më e shpeshtë gjatë periudhës së ftohtë

Kushtet klimatike të zonës nuk paraqesin pengesë të veçantë për funksionimin e fabrikës ekzistuese **“MALI Q” Sh.p.k.** Megjithatë, gjatë menaxhimit mjedisor duhet të merren parasysh reshjet intensive, temperaturat e ulëta dimërore dhe temperaturat e larta verore, veçanërisht për menaxhimin e ujërave atmosferike, ruajtjen e lëndës së parë dhe funksionimin e sistemeve të ftofjes në frigoriferi.

3.7. Prezantimi i karakteristikave natyrore;

Zona ku ndodhet fabrika ekzistuese e kompanisë, karakterizohet nga terren kryesisht i rrafshët deri lehtë i valëzuar, tipik për zonën fushore të Ferizajit. Peizazhi përreth është formuar nga ndërthurja e sipërfaqeve bujqësore, vendbanimeve, infrastrukturës rrugore dhe aktiviteteve të tjera antropogjene.

Bimësia në zonë përfaqësohet kryesisht nga **vegjetacioni barishtor, kulturat bujqësore, shkurret dhe drunjtë e shpërndarë**, ndërsa fauna përbëhet kryesisht nga specie të zakonshme të përshtatura me mjediset bujqësore dhe të banuara, si shpendë, gjitarë të vegjël, insekte dhe organizma të tjerë karakteristikë për këtë rajon.

Rrjeti hidrologjik dhe ujërat nëntokësore ndikohen nga karakteristikat e zonës fushore dhe nga reshjet atmosferike. Për këtë arsye, mbrojtja e tokës, ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore është me rëndësi të veçantë gjatë funksionimit të fabrikës, sidomos në aspektin e menaxhimit të ujërave të ndotura teknologjike.

Duke qenë se projekti është ekzistues dhe zhvillohet në një hapësirë të antropogjenizuar, funksionimi i tij nuk pritet të shkaktojë ndryshime të konsiderueshme të karakteristikave natyrore të zonës, me kusht që të zbatohen masat e parashikuara për mbrojtjen e mjedisit.

3.8. Rishikimi i karakteristikave themelore të peisazhit;

Peizazhi në zonën e **Lloshkobares, Komuna e Ferizajit**, karakterizohet nga ndërthurja e elementeve natyrore dhe antropogjene. Terreni në zonën e projektit është kryesisht i rrafshët, me ndryshime të vogla hipsometrike dhe pjerrësi të lehtë lokale., me sipërfaqe bujqësore, vegjetacion barishtor, drunj dhe shkurre të shpërndara, të kombinuara me objekte banimi, objekte ekonomike dhe infrastrukturë rrugore.

Prania e ndërtimeve dhe aktiviteteve ekonomike ka ndikuar në ndryshimin gradual të pamjes natyrore të zonës, duke i dhënë peizazhit karakter **rural dhe pjesërisht të urbanizuar/antropogjenizuar**.

Fabrika e kompanisë **“MALI Q” Sh.p.k.** është objekt ekzistues dhe tashmë përbën pjesë të peizazhit aktual. Për këtë arsye, vazhdimi i aktivitetit nuk pritet të shkaktojë ndryshime të rëndësishme vizuale ose strukturore të peizazhit, me kusht që hapësirat e jashtme të mirëmbahen, mbeturinat të menaxhohen në mënyrë të kontrolluar dhe sipërfaqet e gjelbra ekzistuese të ruhen.

3.9. Rishikimi i objekteve të mbrojtura të trashëgimisë kulturore dhe historike

Në këtë lokacion nuk ka objekte të cilat kanë statusin e objekteve të mbrojtura nga shteti apo objekte me status të veçant.

3.10. Të dhënat për popullsinë, përqendrimin e popullsisë dhe karakteristikat demografike në lidhje me projektin e planifikuar;

Projekti i kompanisë **“MALI Q” Sh.p.k.** ndodhet në **ZK Lloshkobare, Komuna e Ferizajit**, në një zonë me karakter kryesisht rural, por me lidhje të drejtpërdrejtë me zonën urbane dhe ekonomike të Ferizajit.

Sipas të dhënave zyrtare të **Regjistrimit të Popullsisë, Ekonomive Familjare dhe Banesave 2024 (ReKos 2024)**, vendbanimi **Lloshkobare ka gjithsej 1,991 banorë**, prej të cilëve **1,012 janë meshkuj dhe 979 femra**. Popullsia e vendbanimit është pothuajse tërësisht shqiptare.

Në nivel komunal, **Komuna e Ferizajit ka 109,255 banorë**, prej të cilëve 55,032 janë meshkuj dhe 54,223 femra. Nga popullsia e përgjithshme e komunës, 55,931 banorë jetojnë në zonën urbane dhe 53,324 në vendbanimet rurale.

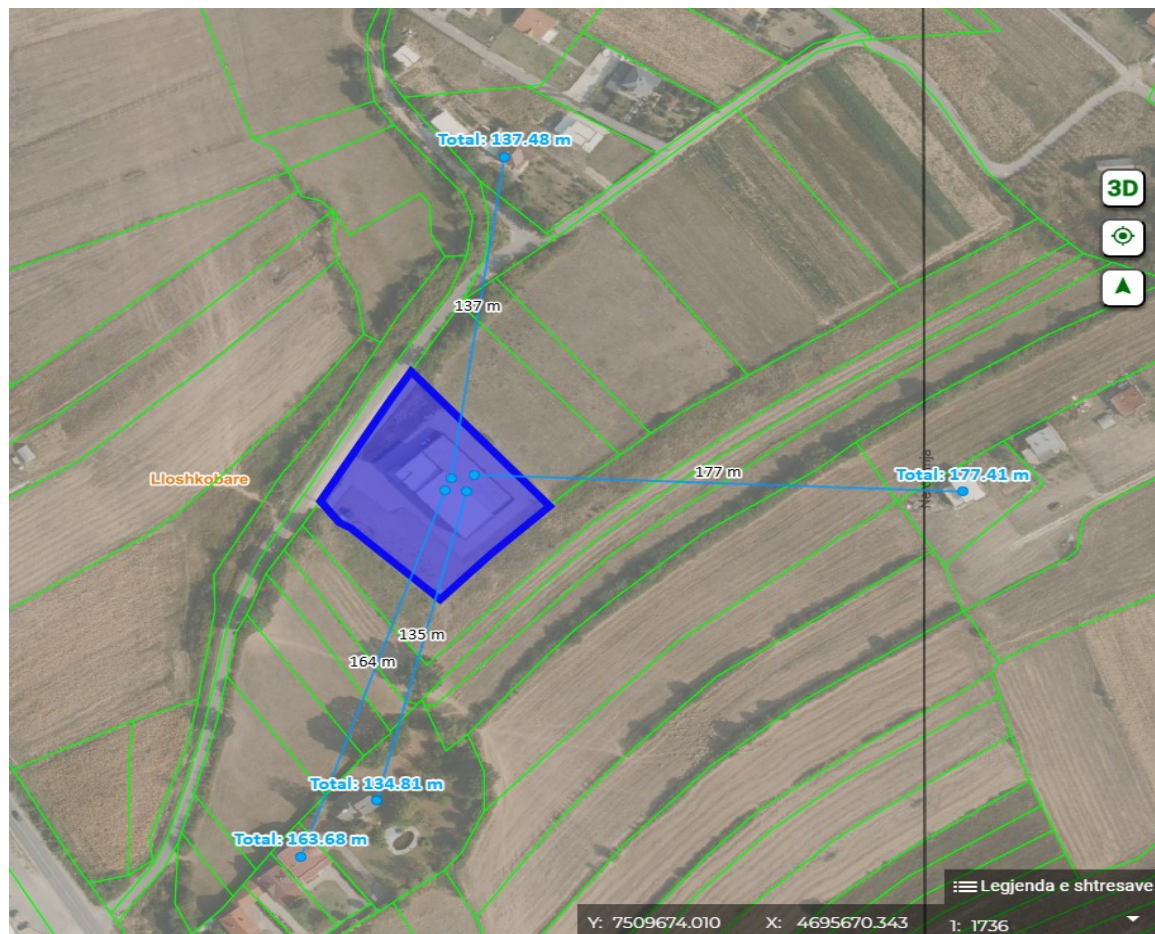
Nga aspekti i projektit, rëndësi ka afërsia me zonat e banuara dhe mundësia e ekspozimit të popullsisë ndaj ndikimeve eventuale që lidhen me **trafikun, zhurmën, aromat, menaxhimin e mbeturinave dhe ujërave të ndotura**. Duke qenë se fabrika është objekt ekzistues, nuk priten ndryshime të konsiderueshme në numrin ose strukturën e popullsisë lokale si rezultat i vazhimit të aktivitetit.

Nga ana tjetër, funksionimi i fabrikës ka ndikim pozitiv socio-ekonomik përmes **punësimit, bashkëpunimit me prodhuesit dhe furnitorët e qumështit, shërbimeve**

të transportit dhe aktiviteteve të tjera ekonomike të ndërlidhura me industrinë e përpunimit të qumështit.

3.11. Të dhëna për objektet ekzistuese;

Është paraqitur në mënyrë skemlike gjendja për objektet ekzistuese në lokacionin ku është bërë fabrika.

Siq shifet në ortofoto , objektet tjera janë në distance të mjaftueshme për një punë pa pengesa të kompanisë.

3.12. Në varësi të karakteristikave të zonës, përshkrimi i lokacionit përmban edhe të dhëna për zonat e përcaktuara për kërkime shkencore, vendet arkeologjike, zonat veçanërisht të ndjeshme, zonat me qëllime të veçanta dhe të ngjashme;

Në zonën ku ndodhet fabrika ekzistuese e kompanisë “**MALI Q**” Sh.p.k., në **ZK Lloshkobare, Komuna e Ferizajit**, nuk janë evidentuar në lokacionin e drejtpërdrejtë të projektit zona të përcaktuara për kërkime shkencore, lokalitete arkeologjike apo zona me qëllime të veçanta.

Gjithashtu, aktiviteti zhvillohet në një hapësirë të antropogjenizuar(**zonë e ndikuar nga aktivitetet njerëzore**) dhe nuk pritet të ketë ndikim të drejtpërdrejtë në zona të mbrojtura natyrore apo të ndjeshme. Në rast të evidentimit të ndonjë vlere arkeologjike ose natyrore gjatë ndërhyrjeve eventuale, do të njoftohen institucionet kompetente dhe do të veprohet sipas legjislacionit në fuqi.

3.13. Të dhënat për burimet ujore në sipërfaqen ku realizohet projekti dhe në afërsi të saj

Në këtë lokalitet respektivisht ngastrën ku është ndërtuar fabrika nuk ka ndonjë burim të ujrave sipërfaqësore, , këtu ujrat paraqiten vetëm kur kemi të reshura atmosferike. Ndotje të ujit mundë të kemi vetëm nga shpërlarja e trasës gjat të reshurave atmosferike. Lumi I Sazlisë I cili bashkohet me lumin e Shtimës dhe disa përrocka të vogla të cilat janë aktive vetëm në sezonën e reshjeve kurse lumi I Nerodimës është mbi 1.5 km distancë.

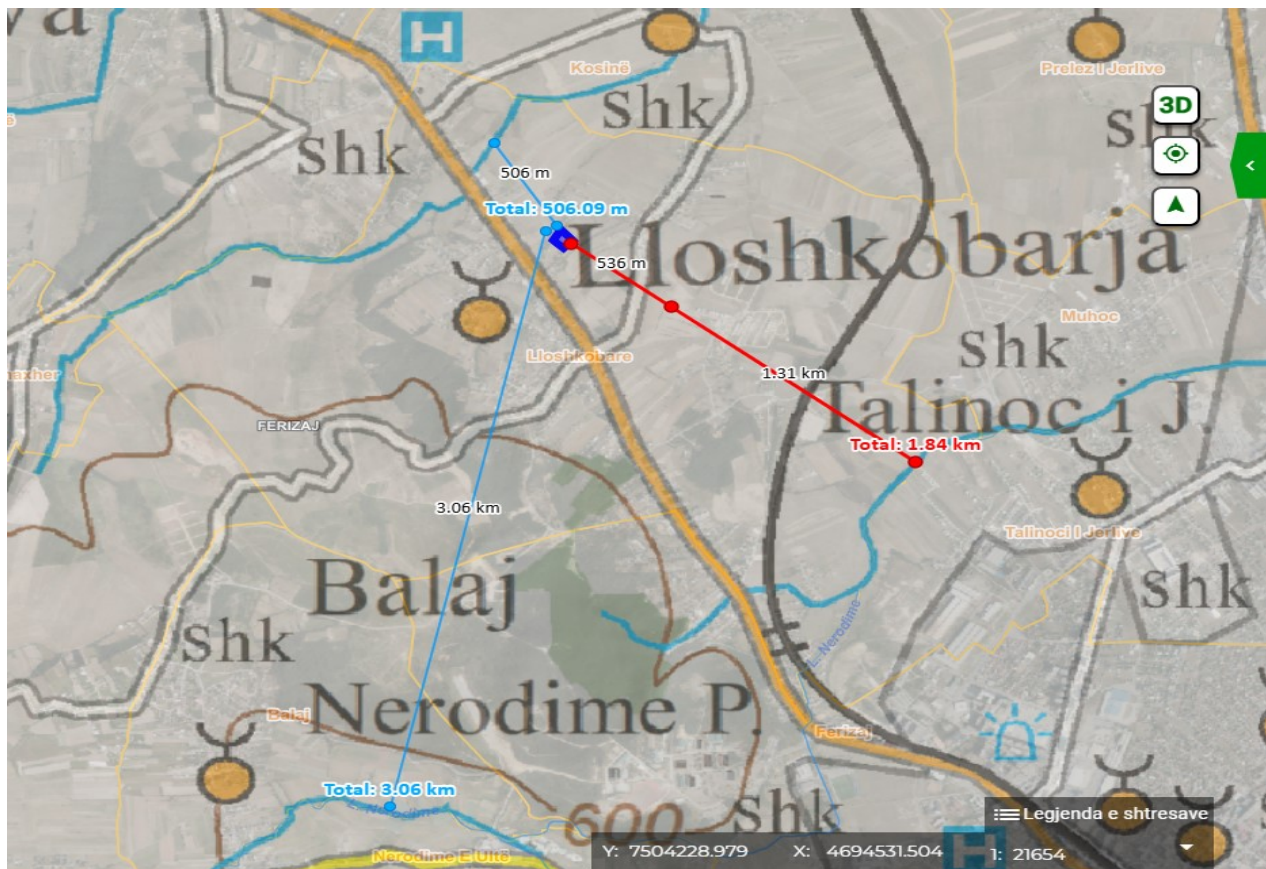

Figura 6 Rrjeti hidrografik I lokacionit

4. GJENDJA AKTUALE E FAKTORËVE MJEDISOR

4.1. Raport për gjendjen aktuale të faktorëve mjedisor.

Gjendja aktuale e faktorëve mjedisorë në zonën ku operon fabrika për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit të kompanisë **“MALI Q” Sh.p.k.**, në **ZK Lloshkobare, Komuna e Ferizajit**, është rezultat i kushteve natyrore të zonës dhe ndikimeve të krijuara nga vendbanimet, infrastruktura, bujqësia, trafiku dhe aktivitetet ekonomike ekzistuese.

Ajri. Cilësia e ajrit në zonë ndikohet kryesisht nga trafiku rrugor, ngrohja e objekteve dhe aktivitetet e tjera lokale. Vetë procesi i përpunimit të qumështit nuk paraqet burim të konsiderueshëm të pluhurit. Emetime të kufizuara mund të krijohen nga automjetet, gjeneratori dhe pajisjet për prodhimin e energjisë termike, nëse përdoren.

Ujërat. Gjendja e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore është një faktor me rëndësi të veçantë për projektin. Aktiviteti i fabrikës gjeneron ujëra të ndotura teknologjike

kryesisht nga larja dhe dezinfektimi i pajisjeve, rezervuarëve, tubacioneve dhe hapësirave prodhuese. Menaxhimi i kontrolluar i këtyre ujërave është i domosdoshëm për parandalimin e ndikimit në ujërat dhe tokën.

Toka. Në lokacionin e fabrikës toka është pjesërisht e zënë nga objekti, sipërfaqet e rregulluara dhe infrastruktura përcjellëse. Burimet potenciale të ndotjes së tokës lidhen me rrjedhjet aksidentale, menaxhimin jo të duhur të mbeturinave dhe ujërave të ndotura. Me zbatimin e masave parandaluese, ndikimi në tokë mund të mbahet në nivel të ulët.

Zhurma. Niveli ekzistues i zhurmës lidhet me trafikun dhe aktivitetet lokale. Brenda fabrikës, burime të zhurmës janë kompresorët, pompat, pajisjet frigoriferike, pajisjet teknologjike dhe automjetet transportuese. Duke qenë se shumica e pajisjeve funksionojnë brenda objektit, përhapja e zhurmës në mjedisin përreth është e kufizuar.

Biodiversiteti dhe peizazhi. Lokacioni ndodhet në një zonë të ndikuar nga aktivitetet njerëzore, ku ndërthuren sipërfaqet bujqësore, objektet dhe infrastruktura ekzistuese. Në hapësirën e drejtpërdrejtë të fabrikës nuk pritet prani e habitateve natyrore të rëndësishme që mund të ndikohen ndjeshëm nga vazhdimi i aktivitetit.

Mbeturinat. Në fabrikë krijohen kryesisht mbetje organike, mbetje të ambalazhit, mbetje komunale dhe sasi të vogla të mbetjeve nga mirëmbajtja. Ndarja në burim, magazinimi i përkohshëm në kushte të përshtatshme dhe dorëzimi te operatorët përkatës janë elementet kryesore për parandalimin e ndikimeve në mjedis.

Në përgjithësi, **gjendja aktuale e faktorëve mjedisorë në zonën e projektit mund të konsiderohet e ndikuar nga aktivitetet ekzistuese njerëzore, por pa ndryshime të theksuara që mund t'i atribuohen vetëm aktivitetit të fabrikës.** Për funksionimin e mëtejshëm të projektit rëndësi të veçantë kanë kontrolli i ujërave të ndotura teknologjike, menaxhimi i mbeturinave, parandalimi i rrjedhjeve dhe monitorimi periodik i parametrave relevantë mjedisorë.

5. PËRSHKRIMI I ALTERNATIVAVE TË PROJEKTIT

5.1. Përshkrimi i alternativave të realizueshme;

Duke qenë se fabrika për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit e kompanisë **“MALI Q” Sh.p.k.** është **objekt ekzistues dhe në funksion**, alternativa e zgjedhjes së një lokacioni të ri nuk konsiderohet si alternativë primare në kuadër të këtij Raporti të VNM-së.

Alternativat e realizueshme lidhen kryesisht me **mënyrën e funksionimit dhe përmirësimin e performancës mjedisore të fabrikës**, duke përfshirë:

- optimizimin e procesit teknologjik dhe zvogëlimin e humbjeve të qumështit;
- përdorimin racional të ujit dhe energjisë;
- përmirësimin e sistemit të grumbullimit dhe trajtimit të ujërave të ndotura teknologjike;
- ndarjen, riciklimin dhe menaxhimin e kontrolluar të mbeturinave;
- përdorimin e pajisjeve me efikasitet më të lartë energjetik;
- mirëmbajtjen dhe modernizimin gradual të pajisjeve ekzistuese.

Është shqyrtuar gjithashtu **alternativa “pa veprim”**, e cila do të nënkuptonte ndërprerjen e aktivitetit ekzistues. Kjo alternativë do të eliminonte ndikimet që lidhen drejtpërdrejt me funksionimin e fabrikës, por njëkohësisht do të sillte humbjen e vendeve të punës, ndërprerjen e aktivitetit ekonomik dhe zvogëlimin e mundësive për grumbullimin dhe përpunimin e qumështit nga prodhuesit lokalë.

Duke marrë parasysh se infrastruktura dhe objekti tashmë ekzistojnë, alternativa më e përshtatshme konsiderohet **vazhdimi i aktivitetit në lokacionin aktual, i shoqëruar me zbatimin dhe përmirësimin e vazhdueshëm të masave për mbrojtjen e mjedisit.**

5.2. Përshkrimi i alternativave të realizueshme përmban edhe përshkrimin e arsyeve kryesore për zgjedhjen e një alternative të caktuar duke ju referuar:

Përzgjedhja e alternativës për vazhdimin e funksionimit të fabrikës ekzistuese të kompanisë **“MALI Q” Sh.p.k.** në **ZK Lloshkobare, Komuna e Ferizajit**, është bërë duke marrë parasysh aspektet **mjedisore, teknike, ekonomike dhe sociale** të projektit.

Arsyet kryesore për zgjedhjen e kësaj alternative janë:

- **Vendndodhja ekzistuese** – objekti dhe infrastruktura përcjellëse tashmë janë të ndërtuara dhe funksionale, prandaj nuk kërkohet zënia e sipërfaqeve të reja të tokës.
- **Aspekti teknik** – fabrika posedon pajisjet dhe instalimet e nevojshme për zhvillimin e procesit të përpunimit të qumështit, të cilat mund të mirëmbahen dhe modernizohen sipas nevojës.
- **Aspekti mjedisor** – ndikimet kryesore, veçanërisht ujërat e ndotura, mbeturinat, zhurma dhe emetimet, mund të kontrollohen përmes masave teknike dhe organizative të përshtatshme.
- **Shfrytëzimi i burimeve** – ekzistojnë mundësi për zvogëlimin e konsumit të ujit dhe energjisë dhe për rritjen e efikasitetit të procesit prodhues.
- **Aspekti ekonomik dhe social** – vazhdimi i aktivitetit mundëson ruajtjen e vendeve të punës, bashkëpunimin me prodhuesit lokalë të qumështit dhe vazhdimin e aktivitetit ekonomik.
- **Alternativa “pa veprim”** – ndërprerja e aktivitetit do të eliminonte ndikimet operative, por do të kishte pasoja ekonomike dhe sociale dhe do të linte të pashfrytëzuar objektin dhe infrastrukturën ekzistuese.

Bazuar në këto konsiderata, **vazhdimi i funksionimit në lokacionin ekzistues, me zbatimin e masave për parandalimin dhe zvogëlimin e ndikimeve në mjedis**, vlerësohet si alternativa më e arsyeshme dhe e realizueshme për projektin.

5.3. Vendndodhjes ose rrugës;

Duke qenë se fabrika e kompanisë **“MALI Q” Sh.p.k.** është **objekt ekzistues dhe në funksion** në ZK Lloshkobare, Komuna e Ferizajit, nuk është shqyrtuar alternativa e zhvendosjes në një lokacion tjetër. Lokacioni aktual posedon objektin, pajisjet dhe infrastrukturën e nevojshme për zhvillimin e aktivitetit.

Qasja në fabrikë realizohet përmes **rrjetit rrugor ekzistues**, i cili shfrytëzohet për furnizimin me qumësht dhe materiale ndihmëse, si dhe për distribuimin e produkteve përfundimtare. Për këtë arsye, nuk parashihet ndërtimi i rrugëve të reja apo ndryshimi i konsiderueshëm i infrastrukturës rrugore ekzistuese.

Vazhdimi i aktivitetit në lokacionin dhe përmes qasjes rrugore ekzistuese konsiderohet alternativa më e përshtatshme, pasi shmang **zënien e sipërfaqeve të reja, ndërhyrjet shitesë në terren dhe krijimin e ndikimeve të reja në mjedis**

5.4. Ndikimet në mjedis dhe shëndetin e njeriut;

Gjatë përzgjedhjes së alternativës për vazhdimin e funksionimit të fabrikës ekzistuese janë marrë në konsideratë ndikimet e mundshme në mjedis dhe shëndetin e njeriut.

Ndikimet kryesore potenciale lidhen me gjenerimin e ujërave të ndotura teknologjike, mbeturinat organike dhe të ambalazhit, konsumin e ujit dhe energjisë, zhurmën, aromat eventuale dhe emetimet nga pajisjet për prodhimin e energjisë termike dhe automjetet.

Në aspektin e shëndetit të njeriut, rëndësi të veçantë kanë higjiena e procesit prodhues, cilësia e ujit, përdorimi dhe ruajtja e sigurt e detergjenteve dhe dezinfektuesve, si dhe mbrojtja e punëtorëve nga rreziqet në vendin e punës.

Duke qenë se aktiviteti zhvillohet në objekt ekzistues, ndikimet mund të mbahen në nivele të pranueshme përmes trajtimit të duhur të ujërave të ndotura, menaxhimit të kontrolluar të mbeturinave, mirëmbajtjes së pajisjeve, zbatimit të masave higjienike dhe përdorimit të pajisjeve personale mbrojtëse.

Për këtë arsye, vazhdimi i aktivitetit në lokacionin ekzistues, me zbatimin e masave parandaluese dhe monitoruese, konsiderohet alternativë e pranueshme nga aspekti i mbrojtjes së mjedisit dhe shëndetit të njeriut.

5.5. Proceset, teknologjia e prodhimit

Projekti parasheh një fabrike moderne për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e artikujve të ndryshëm qumështi, përfshirë djathëra të llojeve të ndryshme, kaçkavall, ajkë dhe gjalpë. Fabrika do të jetë e pajisur me linjë teknologjike bashkëkohore, e projektuar për të garantuar sigurinë ushqimore, efikasitetin energjetik dhe mbrojtjen e mjedisit, në përputhje me standardet vendore dhe ndërkombëtare të industrisë ushqimore.

Fazat kryesore të procesit janë si më poshtë:

1. Pranimi dhe ruajtja e lëndës së parë (qumështit të freskët) - Qumështi i freskët transportohet në fabrikë me cisterna të destinuar, speciale izotermike dhe shkarkohet në rezervuarë higjienikë të pajisur me sistem automatik ftohjeje të konstruktuar nga

materiali inox. Ky sistem siguron stabilitetin mikrobiologjik dhe parametrat fiziko-kimikë të qumështit deri në momentin e përpunimit.

Nr.	Parametri i kontrolluar	Njësia	Kriteri / Vlera e lejuar	Rezultati
1	Temperatura gjatë pranimit	°C	≤ 10	—
2	Përmbajtja e yndyrës	%	Sipas specifikimit	—
3	Densiteti në 20 °C	g/cm ³	≥ 1.029	—
4	Përmbajtja e proteinave	%	≥ 3.2	—
5	Lënda e thatë pa yndyrë	%	≥ 8.3	—
6	Aciditeti	°T (Turner)	15–18	—

7. Prania e inhibitorëve Nuk lejohet

Tabela 2 Të dhënat për lëndën e parë - qumështi.

Lënda parë: Qumësht i lopës, i freskët

Data e pranimit: _____

Sasia e pranuar: _____ litra

Furnitori: _____

Vlerësimi përfundimtar: ☐ Pranohet ☐ Nuk pranohet

Shënim: Gjatë pranimit të qumështit të freskët kryhet kontrolli i parametrave bazë fiziko-kimikë dhe i pranisë së inhibitorëve. Qumështi që nuk i plotëson kriteret e përcaktuara të cilësisë dhe sigurisë nuk duhet të pranohet për përpunim.

5.6. Metodatat e punës gjatë zbatimit dhe funksionimit të projektit;

Meqenëse fabrika e kompanisë “MALI Q” Sh.p.k. është objekt ekzistues, metodatat e punës lidhen kryesisht me funksionimin e rregullt të procesit teknologjik. Aktiviteti përfshin **pranimin dhe kontrollin e qumështit të freskët, ruajtjen në kushte të përshtatshme, përpunimin termik dhe teknologjik, prodhimin, ambalazhimin, ruajtjen frigoriferike dhe distribuimin e produkteve të gatshme.**

Procesi zhvillohet me pajisje të përshtatshme teknologjike dhe nën kontroll higjieno-sanitar. Pas cikleve të prodhimit kryhet **larja dhe dezinfektimi i pajisjeve, rezervuarëve dhe linjave**, ndërsa ujërat e ndotura dhe mbeturinat menaxhohen në mënyrë të kontrolluar.

Gjatë funksionimit zbatohen procedurat për **sigurinë në punë, mbrojtjen e mjedisit, mirëmbajtjen e pajisjeve dhe kontrollin e cilësisë së produkteve**.

5.7. Planin e lokacionit;

Është l dhanun në skicën e punuar nga gjeodeti l licencuar dhe kompania projektuese

5.8. Llojin dhe përzgjedhjen e materialeve për realizimin e projektit;

Meqenëse fabrika. është objekt ekzistues, materialet kryesore lidhen me funksionimin e procesit prodhues. **Lënda e parë bazë është qumështi i freskët i lopës**, i cili pranohet vetëm pas kontrollit të parametrave të përcaktuar të cilësisë.

Në varësi të produkteve që prodhohen, përdoren edhe **kultura fermentuese, kripë, përbërës të lejuar ushqimorë, materiale ambalazhuese, si dhe detergjentë dhe dezinfektues** për mirëmbajtjen e higjienës së pajisjeve dhe ambienteve.

Përzgjedhja e materialeve bëhet duke marrë parasysh **cilësinë, sigurinë ushqimore, përshtatshmërinë teknologjike dhe ndikimin në mjedis**, ndërsa materialet që bien në kontakt me produktin duhet të jenë të përshtatshme për përdorim në industrinë ushqimore.

5.9. Afati kohor për ekzekutimin dhe përfundimin e funksionimit të projektit sipas legjislacionit

Meqenëse fabrika për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit. është **objekt ekzistues dhe në funksion**, faza e ekzekutimit dhe ndërtimit të projektit është përfunduar.

Funksionimi i fabrikës parashihet të vazhdojë **në periudhë afatgjatë dhe pa afat të paracaktuar të mbylljes**, për aq kohë sa plotësohen kushtet teknike, mjedisore dhe ligjore dhe mbahen në fuqi lejet dhe autorizimet përkatëse. Projekti i nënshtrohet

kërkesave të **Ligjit Nr. 08/L-181 për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis** dhe akteve përkatëse nënligjore.

Në rast të përfundimit të aktivitetit, operatori duhet të realizojë **ndërprerjen e kontrolluar të procesit, largimin e lëndëve të para dhe mbeturinave, pastrimin e pajisjeve dhe instalimeve dhe, sipas nevojës, rehabilitimin e sipërfaqeve**, në mënyrë që lokacioni të mos paraqesë rrezik për mjedisin dhe shëndetin e njeriut.

5.10. Madhësia e lokacionit ose objektit;

Është prezantuar në shtojcën grafike të pojektit dhe në përshkrimet e mësipërme.

5.11. Vëllimi i prodhimit;

Vëllimi i prodhimit në fabrikën e kompanisë **“MALI Q” Sh.p.k.** përcaktohet nga **sasia e qumështit të freskët të pranuar dhe përpunuar**, kapaciteti i pajisjeve teknologjike dhe kërkesat e tregut.

Prodhimi përfshin përpunimin e qumështit në **produkte të ndryshme të qumështit**, ndërsa sasia ditore dhe vjetore e prodhimit mund të ndryshojë në varësi të furnizimit me lëndë të parë dhe planit të prodhimit.

5.12. Kontrolli i ndotjes;

Kontrolli i ndotjes gjatë funksionimit të fabrikës **“MALI Q” Sh.p.k.** realizohet përmes zbatimit të masave teknike dhe organizative që synojnë parandalimin dhe zvogëlimin e ndikimeve në mjedis.

Vëmendje e veçantë i kushtohet **grumbullimit dhe menaxhimit të ujërave të ndotura teknologjike**, të krijuara gjatë larjes dhe dezinfektimit të pajisjeve dhe hapësirave prodhuese. Gjithashtu, bëhet ndarja dhe grumbullimi i kontrolluar i mbeturinave organike, ambalazhit dhe mbeturinave të tjera.

Kontrolli përfshin edhe **mirëmbajtjen periodike të pajisjeve, parandalimin e rrjedhjeve, kontrollin e zhurmës dhe aromave, përdorimin racional të ujit dhe energjisë**, si dhe mbajtjen e pastërtisë së hapësirave të fabrikës.

Sipas nevojës dhe kërkesave të lejes/pëlqimit mjedisor, kryhet **monitorimi periodik i parametrave mjedisorë**, veçanërisht i cilësisë së ujërave të shkarkuara, me qëllim verifikimin e respektimit të vlerave të lejuara dhe parandalimin e ndotjes së tokës dhe ujërave.

5.13. Trajtimin e mbeturinave, përfshirë riciklimin, ripërdorimin, asgjësimin dhe deponimin përfundimtar

Gjatë funksionimit të fabrikës për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit **“MALI Q” Sh.p.k.**, krijohen kategori të ndryshme të mbeturinave, të cilat menaxhohen në mënyrë të kontrolluar, duke zbatuar hierarkinë e menaxhimit: **parandalimi dhe zvogëlimi → ripërdorimi → riciklimi → trajtimi → asgjësimi përfundimtar.**

Mbeturinat organike që mund të krijohen nga humbjet e qumështit, produktet që nuk i plotësojnë kriteret e cilësisë dhe mbetjet e tjera të procesit grumbullohen veçmas në enë të përshtatshme dhe të mbyllura. Nuk lejohet shkarkimi i tyre i pakontrolluar në tokë, kanalizim apo ujëra sipërfaqësore. Në varësi të karakteristikave të tyre, ato orientohen drejt trajtimit ose dorëzohen te operatorët përkatës të autorizuar.

Mbeturinat e ambalazhit, si kartoni, letra, plastika, foliet dhe materialet e tjera të paketimit, ndahen në burim dhe ruhen përkohësisht në hapësira të përcaktuara. Materialet që mund të riciklohen dorëzohen te operatorët e licencuar për grumbullim dhe riciklim, duke zvogëluar kështu sasinë që përfundon në deponi.

Mbeturinat komunale të krijuara nga personeli dhe aktivitetet administrative grumbullohen në kontejnerë të dedikuar dhe largohen rregullisht përmes operatorit përgjegjës për grumbullimin e mbeturinave komunale.

Nga **mirëmbajtja e pajisjeve dhe instalimeve** mund të krijohen vajra të përdorura, filtra, materiale absorbuese, ambalazhe të kontaminuara dhe pjesë të ndryshme të pajisjeve. Mbeturinat që klasifikohen si të rrezikshme mbahen të ndara, në enë të mbyllura dhe të etiketuara, mbi sipërfaqe të papërshkueshme, deri në dorëzimin e tyre te operatori i licencuar.

Nëse nga trajtimi i ujërave të ndotura teknologjike krijohen **llumra**, ato duhet të grumbullohen dhe menaxhohen veçmas, ndërsa mënyra e trajtimit dhe destinacioni përfundimtar përcaktohen sipas karakteristikave të tyre.

Deponimi ose asgjësimi përfundimtar zbatohet vetëm për ato mbeturina për të cilat ripërdorimi, riciklimi ose trajtimi tjetër nuk është teknikisht i mundshëm. Dorëzimi bëhet në lokacione të autorizuar dhe përmes operatorëve përkatës, ndërsa **djegia, hedhja**

ose deponimi i pakontrolluar i mbeturinave brenda apo jashtë lokacionit nuk lejohet.

Kompania duhet të mbajë evidencë për **llojin, sasinë, mënyrën e magazinimit dhe dorëzimin e mbeturinave**, duke siguruar gjurmueshmëri dhe menaxhim të tyre në përputhje me kërkesat e legjislacionit mjedisor në fuqi.

5.14. Rregullimi i infrastrukturës rrugore të qasjes në projekt dhe rrugë të komunikacionit;

Ambientet infrastrukturore të kësaj fabrike janë rregulluara në mënyrën më të mire të mundshme, edhe qasja në rrugë është e përshtatshme pa shkaktuar pengesa në komunikacion.

5.15. Përgjegjësia dhe procedura për menaxhimin e mjedisit;

Përgjegjësia për menaxhimin e mjedisit gjatë funksionimit të fabrikës **“MALI Q” Sh.p.k.** i takon menaxhmentit të kompanisë dhe personave përgjegjës të caktuar për mbikëqyrjen e zbatimit të masave mjedisore. Menaxhmenti duhet të sigurojë që aktiviteti të zhvillohet në përputhje me kushtet e përcaktuara në **pëlqimin/lejen mjedisore dhe legjislacionin në fuqi.**

Procedura e menaxhimit mjedisor përfshin kontrollin e rregullt të procesit teknologjik, me vëmendje të veçantë në **menaxhimin e ujërave të ndotura teknologjike, mbeturinave, përdorimin e ujit dhe energjisë, parandalimin e rrjedhjeve, kontrollin e zhurmës dhe mirëmbajtjen e pajisjeve.**

Personi përgjegjës për çështjet mjedisore duhet të mbajë evidencë për sasi të mbeturinave të krijuara dhe të dorëzuara, konsumin e ujit dhe energjisë, rezultatet e monitorimeve mjedisore, mirëmbajtjen e sistemeve dhe rastet eventuale të incidenteve.

Në rast të ndonjë **rrjedhjeje, shkarkimi të pakontrolluar, defekti teknik apo incidenti mjedisor**, aktiviteti që paraqet rrezik duhet të ndërpritet sipas nevojës, burimi i ndotjes të izolohet dhe të ndërmerren menjëherë masat për kufizimin dhe sanimin e pasojave. Për rastet që kërkojnë raportim, njoftohen institucionet kompetente.

Të gjithë punëtorët duhet të informohen dhe trajnohen për procedurat që lidhen me **mbrojtjen e mjedisit, menaxhimin e mbeturinave, përdorimin e substancave për pastrim dhe dezinfektim dhe reagimin në situata emergjente.**

Në këtë mënyrë sigurohet që menaxhimi mjedisor të jetë pjesë e vazhdueshme e funksionimit të fabrikës dhe që ndikimet potenciale në **ujë, tokë, ajër dhe shëndetin e njeriut** të parandalohen ose të zvogëlohen në nivelin më të ulët të arsyeshëm.

5.16. Trajnime;

Kompania “**MALI Q**” **Sh.p.k.** duhet të sigurojë trajnime periodike për punëtorët, në përputhje me detyrat dhe përgjegjësitë e tyre në procesin e prodhimit. Trajnimet kanë për qëllim zhvillimin e sigurt të aktivitetit, ruajtjen e higjienës dhe cilësisë së produkteve, si dhe parandalimin e ndikimeve negative në mjedis.

Trajnimet duhet të përfshijnë kryesisht:

- përdorimin e drejtë dhe të sigurt të pajisjeve teknologjike;
- higjienën personale dhe higjienën e procesit të prodhimit;
- procedurat për **larjen dhe dezinfektimin e pajisjeve, rezervuarëve dhe linjave**;
- përdorimin dhe ruajtjen e sigurt të detergjenteve dhe dezinfektuesve;
- ndarjen, grumbullimin dhe menaxhimin e mbeturinave;
- parandalimin e ndotjes së tokës dhe ujërave;
- përdorimin e pajisjeve personale mbrojtëse;
- mbrojtjen nga zjarri dhe dhënien e ndihmës së parë;
- procedurat e reagimit në rast të **rrjedhjeve, defekteve, aksidenteve ose situatave të tjera emergjente**.

Trajnimet duhet të realizohen për punëtorët e rinj para fillimit të punës dhe të përsëriten periodikisht për personelin ekzistues. Për trajnimet e zhvilluara rekomandohet të mbahet **evidencë me datën, temën e trajnimit dhe pjesëmarrësit**.

5.17. Monitorimi;

Monitorimi duhet të përqendrohet kryesisht në **ujërat e ndotura teknologjike**, duke kontrolluar sasinë dhe, sipas kërkesave ligjore, parametrat karakteristikë si **pH, COD, BOD₅, materiet e suspenduara, yndyrat dhe vajrat**. Sipas nevojës monitorohen edhe cilësia e ajrit, zhurma dhe faktorë të tjerë relevantë.

Në kuadër të monitorimit duhet të bëhet gjithashtu:

- evidentimi i **konsumit të ujit dhe energjisë**;
- evidentimi i llojit dhe sasisë së **mbeturinave të gjeneruara dhe të dorëzuara**;
- kontrolli periodik i sistemit të kanalizimit dhe trajtimit të ujërave të ndotura;

- kontrolli i pajisjeve dhe instalimeve për rrjedhje eventuale;
- evidentimi i incidenteve dhe masave të ndërmarra për sanimin e tyre.

Matjet dhe analizat që kërkojnë përcaktim laboratorik duhet të realizohen nga **laboratorë të akredituar/licencuar**, ndërsa rezultatet të dokumentohen dhe ruhen nga operatori. Shpeshtësia e monitorimit përcaktohet sipas **kushteve të lejes/pëlqimit mjedisor, karakteristikave të aktivitetit dhe kërkesave të legjislacionit në fuqi**.

5.18. Planet për situata emergjente;

Kompania duhet të ketë të përcaktuara procedurat për reagim të shpejtë dhe të organizuar në rast të situatave emergjente që mund të paraqiten gjatë funksionimit të fabrikës. Qëllimi është mbrojtja e **punëtorëve, popullsisë, mjedisit dhe pasurisë**, si dhe kufizimi i pasojave të mundshme.

Situatat kryesore emergjente që duhet të merren parasysh janë **zjarri, defektet në pajisjet teknologjike ose sistemet frigoriferike, ndërprerja e energjisë elektrike, rrjedhjet e substancave për pastrim dhe dezinfektim, shkarkimi aksidental i ujërave të ndotura, rrjedhjet e karburanteve/vajrave dhe aksidentet në punë**.

Në rast emergjence duhet të ndërpritet procesi që paraqet rrezik, të izolohet burimi i incidentit, të përdoren pajisjet përkatëse të intervenimit dhe, sipas rastit, të bëhet evakuimi i personelit. Për rrjedhjet aksidentale duhet të sigurohen **materiale absorbuese dhe mjete për lokalizimin dhe grumbullimin e ndotësit**, duke parandaluar depërtimin e tij në tokë, kanalizim ose ujëra.

Objekti duhet të jetë i pajisur me **mjete kundër zjarrit, dalje dhe shenja emergjente, kuti të ndihmës së parë dhe numrat e shërbimeve emergjente**. Personeli duhet të jetë i trajnuar për procedurat e reagimit dhe përdorimin e pajisjeve të emergjencës.

Çdo incident me rëndësi mjedisore duhet të **evidentohet, të analizohen shkaqet dhe të ndërmerren masa korrigjuese**, ndërsa institucionet kompetente njoftohen në rastet kur kjo kërkohet sipas legjislacionit në fuqi.

5.19. Demolimi dhe rehabilitimi. Mbrojtja e mjedisit

Meqenëse fabrika **“MALI Q” Sh.p.k.** është objekt ekzistues dhe parashihet të funksionojë në periudhë afatgjatë, në fazën aktuale **nuk parashihet demolimi i objektit**. Megjithatë, në rast të ndërprerjes përfundimtare të aktivitetit, demolimi dhe

rehabilitimi duhet të realizohen në mënyrë të kontrolluar, duke parandaluar ndikimet negative në mjedis.

Para demolimit duhet të bëhet **ndërprerja dhe sigurimi i instalimeve elektrike, ujore dhe teknologjike**, zbrazja dhe pastrimi i rezervuarëve dhe tubacioneve, largimi i produkteve, detergjenteve, dezinfektuesve, karburanteve dhe materialeve të tjera që mund të paraqesin rrezik për mjedisin.

Pajisjet teknologjike dhe materialet e çmontuara duhet, kur është e mundur, të **ripërdoren ose riciklohen**, ndërsa mbeturinat e krijuara nga demolimi të ndahen sipas kategorive dhe të dorëzohen tek operatorët përkatës të licencuar. Nuk lejohet hedhja, djegia apo deponimi i pakontrolluar i mbeturinave në lokacion.

Gjatë punimeve duhet të zbatohen masa për **zvogëlimin e pluhurit dhe zhurmës, parandalimin e rrjedhjeve të vajrave dhe substancave të tjera, si dhe mbrojtjen e tokës dhe ujërave**.

Pas përfundimit të aktivitetit, sipërfaqja duhet të pastrohet dhe, sipas nevojës, të rehabilitohet. Nëse evidentohen zona të kontaminuara, ato duhet të sanohen në mënyrë që lokacioni të mbetet **i sigurt, i pastër dhe i përshtatshëm për shfrytëzim të ardhshëm**, pa paraqitur rrezik për mjedisin dhe shëndetin e njeriut.

5.21. Përshkrimi i alternativave pa veprim.

Alternativa “**pa veprim**” nënkupton ndërprerjen ose mosvazhdimin e aktivitetit të fabrikës ekzistuese për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit të kompanisë “**MALI Q**” Sh.p.k.

Nga aspekti mjedisor, kjo alternativë do të eliminonte ndikimet që lidhen drejtpërdrejt me procesin e prodhimit, si gjenerimi i ujërave të ndotura teknologjike, mbeturinave, zhurmës, emetimeve nga pajisjet dhe transporti, si dhe konsumi i ujit dhe energjisë.

Megjithatë, duke qenë se objekti dhe infrastruktura janë tashmë ekzistuese, alternativa “pa veprim” nuk do të sillte ndonjë përfitim të konsiderueshëm në aspektin e rikthimit të lokacionit në gjendje natyrore. Përkundrazi, ndërprerja e aktivitetit do të kishte pasoja **ekonomike dhe sociale**, përfshirë humbjen e vendeve të punës, ndërprerjen e bashkëpunimit me prodhuesit dhe furnitorët lokalë të qumështit dhe mosshfrytëzimin e kapaciteteve ekzistuese.

Prandaj, alternativa më e përshtatshme konsiderohet **vazhdimi i funksionimit të fabrikës në lokacionin ekzistues**, duke zbatuar masat e përcaktuara për trajtimin e

ujërave të ndotura, menaxhimin e mbeturinave, përdorimin racional të burimeve dhe monitorimin e vazhdueshëm të ndikimeve në mjedis.

6. PËRSHKRIMI I NDIKIMIT TË PROJEKTIT NË MJEDIS

6.1. Përshkrimi i ndikimeve të projektit në mjedis përfshinë:

Funksionimi i fabrikës ekzistuese për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit të kompanisë mund të shkaktojë ndikime të caktuara në mjedis, të cilat lidhen kryesisht me procesin teknologjik, përdorimin e burimeve, gjenerimin e ujërave të ndotura dhe mbeturinave, si dhe aktivitetet përcjellëse të transportit dhe mirëmbajtjes.

Ndikimet kryesore që merren në konsideratë përfshijnë:

- **Ndikimet në ujëra** – nga gjenerimi i ujërave të ndotura teknologjike gjatë larjes dhe dezinfektimit të pajisjeve, rezervuarëve, tubacioneve dhe hapësirave prodhuese. Këto ujëra mund të përmbajnë materie organike, yndyra, proteina, detergjentë dhe dezinfektues.
- **Ndikimet në tokë** – mund të paraqiten në rast të shkarkimeve të pakontrolluara të ujërave teknologjike, rrjedhjeve të vajrave, karburanteve ose substancave kimike dhe menaxhimit jo të duhur të mbeturinave.
- **Ndikimet në ajër** – lidhen kryesisht me emetimet nga kaldaja ose gjeneratori, nëse përdoren, si dhe me automjetet për furnizim dhe distribuim. Procesi i përpunimit të qumështit nuk karakterizohet nga emetime të konsiderueshme të pluhurit.
- **Zhurma dhe vibrimet** – krijohen nga kompresorët, pompat, sistemet frigoriferike, pajisjet teknologjike dhe lëvizja e automjeteve brenda kompleksit.
- **Mbeturinat** – përfshijnë mbetje organike të qumështit dhe produkteve, ambalazhe plastike, karton, letër, mbetje komunale dhe mbetje eventuale nga mirëmbajtja e pajisjeve.
- **Aromat** – mund të paraqiten nga qëndrimi i zgjatur i mbetjeve organike ose nga menaxhimi jo i përshtatshëm i ujërave të ndotura.

- **Ndikimet në biodiversitet dhe peizazh** – vlerësohen të kufizuara, pasi aktiviteti zhvillohet në një objekt ekzistues dhe në një zonë të ndikuar nga aktivitetet njerëzore.
- **Ndikimet në shëndetin e njeriut** – lidhen kryesisht me sigurinë në punë, ekspozimin ndaj substancave për pastrim dhe dezinfektim, zhurmën, rreziqet nga pajisjet dhe situatat aksidentale.
- **Ndikimet klimatike** – lidhen me konsumin e energjisë elektrike dhe karburanteve dhe emetimet indirekte ose direkte të gazeve serrë.

Duke qenë se bëhet fjalë për **projekt ekzistues**, ndikimet paraqiten kryesisht gjatë fazës së funksionimit. Me zbatimin e masave teknike dhe organizative, mirëmbajtjen e pajisjeve, menaxhimin adekuat të ujërave të ndotura dhe mbeturinave dhe monitorimin periodik, ndikimet negative mund të **parandalohen, zvogëlohen dhe mbahen brenda niveleve të pranueshme**.

6.2. Cilësinë e ajrit:

Ajri - Faza operative mund të shkaktojë emetime të gazrave dhe pluhurit për shkak të përdorimit të makinerive përpunuese dhe mjeteve transportuese. Emetimet kryesore përfshijnë dioksidin e karbonit (CO₂), oksidet e azotit (NO_x), si dhe pluhurin. Menaxhimi i qarkullimit të mjeteve, përdorimi i karburanteve cilësore dhe kontrolli periodik i pajisjeve ndihmojnë në reduktimin e ndikimit të këtyre emetimeve. Aroma të pakëndshme mund të krijohen në raste të menaxhimit jo të përshtatshëm të **mbetjeve organike, qumështit të derdhur ose ujërave të ndotura teknologjike**. Për këtë arsye, pastrimi i rregullt, largimi në kohë i mbetjeve dhe mirëmbajtja e sistemit të ujërave të ndotura janë masa të rëndësishme parandaluese.

Me mirëmbajtjen e rregullt të pajisjeve, kontrollin e proceseve të djegies dhe menaxhimin adekuat të mbetjeve organike, **nuk priten ndikime të konsiderueshme në cilësinë e ajrit në zonën përreth fabrikës**.

6.3. Nivelin dhe përqendrimin e substancave ndotëse në ajër dhe krahasimin me treguesit e përcaktuar me norma dhe standardet sipas legjislacionit në fuqi;

Gjatë funksionimit të fabrikës për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit nuk priten emetime të konsiderueshme të ndotësve në ajër nga vetë procesi teknologjik. Burimet potenciale lidhen kryesisht me **pajisjet për prodhimin e energjisë termike, gjeneratorin rezervë dhe lëvizjen e automjeteve**, ndërsa në raste

të menaxhimit jo të përshtatshëm të mbetjeve organike ose ujërave të ndotura mund të paraqiten edhe aroma.

Parametrat kryesorë që merren në konsideratë për vlerësimin e cilësisë së ajrit janë **PM₁₀, PM_{2.5}, NO₂, SO₂ dhe CO**. Për vlerësimin e cilësisë së ajrit, rezultatet e monitorimit krahasohen me vlerat kufitare të përcaktuara sipas legjislacionit në fuqi.

Si vlera referente për cilësinë e ajrit ambiental merren:

Parametri	Periudha e mesatarizimit	Vlera kufitare
PM ₁₀	24 orë	50 µg/m ³
PM ₁₀	Vjetore	40 µg/m ³
PM _{2.5}	Vjetore	25 µg/m ³
NO ₂	1 orë	200 µg/m ³
NO ₂	Vjetore	40 µg/m ³
SO ₂	1 orë	350 µg/m ³
SO ₂	24 orë	125 µg/m ³
CO	Mesatarja maksimale 8-orëshe	10 mg/m ³

Në mungesë të matjeve specifike në kufirin e parcelës së fabrikës, nuk mund të përcaktohet në mënyrë kuantitative përqendrimi aktual i këtyre ndotësve që i atribuohet aktivitetit të projektit. Për këtë arsye, vlerësimi në këtë fazë mbështetet në karakteristikat e procesit teknologjik dhe identifikimin e burimeve potenciale të emetimeve.

Duke qenë se përpunimi i qumështit zhvillohet kryesisht në sisteme dhe ambiente të mbyllura dhe nuk përfshin procese të rëndësishme të gjenerimit të pluhurit, ndikimi i drejtpërdrejtë i procesit prodhues në cilësinë e ajrit pritet të jetë **i ulët dhe me karakter lokal**. Ndikimi më i rëndësishëm mund të lidhet me proceset e djegies për prodhimin e energjisë termike, nëse përdoren.

Pajisjet me djegie duhet të mirëmbahen rregullisht dhe, kur kërkohet nga legjislacioni ose kushtet e lejes mjedisore, emetimet nga burimet e palëvizshme duhet të maten nga laboratorë të akredituar/licencuar dhe rezultatet të krahasohen me **vlerat kufitare të emisioneve të përcaktuara për llojin dhe kapacitetin përkatës të pajisjes**.

Në përgjithësi, me funksionimin e rregullt të pajisjeve, mirëmbajtjen periodike, kontrollin e proceseve të djegies dhe menaxhimin adekuat të mbetjeve organike dhe ujërave të

ndotura, nuk pritet përkeqësim i konsiderueshëm i cilësisë së ajrit si rezultat i aktivitetit të fabrikës.

6.4. Ndikimin e projektit në klimë, lloji dhe vëllimi i emetimeve të gazeve serrë dhe ndjeshmëria e projektit ndaj ndryshimeve klimatike;

Ligji Nr. 08/L-250 për Ndryshime Klimatike për monitorimin dhe raportimin e emetimeve të gazeve serrë në Kosovë.

Gazi serrë kryesor që lidhet me funksionimin e fabrikës është **dioksidi i karbonit (CO₂)**, i cili krijohet nga djegia e karburanteve në kaldajë, gjenerator dhe automjetet transportuese. Emetime indirekte të CO₂ lidhen edhe me energjinë elektrike të konsumuar për pajisjet teknologjike, pompat, kompresorët, sistemet e ftohjes dhe ruajtjen frigoriferike. Në varësi të llojit të sistemit me frigorifer, mund të paraqiten edhe emetime të gazeve të fluoroscente me efekt serrë (**HFC/F-gaze**) në rast të rrjedhjes së gasit ftohës. Për këtë arsye, kontrolli i rrjedhjes së sistemit të frigoriferëve dhe mirëmbajtja periodike e tyre janë të rëndësishme për parandalimin e këtyre emetimeve. Ujërat e ndotura me përmbajtje të lartë organike dhe mbeturinat organike, nëse menaxhohen në kushte anaerobe ose qëndrojnë për periudha të gjata, mund të kontribuojnë në krijimin e **metanit (CH₄)** dhe, në masë më të vogël, të **oksidit të azotit (N₂O)**. Për këtë arsye, trajtimi dhe largimi i rregullt i tyre ndikon edhe në zvogëlimin e potencialit për emetime të gazeve serrë.

Burimet kryesore mund të paraqiten si më poshtë:

Burimi	Gazi serrë potencial	Karakteri i emetimit
Kaldaja / prodhimi i energjisë termike	CO ₂	Direkt
Gjeneratori rezervë	CO ₂	Direkt
Automjetet transportuese	CO ₂	Direkt
Konsumi i energjisë elektrike	CO ₂ -eq	Indirekt
Sisteme të frigoriferëve	HFC/F-gaze	Direkt, vetëm në rast rrjedhjeje
Ujërat e ndotura dhe mbetjet organike	CH ₄ , N ₂ O	Potencial

Nga aspekti i **ndjeshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike**, fabrika mund të ndikohet nga rritja e temperaturave, valët e të nxehtit, reshjet intensive, përmytjet lokale, periudhat e thatësisë dhe ndërprerjet eventuale të furnizimit me energji ose ujë.

Temperaturat e larta mund të rrisin kërkesën për energji për ftohjen dhe ruajtjen e qumështit dhe produkteve, ndërsa mungesa e ujit mund të ndikojë në proceset e larjes, dezinfektimit dhe funksionimin normal të fabrikës. Për zvogëlimin e ndikimit në klimë dhe rritjen e qëndrueshmërisë së projektit rekomandohet përdorimi racional i energjisë dhe ujit, mirëmbajtja e sistemeve frigoriferike, parandalimi i rrjedhjeve të agentëve ftohës, optimizimi i transportit, menaxhimi i kontrolluar i ujërave të ndotura dhe mbetjeve organike, si dhe përdorimi gradual i pajisjeve me efikasitet më të lartë energjetik. Në përgjithësi, duke marrë parasysh natyrën dhe karakteristikat e aktivitetit, ndikimi i fabrikës në klimë vlerësohet kryesisht i lidhur me **konsumin e energjisë dhe karburanteve**, ndërsa zbatimi i masave të efikasitetit energjetik dhe menaxhimit të mirë mjedisor mund të kontribuojë në zvogëlimin e emetimeve të gazeve serrë. Në përgjithësi, duke marrë parasysh natyrën dhe karakteristikat e aktivitetit, ndikimi i fabrikës në klimë vlerësohet kryesisht i lidhur me **konsumin e energjisë dhe karburanteve**, ndërsa zbatimi i masave të efikasitetit energjetik dhe menaxhimit të mirë mjedisor mund të kontribuojë në zvogëlimin e emetimeve të gazeve serrë.

6.5. Mundësinë e ndikimit në ndotjen ndërkufitare të ajrit;

Duke marrë parasysh natyrën dhe përmasat e aktivitetit të fabrikës për përpunimin e qumështit **“MALI Q” Sh.p.k.**, si dhe karakterin lokal të burimeve të emetimeve, **nuk pritet ndikim në ndotjen ndërkufitare të ajrit.**

Procesi teknologjik nuk përfshin aktivitete që gjenerojnë sasi të konsiderueshme të ndotësve atmosferikë me potencial për transport në distanca të mëdha. Emetimet eventuale lidhen kryesisht me **prodhimin e energjisë termike, gjeneratorin rezervë dhe lëvizjen e automjeteve**, ndërsa ndikimi i tyre është i kufizuar kryesisht në zonën e drejtpërdrejtë të aktivitetit.

Për këtë arsye, duke marrë parasysh **llojin, intensitetin dhe shtrirjen hapësinore të emetimeve**, nuk identifikohet potencial i rëndësishëm për përhapjen e ndotësve përtej territorit të Republikës së Kosovës. Rrjedhimisht, ndikimi ndërkufitar në cilësinë e ajrit vlerësohet si **i papërfillshëm** dhe nuk kërkon masa të veçanta ndërkufitare, përveç zbatimit të masave të zakonshme për kontrollin dhe monitorimin e emetimeve në përputhje me legjislacionin në fuqi.

Duke marrë parasysh natyrën dhe përmasat e aktivitetit të fabrikës për përpunimin e qumështit si dhe karakterin lokal të burimeve të emetimeve, **nuk pritët ndikim në ndotjen ndërkufitare të ajrit.**

Procesi teknologjik nuk përfshin aktivitete që gjenerojnë sasi të konsiderueshme të ndotësve atmosferikë me potencial për transport në distanca të mëdha. Emetimet eventuale lidhen kryesisht me **prodhimin e energjisë termike, gjeneratorin rezervë dhe lëvizjen e automjeteve**, ndërsa ndikimi i tyre është i kufizuar kryesisht në zonën e drejtpërdrejtë të aktivitetit.

Për këtë arsye, duke marrë parasysh llojin, intensitetin dhe shtrirjen hapësinore të emetimeve, nuk identifikohet potencial i rëndësishëm për përhapjen e ndotësve përtej territorit të Republikës së Kosovës. Rrjedhimisht, ndikimi ndërkufitar në cilësinë e ajrit vlerësohet si i papërfillshëm dhe nuk kërkon masa të veçanta ndërkufitare, përveç zbatimit të masave të zakonshme për kontrollin dhe monitorimin e emetimeve në përputhje me legjislacionin në fuqi.

6.6. Cilësia e ujit:

Ndikimi i fabrikës “**MALI Q**” **Sh.p.k.** në cilësinë e ujërave lidhet kryesisht me gjenerimin e **ujërave të ndotura teknologjike** nga larja dhe dezinfektimi i pajisjeve, rezervuarëve, tubacioneve dhe hapësirave prodhuese. Këto ujëra mund të përmbajnë mbetje organike të qumështit, yndyra, proteina, detergjentë dhe dezinfektues.

Shkarkimi i pakontrolluar i tyre mund të ndikojë negativisht në **ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore**. Prandaj, ujërat teknologjike duhet të grumbullohen dhe menaxhohen në mënyrë të kontrolluar, ndërsa cilësia e tyre të monitorohet sipas kërkesave të legjislacionit dhe kushteve të lejes përkatëse. Me zbatimin e këtyre masave, **ndikimi në cilësinë e ujërave vlerësohet i ulët dhe i kontrollueshëm.**

6.7. Ndikimi i ndotësve në cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore

Ndikimi potencial i fabrikës “**MALI Q**” **Sh.p.k.** në ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore lidhet kryesisht me **ujërat e ndotura teknologjike**, të cilat krijohen gjatë larjes dhe dezinfektimit të pajisjeve, rezervuarëve, tubacioneve dhe dyshemeve të hapësirave prodhuese. Këto ujëra mund të përmbajnë **materie organike, yndyra, proteina, detergjentë dhe substanca dezinfektuese.**

Në rast të shkarkimit të pakontrolluar, ndotësit organikë mund të rrisin ngarkesën organike të ujërave dhe të ndikojnë në përmbajtjen e oksigjenit të tretur, ndërsa

detergjentët dhe dezinfektuesit mund të ndryshojnë karakteristikat fiziko-kimike të ujit. Infiltrimi në tokë mund të paraqesë gjithashtu rrezik për **cilësinë e ujërave nëntokësore**.

Me grumbullimin dhe menaxhimin e kontrolluar të ujërave teknologjike, mirëmbajtjen e sistemit të kanalizimit dhe monitorimin periodik të parametrave si **pH, NKO (COD), NBO_5 (BOD_5), materiet e suspenduara dhe yndyrat**, ndikimi në ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore mund të mbahet në **nivel të ulët dhe të kontrollueshëm**.

Në rast të shkarkimit të pakontrolluar, ndotësit organikë mund të rrisin ngarkesën organike të ujërave dhe të ndikojnë në përmbajtjen e oksigjenit të tretur, ndërsa detergjentët dhe dezinfektuesit mund të ndryshojnë karakteristikat fiziko-kimike të ujit. Infiltrimi në tokë mund të paraqesë gjithashtu rrezik për **cilësinë e ujërave nëntokësore**.

Me grumbullimin dhe menaxhimin e kontrolluar të ujërave teknologjike, mirëmbajtjen e sistemit të kanalizimit dhe monitorimin periodik të parametrave si **pH, NKO (COD), NBO_5 (BOD_5), materiet e suspenduara dhe yndyrat**, ndikimi në ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore mund të mbahet në **nivel të ulët dhe të kontrollueshëm**.

Këto shkurtesa nënkuptojnë:

- **NKO (COD) – Nevoja Kimike për Oksigjen (Chemical Oxygen Demand):** tregon sasinë e oksigjenit të nevojshëm për oksidimin kimik të materieve organike dhe të oksidueshme në ujë. Shprehet zakonisht në **mg O_2 /L**.
- **NBO_5 (BOD_5) – Nevoja Biokimike për Oksigjen për 5 ditë (Biochemical Oxygen Demand):** tregon sasinë e oksigjenit që mikroorganizmat konsumojnë gjatë zbërthimit biologjik të materieve organike për një periudhë prej 5 ditësh. Shprehet në **mg O_2 /L**.

*Për fabrikën e qumështit, këta janë **parametra shumë të rëndësishëm**, sepse ujërat teknologjike mund të kenë ngarkesë të lartë organike nga qumështi, yndyrat dhe proteinat.*

6.8. Mundësinë e ndikimit në ndotjen ndërkufitare të ujërave;

Duke marrë parasysh natyrën dhe kapacitetin e aktivitetit të fabrikës “**MALI Q**” Sh.p.k., si dhe karakterin lokal të ujërave të ndotura që gjenerohen gjatë procesit teknologjik, **nuk pritët ndikim ndërkufitar në ujërat sipërfaqësore apo nëntokësore.**

Ujërat e ndotura krijohen kryesisht nga larja dhe dezinfektimi i pajisjeve dhe hapësirave prodhuese dhe, me menaxhimin e tyre të kontrolluar, nuk paraqesin potencial për përhapje të ndotjes në distanca të mëdha.

Prandaj, ndikimi ndërkufitar në cilësinë e ujërave vlerësohet si **i papërfillshëm**, me kusht që ujërat e ndotura teknologjike të menaxhohen dhe shkarkohen në përputhje me kërkesat e legjislacionit në fuqi.

6.9. Ndryshimet hidromorfologjike, sasia dhe cilësia me referencë të veçantë për shkarkimet e ujërave të zeza.

Funksionimi i fabrikës “**MALI Q**” Sh.p.k. nuk përfshin ndërhyrje në shtretër të lumenjve, kanale apo trupa të tjerë ujorë, prandaj **nuk priten ndryshime të rëndësishme hidromorfologjike** në zonën e projektit.

Gjatë aktivitetit krijohen **ujëra të zeza sanitare** nga objektet higjieno-sanitare dhe **ujëra të ndotura teknologjike** nga larja dhe dezinfektimi i pajisjeve, rezervuarëve, tubacioneve dhe sipërfaqeve prodhuese. Sasia e tyre varet nga kapaciteti i prodhimit, konsumi i ujit dhe intensiteti i proceseve të pastrimit.

Nga aspekti cilësor, ujërat teknologjike mund të përmbajnë **materie organike, yndyra, proteina, materie të suspenduara, detergjentë dhe dezinfektues**, duke ndikuar veçanërisht në parametrat **NKO (COD), NBO₅ (BOD₅), pH dhe materiet e suspenduara**. Për këtë arsye, shkarkimi i tyre duhet të bëhet në mënyrë të kontrolluar dhe në përputhje me kushtet dhe vlerat kufitare të përcaktuara nga legjislacioni në fuqi. Me menaxhimin adekuat të ujërave sanitare dhe teknologjike dhe kontrollin periodik të cilësisë së shkarkimeve, **nuk priten ndikime të konsiderueshme në regjimin hidrologjik dhe cilësinë e ujërave të zonës**.

6.10. Toka:

Ndikimet mbi tokën gjatë operimit janë minimale dhe lidhen kryesisht me rrjedhje aksidentale të karburanteve dhe lëvizjen e mjeteve transportuese. Mbetjet solide dhe materialet e përdorura grumbullohen dhe depozitohen në hapësira të përcaktuara për të parandaluar ndotjen e tokës dhe degradimin e ekosistemit lokal. Ndikim negativ në tokë mund të ketë hudhja e grimcave të mbetura nga procesi i prodhimit dhe në kontakt me tokën mund të ketë ndonjë reaksion kimik i cili mund të jetë edhe i dëmshëm. Ndikim negativ mund të kenë mbeturinat e ngurta të cilat krijohen gjatë mirëmbajtjes së

makinerisë në repartin e prodhimit si dhe mbeturinat e ndryshme organike dhe jo organike që shkaktohen nga vet njeriu.

Ndikim të madh negativ mund të kenë edhe derdhja aksidentale e vajrave lybrifikues të makinerisë mobile , Këto vajra në rast të ndonjë defekti aksidental bien në tokë dhe si të tilla janë shumë të dëmshme për natyrën pasi që edhe koha e dekompozimit të tyre është e madhe. Si ndikime negative kemi humbjen sipërfaqes së tokës brenda kontureve të fabrikës. Si ndikime kemi edhe mbeturinat e ngurta të cilat krijohen gjatë procesit të mirëmbajtjes dhe riparimeve të mekanizmit punues, mbeturinat e ndryshme organike dhe jo organike të cilat i krijojnë punëtorët.

6.11. Ndikimi fizik, ndryshimi në topografinë lokale, erozioni i tokës, rrëshqitjet e tokës, etj

Duke qenë se fabrika “**MALI Q**” Sh.p.k. është objekt ekzistues dhe aktiviteti zhvillohet brenda hapësirave të rregulluara të kompleksit, **nuk parashikohen ndryshime të rëndësishme fizike në konfiguracionin dhe topografinë lokale të terrenit.** Gjatë fazës së funksionimit nuk planifikohen gërmime, mbushje apo ndërhyrje të tjera të konsiderueshme në reliev.

Terreni në zonën e projektit është kryesisht **i rrafshët, me ndryshime të vogla hipsometrike dhe pjerrësi të lehtë lokale,** prandaj rreziku nga **erozioni dhe rrëshqitjet e tokës vlerësohet i ulët.**

Ndikime eventuale mund të paraqiten vetëm lokalisht nga rrjedhjet e pakontrolluara të ujërave, dëmtimi i sipërfaqeve ose gjatë ndërhyrjeve të mirëmbajtjes. Me mirëmbajtjen e sistemit të drenazhimit dhe sipërfaqeve të kompleksit, nuk priten procese të rëndësishme erozive, rrëshqitje të tokës apo ndryshime të topografisë lokale.

6.12. Ndikimi i emetimeve të ndotësve në vendndodhjen e projektit të planifikuar dhe në tokën përreth dhe krahasimi me treguesit e përcaktuar me norma dhe standarde sipas legjislacionit përkatës.

Gjatë funksionimit të fabrikës “**MALI Q**” Sh.p.k., ndikimi potencial në tokë lidhet kryesisht me rrjedhjet aksidentale të ujërave të ndotura teknologjike, vajrave dhe lubrifikantëve, detergjentëve dhe dezinfektuesve, si dhe me menaxhimin jo të përshtatshëm të mbeturinave organike dhe të ambalazhit.

Në kushte normale të operimit, kur ujërat e ndotura grumbullohen dhe menaxhohen në mënyrë të kontrolluar, ndërsa mbeturinat ruhen në vende të përcaktuara dhe largohen nga operatorët përkatës, nuk pritet ndotje e konsiderueshme e tokës brenda parcelës apo në sipërfaqet përreth.

Në rast të dyshimit për ndotje, cilësia e tokës duhet të vlerësohet përmes analizave laboratorike, duke përfshirë, sipas burimit potencial të ndotjes, parametra si pH, hidrokarburet totale të naftës (TPH), metalet e rënda dhe tregues të tjerë relevantë. Rezultatet krahasohen me vlerat kufitare dhe kriteret e përcaktuara nga legjislacioni dhe standardet përkatëse në fuqi.

Me zbatimin e masave parandaluese, kontrollin e rrjedhjeve, mirëmbajtjen e sipërfaqeve të papërshkueshme dhe menaxhimin korrekt të mbeturinave dhe ujërave të ndotura, ndikimi në cilësinë e tokës vlerësohet i ulët, lokal dhe i kontrollueshëm.

6.13. Ndikimi në shfrytëzimin e tokës dhe burimeve natyrore;

Duke qenë se fabrika “**MALI Q**” **Sh.p.k.** është objekt ekzistues, funksionimi i saj **nuk kërkon zënie të sipërfaqeve të reja të tokës** dhe nuk pritet të shkaktojë ndryshime të rëndësishme në mënyrën aktuale të shfrytëzimit të saj.

Shfrytëzimi i burimeve natyrore lidhet kryesisht me **konsumin e ujit dhe energjisë** gjatë përpunimit të qumështit, larjes, dezinfektimit, ftohjes dhe proceseve ndihmëse. Me përdorimin racional të këtyre burimeve dhe mirëmbajtjen e pajisjeve, ndikimi në tokë dhe burimet natyrore vlerësohet i ulët dhe i kontrollueshëm.

6.14. Sasia dhe cilësia e tokës bujqësore të humbur;

Duke qenë se fabrika është objekt ekzistues dhe aktiviteti zhvillohet brenda sipërfaqes tashmë të shfrytëzuar, **nuk parashihet humbje shtesë e tokës bujqësore** gjatë fazës së funksionimit.

Sipërfaqja e zënë nga objekti dhe infrastruktura përcjellëse është transformuar më herët për nevojat e aktivitetit, prandaj projekti aktual nuk shkakton ndryshim të ri të destinimit apo degradim të sipërfaqeve bujqësore përreth. Me zbatimin e masave për parandalimin e rrjedhjeve dhe ndotjes, **nuk pritet ndikim i rëndësishëm as në cilësinë e tokës bujqësore në zonën**

6.15. Ndikimi në karakteristikat gjeologjike dhe gjeomorfologjike.

Gjatë funksionimit të fabrikës nuk parashihiem gjurmë, eksploatim i materialeve minerale apo ndërhyrje të thella në terren, **nuk priten ndikime të rëndësishme në karakteristikat gjeologjike dhe gjeomorfologjike të zonës.**

Aktiviteti zhvillohet brenda sipërfaqes së rregulluar të kompleksit dhe nuk shkakton ndryshime të relievit, strukturës gjeologjike apo stabilitetit të terrenit. Për këtë arsye, ndikimi në këta faktorë vlerësohet **i papërfillshëm gjatë fazës së funksionimit.**

6.16. Popullsia lokale:

Funksionimi i fabrikës mund të ketë ndikime të drejtpërdrejta dhe indirekte në popullsinë lokale. Ndikimet potenciale negative lidhen kryesisht me zhurmën, lëvizjen e automjeteve transportuese, emetimet eventuale në ajër, aromat dhe menaxhimin e ujërave të ndotura dhe mbeturinave.

Duke qenë se aktiviteti zhvillohet në një objekt ekzistues dhe ndikimet janë kryesisht të karakterit lokal, me zbatimin e masave mbrojtëse nuk priten ndikime të konsiderueshme në shëndetin dhe cilësinë e jetës së banorëve përreth.

Nga aspekti socio-ekonomik, projekti ka ndikim pozitiv përmes ruajtjes së vendeve të punës, bashkëpunimit me prodhuesit dhe furnitorët lokalë të qumështit dhe mbështetjes së aktivitetit ekonomik në zonë.

6.17. Ndryshimet në numrin dhe strukturën e popullsisë dhe ndikimet të lidhura me mjedisin, popullsia, përqendrimi dhe migrimi vendbanimeve;

Strutura e popullsisë në vendin tone ashtu edhe në zonën ku është ndërtuar fabrika ka ndryshuar si pasojë e migrameve të popullsisë jashtë vendit por edhe në drejtim të qendrave urbane me qëllim të kërkimit të një perspective më të mirë për jetë dhe mirëqenie sociale.

6.18. Ndikimet vizuale të vendbanimeve

Duke qenë se fabrika është objekt ekzistues dhe tashmë pjesë e peizazhit të zonës, nuk priten ndryshime të reja të konsiderueshme vizuale në vendbanimet përreth. Aktiviteti nuk parashikon ndërtime të reja me përmasa apo lartësi që do të ndryshonin dukshëm karakterin aktual të peizazhit.

Ndikimi vizual lidhet kryesisht me objektet ekzistuese të fabrikës, hapësirat e manipulimit, parkimin dhe lëvizjen e automjeteve. Mirëmbajtja e fasadave dhe hapësirave të jashtme, rregullimi i sipërfaqeve të gjelbëruara dhe menaxhimi i rregullt i mbeturinave kontribuojnë në zvogëlimin e këtij ndikimi.

Në përgjithësi, ndikimi vizual i projektit në vendbanimet përreth vlerësohet i ulët, lokal dhe i pranueshëm.

6.19. Ndikimet e emetimit të ndotësve, zhurmës, vibrimet, nxehtësisë dhe të gjitha llojet e rrezatimit për shëndetin e njeriut;

Gjatë funksionimit të fabrikës “**MALI Q**” Sh.p.k., ndikimet potenciale në shëndetin e punëtorëve dhe popullsisë përreth lidhen kryesisht me **emetimet nga pajisjet me djegie dhe automjetet, zhurmën nga pajisjet teknologjike, kompresorët, pompat dhe sistemet frigoriferike**, si dhe me nxehtësinë e krijuar gjatë proceseve termike.

Vibrimet janë kryesisht të lokalizuara pranë pajisjeve mekanike dhe, me mirëmbajtjen e rregullt të tyre, nuk pritet të kenë ndikim të konsiderueshëm jashtë objektit. Po ashtu, aktiviteti **nuk përfshin burime të rrezatimit jonizues**. Rrezatimi elektromagnetik nga instalimet dhe pajisjet elektrike është i karakterit të zakonshëm industrial dhe, në kushte normale të funksionimit, nuk pritet të paraqesë ndikim të rëndësishëm në shëndetin e njeriut.

Me mirëmbajtjen e pajisjeve, ventilimin adekuat, përdorimin e pajisjeve personale mbrojtëse dhe respektimin e kërkesave për siguri dhe shëndet në punë, ndikimet në shëndetin e njeriut vlerësohen të ulëta dhe të kontrollueshme.

6.20. Ndikimet socio-ekonomike

Funksionimi i fabrikës “**MALI Q**” Sh.p.k. paraqet ndikim kryesisht pozitiv në aspektin socio-ekonomik të zonës. Aktiviteti kontribuon në **ruajtjen e vendeve të punës, sigurimin e të ardhurave për punëtorët dhe krijimin e kërkesës për qumësht të freskët nga prodhuesit dhe fermerët lokalë**.

Ndikime pozitive krijohen gjithashtu përmes bashkëpunimit me **furnitorët, transportuesit, operatorët e shërbimeve dhe bizneset e tjera lokale**, duke kontribuar në zhvillimin e zinxhirit ekonomik të sektorit të qumështit.

Ndikimet negative socio-ekonomike mund të lidhen me **rritjen e kufizuar të trafikut, zhurmën dhe shqetësimet eventuale për banorët përreth**, por këto vlerësohen si lokale dhe të menaxhueshme. Në përgjithësi, **ndikimi socio-ekonomik i projektit vlerësohet pozitiv**.

6.21. Ndikimi i projektit në struktura të ekonomisë lokale, sipas sektorit prodhues dhe degës kryesor të zonës;

Funksionimi i fabrikës ka ndikim pozitiv në strukturën e ekonomisë lokale, veçanërisht në sektorin e bujqësisë, blegtorisë dhe industrisë ushqimore. Përpunimi i qumështit krijon lidhje të drejtpërdrejtë ndërmjet prodhuesve primarë të qumështit dhe sektorit përpunues, duke siguruar treg për fermerët dhe duke rritur vlerën e produkteve bujqësore vendore.

Aktiviteti ndikon pozitivisht edhe në sektorët përcjellës, si **transporti, furnizimi me ambalazh dhe materiale ndihmëse, mirëmbajtja e pajisjeve dhe shërbimet tregtare**. Në këtë mënyrë, projekti kontribuon në diversifikimin e aktivitetit ekonomik dhe forcimin e zinxhirit lokal të prodhimit dhe përpunimit të produkteve të qumështit.

Në përgjithësi, ndikimi i projektit në ekonominë lokale vlerësohet **pozitiv**, pasi mbështet prodhimin vendor, punësimin dhe zhvillimin e sektorit agro-ushqimor.

6.22. Numri i vendeve të punës të krijuara gjatë fazave të ndërtimit dhe funksionimit të projektit, si dhe humbjet e mundshme të vendeve të punës në sektorët apo zonat e prekura

Duke qenë se fabrika është objekt ekzistues dhe në funksion, në kuadër të projektit aktual **nuk parashihet fazë e re e ndërtimit**, prandaj nuk pritet krijimi i vendeve të reja të punës që lidhen drejtpërdrejt me punimet ndërtimore.

Gjatë fazës së funksionimit, fabrika siguron vende pune për personelin e angazhuar në **pranimin dhe përpunimin e qumështit, prodhim, paketim, magazinim, kontroll të cilësisë, mirëmbajtje, transport dhe administratë**. Numri konkret i të punësuarve paraqitet sipas evidencës aktuale të kompanisë.

Aktiviteti krijon gjithashtu **punësim indirekt**, veçanërisht për fermerët dhe prodhuesit e qumështit, transportuesit, furnitorët dhe ofruesit e shërbimeve. Vazhdimi i funksionimit të fabrikës **nuk pritet të shkaktojë humbje të vendeve të punës në sektorët ose zonat përreth**; përkundrazi, kontribuon në ruajtjen e punësimit dhe zhvillimin e zinxhirit lokal agro-ushqimor.

6.23. Kontributi i projektit në ekonominë rajonale dhe kombëtare

Funksionimi i fabrikës kontribuon pozitivisht në ekonominë rajonale dhe kombëtare përmes përpunimit të qumështit vendor, krijimit të vlerës së shtuar, ruajtjes së vendeve të punës dhe mbështetjes së fermerëve dhe prodhuesve të qumështit.

Në nivel rajonal, aktiviteti nxit zhvillimin e blegtorisë, transportit, tregtisë **dhe shërbimeve përcjellëse**, duke krijuar kërkesë të vazhdueshme për lëndë të parë dhe

shërbime. Në nivel kombëtar, prodhimi vendor i produkteve të qumështit kontribuon në rritjen e ofertës së produkteve vendore, forcimin e industrisë agro-ushqimore dhe zvogëlimin e varësisë nga importet.

Gjithashtu, përmes aktivitetit ekonomik, pagesës së tatimeve dhe detyrimeve të tjera ligjore, projekti jep kontribut në të hyrat publike dhe zhvillimin e përgjithshëm ekonomik të vendit. Në tërësi, ndikimi ekonomik i projektit vlerësohet pozitiv dhe afatgjatë.

6.24 Ekosistemet dhe gjeologjia:

Duke qenë se fabrika është objekt ekzistues dhe aktiviteti zhvillohet brenda sipërfaqes së rregulluar të kompleksit, nuk priten ndikime të konsiderueshme në ekosistemet lokale dhe karakteristikat gjeologjike të zonës.

Aktiviteti nuk përfshin zgjerim të ri të sipërfaqes, largim të vegjetacionit apo ndërhyrje në habitate natyrore. Ndikimet eventuale mund të lidhen me **rrjedhje aksidentale të ujërave të ndotura, substancave kimike ose mbeturinave**, të cilat duhet të parandalohen përmes menaxhimit dhe kontrollit të rregullt.

Në aspektin gjeologjik, funksionimi i fabrikës nuk përfshin gjurmë të thella, eksploitim të materialeve minerale apo ndryshime të strukturës së nëntokës, prandaj ndikimi në karakteristikat gjeologjike dhe stabilitetin e terrenit vlerësohet i papërfillshëm.

6.25. Humbja dhe dëmtimi i specieve bimore dhe shtazore dhe habitateve të tyre;

Duke qenë se fabrika është objekt ekzistues dhe aktiviteti zhvillohet brenda sipërfaqes tashmë të rregulluar, nuk parashihet humbje e re e habitateve natyrore apo dëmtim i drejtpërdrejtë i specieve bimore dhe shtazore.

Ndikime eventuale indirekte mund të paraqiten nga zhurma, ndriçimi, lëvizja e automjeteve, shkarkimet e pakontrolluara të ujërave të ndotura ose menaxhimi jo adekuat i mbeturinave. Me zbatimin e masave parandaluese dhe menaxhimit të rregullt mjedisor, këto ndikime vlerësohen të ulëta, lokale dhe të kontrollueshme.

Në përgjithësi, funksionimi i projektit nuk pritet të shkaktojë humbje ose dëmtim të konsiderueshëm të florës, faunës dhe habitateve të tyre në zonën përreth.

6.26. Humbja dhe dëmtimi i veçorive gjeologjike, paleontologjike dhe geomorfologjike biodiversiteti, florës dhe fauna, pasurive natyrore të mbrojtura, specieve të rralla dhe të rrezikuara të bimëve dhe kafshëve të egra dhe habitateve të tyre;

Duke qenë se fabrika është objekt ekzistues dhe aktiviteti zhvillohet brenda sipërfaqes tashmë të shfrytëzuar, nuk parashihen ndërhyrje të reja të rëndësishme në terren që do të shkaktonin humbje ose dëmtim të veçorive gjeologjike, paleontologjike apo gjeomorfologjike.

Funksionimi i fabrikës nuk përfshin gjurmime të thella, eksploatim të materialeve minerale, largim të konsiderueshëm të vegjetacionit apo ndërhyrje të drejtpërdrejta në habitate natyrore. Për këtë arsye, nuk pritet humbje e konsiderueshme e biodiversitetit, florës dhe faunës apo dëmtim i habitateve të specieve të egra.

Ndikimet eventuale indirekte mund të lidhen me **zhurmën, ndriçimin, trafikun, ujërat e ndotura dhe mbeturinat**, por me menaxhimin e tyre të rregullt këto ndikime vlerësohen **të ulëta, lokale dhe të kontrollueshme**. Në rast të evidentimit të ndonjë vlere të mbrojtur natyrore ose speciejë të rrallë gjatë aktiviteteve të ardhshme, duhet të zbatohen masat mbrojtëse sipas legjislacionit përkatës në fuqi.

6.27. Qëllimi dhe shfrytëzimi i sipërfaqeve;

Sipërfaqja ku zhvillohet aktiviteti i fabrikës është e destinuar për funksionimin e objektit ekzistues për pranimin, përpunimin, prodhimin, paketimin dhe ruajtjen e produkteve të qumështit, së bashku me infrastrukturën përcjellëse.

Shfrytëzimi i sipërfaqeve përfshin objektet prodhuese dhe magazinuese, hapësirat teknike dhe administrative, rrugët dhe platot e brendshme, si dhe hapësirat për manipulim dhe parkim të automjeteve.

Meqenëse aktiviteti zhvillohet brenda kompleksit ekzistues, nuk parashihet zënie e sipërfaqeve të reja apo ndryshim i konsiderueshëm i destinimit të tokës përreth. Prandaj, ndikimi në mënyrën aktuale të shfrytëzimit të sipërfaqeve vlerësohet **i ulët**.

6.28. Sipërfaqet e ndërtuara dhe të pa ndërtuara;

Në kuadër të kompleksit të fabrikës sipërfaqet e ndërtuara përfshijnë **objektet prodhuese, magazinuese, administrative dhe teknike**, si dhe platoja dhe infrastrukturën përcjellëse të nevojshme për funksionimin e aktivitetit.

Sipërfaqet e pandërtuara përfshijnë **hapësirat e lira brenda parcelës, sipërfaqet e gjelbëruara, zonat për qarkullim dhe manipulim të automjeteve**, sipas organizimit ekzistues të kompleksit.

Meqenëse bëhet fjalë për objekt ekzistues, **nuk parashihet zgjerim i konsiderueshëm i sipërfaqeve të ndërtuara apo zënie e re e tokës**. Ruajtja dhe mirëmbajtja e sipërfaqeve të lira dhe të gjelbëruara kontribuon në përmirësimin e kushteve mjedisore dhe integrimin e objektit në zonën përreth.

6.29. Shfrytëzimi i tokës;

Shfrytëzimi i tokës në kuadër të fabrikës lidhet me funksionimin e objektit ekzistues për **përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit**, së bashku me infrastrukturën dhe hapësirat përcjellëse.

Meqenëse aktiviteti zhvillohet brenda parcelës tashmë të shfrytëzuar, nuk parashihet zënie e re e tokës apo ndryshim i konsiderueshëm i destinimit të sipërfaqeve përreth. Ndikimi potencial në tokë mund të paraqitet vetëm në raste aksidentale, si rrjedhja e ujërave të ndotura, vajrave ose substancave kimike.

Me mirëmbajtjen e sipërfaqeve, kontrollin e rrjedhjeve dhe menaxhimin adekuat të mbeturinave dhe ujërave të ndotura, **ndikimi në tokë vlerësohet i ulët dhe i kontrollueshëm**.

6.30 Infrastruktura komunale:

Funksionimi i fabrikës mbështetet në infrastrukturën ekzistuese të zonës, përfshirë rrjetin rrugor, furnizimin me energji elektrike, furnizimin me ujë dhe sistemet për menaxhimin e ujërave të ndotura dhe mbeturinave.

Aktiviteti mund të shkaktojë ngarkesë të kufizuar në infrastrukturën komunale, kryesisht përmes konsumit të ujit dhe energjisë, gjenerimit të ujërave të ndotura dhe qarkullimit të automjeteve transportuese. Duke qenë se objekti është ekzistues dhe infrastruktura është tashmë në shfrytëzim, nuk priten ndryshime apo ngarkesa të konsiderueshme shtesë.

Me përdorimin racional të burimeve dhe mirëmbajtjen e rregullt të instalimeve, **ndikimi i projektit në infrastrukturën komunale vlerësohet i ulët dhe i menaxhueshëm**.

Funksionimi i fabrikës “MALI Q” Sh.p.k. mbështetet në infrastrukturën ekzistuese të zonës, përfshirë rrjetin rrugor, furnizimin me energji elektrike, furnizimin me ujë dhe sistemet për menaxhimin e ujërave të ndotura dhe mbeturinave.

Aktiviteti mund të shkaktojë ngarkesë të kufizuar në infrastrukturën komunale, kryesisht përmes konsumit të ujit dhe energjisë, gjenerimit të ujërave të ndotura dhe qarkullimit të automjeteve transportuese. Duke qenë se objekti është ekzistues dhe infrastruktura është tashmë në shfrytëzim, nuk priten ndryshime apo ngarkesa të konsiderueshme shtesë.

Me përdorimin racional të burimeve dhe mirëmbajtjen e rregullt të instalimeve, ndikimi i projektit në infrastrukturën komunale vlerësohet i ulët dhe i menaxhueshëm.

6.31. Trafiku;

Funksionimi i fabrikës ndikon në trafikun lokal kryesisht përmes automjeteve për grumbullimin dhe transportin e qumështit të freskët, furnizimin me lëndë ndihmëse dhe ambalazh, si dhe distribuimin e produkteve të gatshme.

Lëvizja e këtyre automjeteve mund të shkaktojë rritje të kufizuar të qarkullimit, zhurmës dhe emetimeve nga gazrat e shkarkimit. Megjithatë, duke qenë se aktiviteti është ekzistues dhe transporti realizohet në mënyrë periodike, nuk pritët ngarkesë e konsiderueshme shtesë në rrjetin rrugor lokal.

Organizimi i furnizimit dhe distribuimit, kufizimi i shpejtësisë brenda kompleksit dhe mirëmbajtja teknike e automjeteve mundësojnë që ndikimi në trafik dhe mjedisin përreth të mbetet i ulët dhe i menaxhueshëm.

6.32. Furnizimi me ujë;

Furnizimi me ujë i fabrikës është i rëndësishëm për zhvillimin e procesit teknologjik dhe përmbushjen e kërkesave higjieno-sanitare. Kompania për nevojat e veta për ujë ka të shpuar pusin I cili përdoret për të gjitha nevojat e kompanisë. Uji përdoret kryesisht për larjen dhe dezinfektimin e pajisjeve, rezervuarëve, tubacioneve dhe hapësirave prodhuese, si dhe për nevojat sanitare të punëtorëve.

Duke qenë se industria e përpunimit të qumështit kërkon standard të lartë higjienë, uji që hyn në kontakt me produktin ose pajisjet prodhuese duhet të jetë i përshtatshëm për përdorim në industrinë ushqimore dhe të plotësojë kërkesat përkatëse të cilësisë.

Konsumi i ujit duhet të kontrollohet dhe racionalizohet, veçanërisht gjatë proceseve të larjes dhe dezinfektimit. Me menaxhimin e duhur dhe kontrollin e instalimeve për parandalimin e rrjedhjeve, nuk pritët ndikim i konsiderueshëm në burimet ujore të zonës.

6.33. Energjia;

Funksionimi i fabrikës “MALI Q” Sh.p.k. kërkon energji kryesisht për pajisjet e përpunimit të qumështit, sistemet e ftohjes, pompat, kompresorët, pajisjet e paketimit, ndriçimin dhe instalimet ndihmëse. Për proceset që kërkojnë trajtim termik mund të përdoret gjithashtu energji për ngrohjen dhe pasterizimin e qumështit.

Konsumi i energjisë përfaqëson një ndikim indirekt në mjedis, veçanërisht përmes emetimeve të gazeve serrë që lidhen me prodhimin e energjisë dhe përdorimin eventual të karburanteve.

Për zvogëlimin e këtij ndikimi rekomandohet përdorimi racional i energjisë, mirëmbajtja e rregullt e pajisjeve, përdorimi i pajisjeve me efikasitet të lartë energjetik dhe shmangia e konsumit të panevojshëm. Në këto kushte, ndikimi nga përdorimi i energjisë vlerësohet i kontrollueshëm dhe i pranueshëm.

6.34. Ujërat e zeza;

Gjatë funksionimit të fabrikës gjenerohen ujëra të zeza sanitare nga objektet higjieno-sanitare dhe ujëra të ndotura teknologjike nga larja dhe dezinfektimi i pajisjeve, rezervuarëve, tubacioneve dhe hapësirave prodhuese.

Ujërat teknologjike mund të përmbajnë mbetje organike të qumështit, yndyra, proteina, materie të suspenduara, detergjentë dhe dezinfektues, prandaj kërkojnë menaxhim të kontrolluar para shkarkimit. Parametrat kryesorë për kontroll përfshijnë pH, NKO (COD), NBO₅ (BOD₅), materiet e suspenduara dhe yndyrat.

Ujërat e zeza dhe ato teknologjike duhet të grumbullohen, trajtohen dhe shkarkohen në mënyrë të kontrolluar, në përputhje me kushtet teknike dhe legjislationin në fuqi. Me funksionimin dhe mirëmbajtjen e rregullt të sistemit të kanalizimit dhe trajtimit, ndikimi në tokë dhe ujëra vlerësohet i ulët dhe i kontrollueshëm.

Skjarim-Materiet e suspenduara janë grimca të ngurta ose organike shumë të imëta që nuk janë të tretura në ujë, por qëndrojnë pezull në të.

Në rastin e fabrikës së qumështit, në ujërat e ndotura teknologjike ato mund të përfshijnë:

- mbetje të qumështit dhe produkteve të tij;***
- proteina dhe yndyra;***
- grimca organike nga procesi i prodhimit;***
- papastërti nga larja e pajisjeve dhe dysHEMEVE.***

Në analizat laboratorike zakonisht shprehen në mg/L dhe njihen edhe si TSS (Total Suspended Solids – Lëndët e Ngurta të Suspenduara).

6.35. Gjenerimi i mbeturinave.

Gjatë funksionimit të fabrikës gjenerohen mbeturina që lidhen kryesisht me procesin e përpunimit të qumështit, paketimin, mirëmbajtjen e pajisjeve dhe aktivitetet e përditshme të personelit.

Mbeturinat kryesore përfshijnë mbetje organike nga qumështi dhe produktet e qumështit, ambalazhe plastike, karton, letër, materiale paketime dhe mbeturina komunale. Nga mirëmbajtja e pajisjeve mund të krijohen edhe sasi të kufizuara të **vajrave të përdorura, filtrave, pjesëve të konsumuara dhe materialeve të kontaminuara**, të cilat kërkojnë menaxhim të veçantë.

Mbeturinat duhet të ndahen sipas llojit, të grumbullohen në kontejnerë të përshtatshëm dhe të ruhen përkohësisht në hapësira të përcaktuara, pa mundësi të shpërndarjes ose rrjedhjes në tokë dhe ujëra. Mbeturinat e riciklueshme duhet të orientohen për riciklim, ndërsa mbeturinat e tjera t'u dorëzohen **operatorëve të licencuar**, sipas kategorisë përkatëse.

Me ndarjen në burim, ruajtjen e sigurt, evidencimin dhe largimin e rregullt të mbeturinave, **ndikimi i tyre në mjedis vlerësohet i ulët dhe i kontrollueshëm**.

6.36. Pasuritë e mbrojtura natyrore, kulturore dhe rrethina e tyre, veçoritë e peizazhit.

Në zonën ku punon fabrika nuk ka zona të mbrojtura me ligj. Sipas karakterit të aktivitetit dhe të dhënave në dispozicion, funksionimi i fabrikës **nuk pritet të shkaktojë ndikime të drejtpërdrejta në pasuritë natyrore ose kulturore të mbrojtura**. Aktiviteti nuk përfshin gjurmime të thella, ndryshime të mëdha të relievit apo zgjerime që do të cenonin elementet karakteristike të peizazhit.

Ndikimet eventuale vizuale lidhen kryesisht me praninë e objekteve ekzistuese, automjeteve dhe infrastrukturës përcjellëse. Me mirëmbajtjen e hapësirave, menaxhimin e rregullt të mbeturinave dhe ruajtjen e sipërfaqeve të gjelbëruara, ndikimi në peizazh dhe në rrethinën e pasurive natyrore e kulturore vlerësohet i ulët dhe i kontrollueshëm.

6.37. Përshkrimi i ndikimeve të projektit në mjedis përmban gjithashtu informacione që rezultojnë nga:

Vlerësimi i ndikimeve në mjedis për fabrikën ekzistuese **“MALI Q” Sh.p.k.** merr në konsideratë edhe informacionet që rezultojnë nga **karakteristikat teknike dhe mënyra e funksionimit të projektit**, duke përfshirë përdorimin e burimeve natyrore, konsumin e ujit dhe energjisë, proceset teknologjike, transportin, mirëmbajtjen dhe aktivitetet ndihmëse.

Në vlerësim përfshihen gjithashtu ndikimet që mund të rezultojnë nga **emetimet në ajër, shkarkimi i ujërave të ndotura, gjenerimi i mbeturinave, zhurma dhe vibrimet, përdorimi i substancave për pastrim dhe dezinfektim, si dhe rreziku nga rrjedhjet apo situatat aksidentale.**

Vëmendje e veçantë i kushtohet **intensitetit, kohëzgjatjes, shtrirjes hapësinore, karakterit kumulativ dhe mundësisë së rikthimit të ndikimeve**, si dhe efektit të tyre të mundshëm në ajër, ujë, tokë, biodiversitet, peizazh dhe shëndetin e popullsisë.

Duke qenë se projekti është **ekzistues dhe në funksion**, vlerësimi fokusohet kryesisht në ndikimet gjatë fazës së operimit dhe në masat për **parandalimin, zvogëlimin, kontrollin dhe monitorimin e tyre.**

6.38. Zbatimi i projektit, duke përfshirë punimet e largimit, sipas rastit;

Duke qenë se fabrika është objekt ekzistues dhe në funksion, zbatimi i projektit lidhet kryesisht me **vazhdimin e procesit të përpunimit të qumështit, mirëmbajtjen e pajisjeve dhe infrastrukturës ekzistuese**, pa parashikuar punime të reja të konsiderueshme ndërtimore.

Në rast të zëvendësimit ose largimit të pajisjeve të vjetruara, punimet duhet të realizohen në mënyrë të kontrolluar, duke bërë **çmontimin, ndarjen dhe klasifikimin e materialeve**, me përparësi ripërdorimin dhe riciklimin, ndërsa mbeturinat e tjera duhet t'u dorëzohen operatorëve të licencuar.

Në rast të ndërprerjes përfundimtare të aktivitetit, largimi i pajisjeve dhe rehabilitimi i hapësirës duhet të realizohen duke parandaluar ndotjen e tokës dhe ujërave, krijimin e pluhurit, zhurmës dhe shpërndarjen e mbeturinave. Me zbatimin e këtyre masave, ndikimet nga punimet eventuale të largimit vlerësohen të përkohshme, lokale dhe të kontrollueshme.

6.39. Ndikimet kumulative të projekteve të tjera ekzistuese;

Ndikimet kumulative paraqiten kur ndikimet e fabrikës ndërthuren me ndikimet nga aktivitetet e tjera ekzistuese në zonën përreth. Këto mund të lidhen kryesisht me trafikun rrugor, emetimet në ajër, zhurmën, konsumin e ujit dhe energjisë, gjenerimin e ujërave të ndotura dhe mbeturinave.

Duke qenë se aktiviteti i fabrikës është i karakterit agro-ushqimor dhe zhvillohet në një objekt ekzistues, kontributi i saj në ndikimet kumulative vlerësohet përgjithësisht **i kufizuar dhe me shtrirje lokale**. Rritje të përkohshme të ndikimit mund të paraqiten gjatë periudhave me qarkullim më të madh të automjeteve për furnizimin me qumësht dhe distribuimin e produkteve.

Me zbatimin e masave për menaxhimin e ujërave të ndotura dhe mbeturinave, kontrollin e emetimeve dhe zhurmës, përdorimin racional të ujit dhe energjisë dhe organizimin e transportit, nuk priten ndikime kumulative të konsiderueshme që do të përkeqësonin ndjeshëm gjendjen mjedisore të zonës.

6.40. Të dhëna për shtrirjen e mundshme hapësinore të ndikimit negativ në mjedis,.

Ndikimet potenciale negative nga funksionimi i fabrikës pritet të kenë kryesisht karakter lokal dhe shtrirje të kufizuar, të përqendruar brenda kompleksit të fabrikës dhe në zonën e afërt përreth.

Ndikimet që mund të shtrihen jashtë kufijve të parcelës lidhen kryesisht me zhurmën, trafikun e automjeteve, emetimet nga mjetet transportuese dhe pajisjet me djegie, si dhe aromat eventuale. Ndërsa ndikimet në tokë dhe ujëra mund të paraqiten kryesisht në raste të shkarkimeve ose rrjedhjeve aksidentale të pakontrolluara.

Duke marrë parasysh karakterin e aktivitetit, objektin ekzistues dhe zbatimin e masave mbrojtëse, nuk pritet që ndikimet negative të kenë shtrirje të konsiderueshme rajonale apo ndërkufitare. Në përgjithësi, zona e ndikimit vlerësohet si lokale, e kufizuar dhe e menaxhueshme.

6.41. Shkarkimi i ujërave të ndotura gjatë fazës së ndërtimit;

Duke qenë se fabrika “MALI Q” Sh.p.k. është objekt ekzistues dhe aktualisht nuk parashihen punime të reja ndërtimore, nuk pritet gjenerim apo shkarkim i ujërave të ndotura që lidhen me fazën e ndërtimit.

Në rast të ndërhyrjeve të ardhshme për rikonstruktim, zgjerim ose mirëmbajtje, mund të krijohen sasi të kufizuara të ujërave nga pastrimi i sipërfaqeve, punimet ndërtimore dhe nevojat sanitare të punëtorëve. Këto ujëra duhet të menaxhohen në mënyrë të kontrolluar dhe nuk duhet të shkarkohen drejtpërdrejt në tokë, kanale ose ujëra sipërfaqësore.

Për projektin aktual, ndikimi nga shkarkimi i ujërave të ndotura gjatë fazës së ndërtimit vlerësohet i papërfillshëm, pasi kjo fazë është përfunduar.

6.42. Emetimet e rrezatimit elektromagnetik gjatë ndërtimit;

Duke qenë se fabrika është objekt ekzistues dhe faza e ndërtimit ka përfunduar, **aktualisht nuk ka emetime të rrezatimit elektromagnetik që lidhen me punimet ndërtimore.**

Gjatë fazës së ndërtimit, burime të mundshme kanë qenë pajisjet dhe instalimet elektrike, makineritë dhe mjetet elektrike të punës. Këto pajisje krijojnë **fusha elektromagnetike të zakonshme, me frekuencë të ulët dhe me veprim të kufizuar pranë burimit**, pa përbërë burime të rrezatimit jonizues.

Për këtë arsye, ndikimi i rrezatimit elektromagnetik gjatë fazës së ndërtimit vlerësohet **i përkohshëm, lokal dhe i papërfillshëm.**

6.43. Emetimet në ajër të gazrave serrë gjatë operimit;

Gjatë fazës së operimit të fabrikës **“MALI Q” Sh.p.k.**, emetimet e gazeve serrë lidhen kryesisht me konsumin e energjisë elektrike, përdorimin e karburanteve për prodhimin e energjisë termike, funksionimin eventual të gjeneratorit rezervë dhe transportin e lëndës së parë dhe produkteve të gatshme.

Gazi serrë dominues është dioksidi i karbonit (CO_2), ndërsa në sasi më të vogla mund të paraqiten metani (CH_4) dhe oksidi i azotit (N_2O). Sistemet frigoriferike mund të kontribuojnë gjithashtu në emetime të gazeve me efekt serrë në rast të rrjedhjeve të agjentëve ftohës.

Sasia konkrete e emetimeve varet nga konsumi vjetor i energjisë dhe karburanteve, lloji i karburantit dhe karakteristikat e pajisjeve. Me përdorimin racional të energjisë, mirëmbajtjen e pajisjeve dhe sistemeve frigoriferike dhe optimizimin e transportit,

emetimet mund të reduktohen. Në raport me natyrën dhe përmasat e aktivitetit, ndikimi i projektit në emetimet e gazeve serrë vlerësohet i kufizuar dhe i menaxhueshëm.

6.44. Ndikimet në ndryshimet klimatike

Funksionimi i fabrikës mund të kontribuojë në ndryshimet klimatike kryesisht përmes emetimeve të gazeve serrë nga konsumi i energjisë elektrike, përdorimi i karburanteve për prodhimin e energjisë termike, transporti dhe funksionimi eventual i gjeneratorit rezervë. Kontributi kryesor lidhet me emetimet e CO₂, ndërsa emetime të tjera mund të paraqiten nga sistemet frigoriferike në rast të rrjedhjes së agjentëve ftohës.

Nga ana tjetër, ndryshimet klimatike mund të ndikojnë në funksionimin e fabrikës përmes rritjes së temperaturave, valëve të të nxehtit, reshjeve intensive, periudhave të thatësisë dhe ndryshimeve në disponueshmërinë e ujit. Temperaturat më të larta mund të rrisin konsumin e energjisë për ftohjen dhe ruajtjen e produkteve të qumështit.

Ndikimi mund të zvogëlohet përmes efikasitetit energjetik, përdorimit racional të ujit, mirëmbajtjes së sistemeve frigoriferike, optimizimit të transportit dhe përdorimit gradual të burimeve të ripërtëritshme të energjisë. Në përgjithësi, kontributi i projektit në ndryshimet klimatike vlerësohet i kufizuar dhe i menaxhueshëm.

7. PËRSHKRIMI I MASAVE PËR TË PARANDALUAR, REDUKTUAR OSE ELIMINUAR NDIKIMIN NË MJEDIS

7.1. Masat e parashikuara me legjislacion;

Masat për mbrojtjen e mjedisit gjatë funksionimit të fabrikës “MALI Q” Sh.p.k. duhet të zbatohen në përputhje me Ligjin Nr. 08/L-181 për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis dhe Udhëzimin Administrativ (MMPHI) Nr. 04/2025, si dhe me legjislacionin sektorial për ajrin, ujërat, mbeturinat, zhurmën dhe mbrojtjen e mjedisit.

Masat kryesore që duhet të zbatohen përfshijnë:

- grumbullimin, menaxhimin dhe kontrollin e ujërave të ndotura teknologjike dhe sanitare, duke parandaluar shkarkimin e pakontrolluar në tokë dhe ujëra;
- ndarjen, grumbullimin dhe ruajtjen e mbeturinave sipas kategorive, si dhe dorëzimin e tyre te operatorët e licencuar;
- parandalimin e ndotjes së tokës nga rrjedhjet e vajrave, karburanteve, detergjentëve, dezinfektuesve dhe substancave të tjera;

- kontrollin e emetimeve në ajër, mirëmbajtjen e pajisjeve me djegie dhe zbatimin e masave për parandalimin dhe zvogëlimin e ndotjes së ajrit; legjislacioni për ajrin kërkon zbatimin e masave të përcaktuara në pëlqimin ose lejen mjedisore.
- zvogëlimin e zhurmës dhe vibrimeve përmes mirëmbajtjes së rregullt të pajisjeve dhe organizimit të përshtatshëm të procesit të punës;
- përdorimin racional të ujit dhe energjisë, me synim zvogëlimin e konsumit të burimeve dhe emetimeve të gazeve serrë;
- mirëmbajtjen dhe kontrollin e sistemeve frigoriferike, me qëllim parandalimin e rrjedhjeve të agentëve ftohës;
- monitorimin periodik të parametrave mjedisorë, veçanërisht të ujërave të ndotura dhe, sipas nevojës, të emetimeve në ajër dhe zhurmës;
- mbajtjen e evidencave mjedisore për mbeturinat, ujërat e ndotura, konsumin e burimeve, rezultatet e monitorimit dhe incidentet eventuale;
- zbatimin e masave emergjente në rast zjarri, rrjedhjeje të substancave, defekteve teknike ose shkarkimeve aksidentale.

Në përgjithësi, qëllimi i këtyre masave është parandalimi, zvogëlimi dhe kontrolli i ndikimeve negative në mjedis dhe shëndetin e njeriut, duke siguruar që funksionimi i fabrikës të realizohet në përputhje me kushtet e përcaktuara në pëlqimin/lejen mjedisore dhe legjislacionin në fuqi. Ligji Nr. 08/L-181 është baza aktuale ligjore e procedurës së VNM-së dhe ka shfuqizuar Ligjin Nr. 03/L-214.

7.2. Masat që duhen marrë në rast aksidentesh dhe fatkeqësive të mëdha;

Gjatë funksionimit të fabrikës., situatat aksidentale mund të lidhen me zjarrin, defektet e pajisjeve teknologjike dhe frigoriferike, ndërprerjen e energjisë elektrike, rrjedhjen e vajrave ose substancave për pastrim dhe dezinfektim, shkarkimin aksidental të ujërave të ndotura, si dhe aksidentet në punë. Masat parandaluese dhe reagimi emergjent duhet të organizohen në mënyrë që të mbrohen njerëzit, mjedisi dhe pasuria. Kuadri i VNM-së kërkon që raporti të trajtojë rreziqet nga aksidentet dhe fatkeqësitë e mëdha.

Në rast aksidenti duhet të ndërmerren këto masa:

- ndërprerja e menjëhershme e procesit ose pajisjes që paraqet rrezik dhe izolimi i zonës së incidentit;
- aktivizimi i sistemit të alarmimit, evakuimit dhe planit të reagimit emergjent;

- në rast zjarri, përdorimi i pajisjeve kundër zjarrit dhe njoftimi i shërbimit zjarrfikës kur situata nuk mund të kontrollohet në mënyrë të sigurt;
- në rast të derdhjeve të vajrave, kimikateve ose dezinfektuesve, ndalimi i burimit të rrjedhjes, kufizimi i përhapjes dhe përdorimi i materialeve absorbuese, duke parandaluar depërtimin në kanalizim, tokë dhe ujëra;
- në rast të shkarkimit aksidental të ujërave teknologjike, ndërprerja e shkarkimit dhe marrja e masave për grumbullimin dhe menaxhimin e kontrolluar të tyre;
- sigurimi i ndihmës së parë dhe evakuimit të personave të rrezikuar;
- njoftimi i institucioneve kompetente në rastet kur incidenti mund të shkaktojë pasoja të rëndësishme për njerëzit ose mjedisin;
- evidentimi i çdo incidenti, përcaktimi i shkakut dhe marrja e masave korrigjuese për parandalimin e përsëritjes së tij.

Kompania duhet të mbajë në gjendje funksionale aparatet kundër zjarrit, daljet emergjente, sinjalistikën, kutitë e ndihmës së parë dhe materialet për kontrollin e derdhjeve, ndërsa punëtorët duhet të trajnohen periodikisht për reagim në situata emergjente. Legjislacioni për mbrojtjen nga fatkeqësitë dhe rregullat për planet e reagimit emergjent parashohin masa parandaluese, gatishmëri, alarmim dhe reagim për kufizimin e pasojave.

Me zbatimin e këtyre masave, rreziku dhe pasojat e aksidenteve të mundshme mund të zvogëlohen dhe kontrollohen në nivel të pranueshëm.

7.3. Planet dhe zgjidhjet teknike për mbrojtjen e mjedisit;

Për funksionimin e fabrikës duhet të zbatohen zgjidhje teknike dhe organizative që synojnë parandalimin dhe zvogëlimin e ndotjes së ujit, ajrit dhe tokës, menaxhimin e mbeturinave, zvogëlimin e zhurmës dhe përdorimin racional të burimeve. Këto masa duhet të jenë pjesë përbërëse e funksionimit dhe mirëmbajtjes së objektit, në përputhje me kërkesat e raportit të VNM-së dhe legjislacionit në fuqi.

Zgjidhjet kryesore teknike përfshijnë:

- **Ujërat e ndotura teknologjike** – grumbullimi dhe largimi i kontrolluar i ujërave nga larja dhe dezinfektimi i pajisjeve, rezervuarëve, tubacioneve dhe dysHEMEVE, duke parandaluar shkarkimin e tyre të pakontrolluar në tokë ose ujëra;

- **Mbrojtja e tokës dhe ujërave** – mirëmbajtja e sipërfaqeve të papërshkueshme, kontrolli i rrjedhjeve dhe siguri i kushteve për ndërhyrje të menjëhershme në rast të derdhjeve aksidentale;
- **Mbrojtja e ajrit** – mirëmbajtja periodike e kaldajës, gjeneratorit dhe pajisjeve të tjera me djegie, si dhe kontrolli i emetimeve sipas kërkesave të lejes përkatëse. Legjislacioni për mbrojtjen e ajrit parashikon monitorimin nga operatorët ekonomikë sipas kushteve të përcaktuara në pëlqimet dhe lejet mjedisore.
- **Menaxhimi i mbeturinave** – ndarja në burim e mbeturinave organike, ambalazhit, mbeturinave komunale dhe atyre nga mirëmbajtja, ruajtja e përkohshme në vende të përshtatshme dhe dorëzimi tek operatorët e licencuar;
- **Kontrolli i zhurmës** – mirëmbajtja e kompresorëve, pompave, sistemeve frigoriferike dhe pajisjeve të tjera, me qëllim zvogëlimin e zhurmës dhe vibrimeve;
- **Sistemet frigoriferike** – kontrolli periodik për evidentimin dhe parandalimin e rrjedhjeve të agjentëve ftohës;
- **Efikasiteti i burimeve** – përdorimi racional i ujit dhe energjisë, shmangia e humbjeve dhe përdorimi i pajisjeve me efikasitet më të lartë energjetik;
- **Mbrojtja nga aksidentet** – siguri i aparateve kundër zjarrit, materialeve absorbuese për derdhje, sinjalistikës, daljeve emergjente dhe pajisjeve të ndihmës së parë;
- **Monitorimi mjedisor** – kontrolli periodik i ujërave të ndotura, emetimeve në ajër dhe zhurmës, sipas kërkesave të përcaktuara nga legjislacioni dhe kushtet e lejeve përkatëse.

Zbatimi i këtyre zgjidhjeve teknike, së bashku me mirëmbajtjen preventive dhe kontrollin e vazhdueshëm të procesit, mundëson që ndikimet e fabrikës në mjedis të **parandalohen ose të zvogëlohen në nivel të pranueshëm**, duke siguruar funksionim të qëndrueshëm dhe në përputhje me kërkesat mjedisore.

7.4. Masa të tjera që mund të ndikojnë në parandalimin, zvogëlimin ose neutralizimin e efekteve të dëmshme në mjedis.

8. PROGRAMI I MONITORIMIT TË NDIKIMIT NË MJEDIS

8.1. Programi i monitorimit të ndikimit në mjedis:

Programi i monitorimit të ndikimit në mjedis ka për qëllim përcjelljen sistematike të gjendjes së faktorëve mjedisorë gjatë funksionimit të projektit, me qëllim të identifikimit

me kohë të çdo ndikimi negativ dhe ndërmarrjes së masave për parandalimin, zvogëlimin ose eliminimin e tij.

Monitorimi duhet të realizohet në përputhje me kushtet e përcaktuara në pëlqimin/lejen mjedisore, kërkesat e legjislacionit në fuqi dhe karakteristikat konkrete të aktivitetit. Vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet kontrollit të emetimeve në ajër, zhurmës, ujërave, tokës, mbetjeve dhe funksionimit të pajisjeve mbrojtëse të mjedisit.

Programi përfshin, ndër të tjera:

- monitorimin periodik të cilësisë së ajrit, veçanërisht të pluhurit **TSP**, **PM₁₀** dhe **PM_{2.5}**, sipas nevojës;
- monitorimin e nivelit të zhurmës në zonën e aktivitetit dhe në pikat potencialisht të ndjeshme;
- kontrollin e ujërave teknologjike dhe ujërave të ndotura, nëse krijohen gjatë procesit;
- kontrollin vizual të tokës për rrjedhje të vajrave, karburanteve ose substancave të tjera ndotëse;
- evidentimin dhe menaxhimin e mbetjeve sipas llojit, sasisë dhe mënyrës së dorëzimit tek operatorët e licencuar;
- kontrollin periodik të filtrave, sistemeve të spërkatjes, kolektorëve, rezervuarëve dhe pajisjeve të tjera për mbrojtjen e mjedisit;
- evidentimin e rasteve të jashtëzakonshme, aksidenteve dhe masave të ndërmarra për sanimin e tyre.

Matjet e parametrave që kërkojnë analiza profesionale duhet të kryhen nga **laboratorë ose institucione të licencuara**, ndërsa rezultatet duhet të dokumentohen dhe të ruhen nga operatori. Në rast të konstatimit të tejkalimeve të vlerave të lejuara, duhet të ndërmerren menjëherë masa korrigjuese dhe, sipas kërkesave ligjore, të njoftohen autoritetet kompetente.

Rezultatet e monitorimit do të shërbejnë për vlerësimin e efikasitetit të masave mbrojtëse, përmirësimin e vazhdueshëm të menaxhimit mjedisor dhe sigurimin e funksionimit të projektit me ndikim sa më të vogël në mjedis.

8.2.Prezantimin e gjendjes mjedisore përpara se projekti të vihet në punë ose fillimi i aktiviteteve në vendet ku ndikimi mjedisor pritet;

Duke qenë se fabrika “**MALI Q**” **Sh.p.k.** është objekt ekzistues dhe në funksion, gjendja mjedisore para fillimit të aktivitetit nuk mund të përcaktohet plotësisht përmes matjeve aktuale. Për këtë arsye, gjendja fillestare vlerësohet duke u bazuar në **karakteristikat natyrore të zonës, shfrytëzimin e mëparshëm të tokës dhe të dhënat mjedisore në dispozicion.**

Para zhvillimit të aktivitetit industrial, faktorët kryesorë mjedisorë të zonës kanë përfshirë **tokën, ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore, ajrin, florën dhe faunën, peizazhin dhe mjedisin socio-ekonomik.** Ndërtimi dhe funksionimi i fabrikës kanë sjellë transformim lokal të sipërfaqes përmes objekteve, plato-ve dhe infrastrukturës përcjellëse.

Për vlerësimin e gjendjes aktuale dhe evidentimin e ndryshimeve eventuale rekomandohet monitorimi i faktorëve më relevantë, veçanërisht **cilësisë së ujërave të ndotura, gjendjes së tokës, cilësisë së ajrit dhe nivelit të zhurmës**, sipas natyrës së ndikimeve të aktivitetit.

Gjendja e evidentuar gjatë hartimit të këtij raporti duhet të shërbejë si **gjendje referente (bazë)** për monitorimet e ardhshme dhe për vlerësimin e ndryshimeve mjedisore që mund të rezultojnë nga vazhdimi i funksionimit të fabrikës.

8.3.Parametrat në bazë të të cilave mund të përcaktohen efektet e dëmshme në mjedis

Për përcaktimin dhe vlerësimin e efekteve të mundshme të dëmshme nga funksionimi i fabrikës “**MALI Q**” **Sh.p.k.**, monitorimi duhet të përqendrohet në parametrat që lidhen drejtpërdrejt me procesin e përpunimit të qumështit dhe burimet potenciale të ndotjes.

Parametrat kryesorë që mund të përdoren janë:

Faktori mjedisor	Parametrat kryesorë
Ujërat e ndotura teknologjike	pH, NKO (COD), NBO ₅ (BOD ₅), lëndët e ngurta të suspenduara (TSS), yndyrat dhe vajrat
Ajri	PM ₁₀ , PM _{2.5} , CO, NO _x dhe SO ₂ , sipas burimeve të emetimit
Zhurma	Niveli ekuivalent i zhurmës – dB(A)
Toka	Gjendja fizike e tokës, rrjedhjet eventuale, pH dhe, sipas nevojës, hidrokarburet ose ndotës të tjerë specifikë
Mbeturinat	Lloji, sasia, mënyra e grumbullimit, ruajtjes dhe dorëzimit

Faktori mjedisor	Parametrat kryesorë
Uji dhe energjia	Konsumi periodik/vjetor dhe evidentimi i humbjeve
Sistemet frigoriferike	Kontrolli i rrjedhjeve të agjentit ftohës
Situatat aksidentale	Numri dhe lloji i incidenteve, derdhjeve dhe masave korrigjuese

Për këtë lloj aktiviteti, rëndësi të veçantë kanë ujërat e ndotura teknologjike, pasi përmbajtja e lartë e materieve organike nga qumështi dhe produktet e tij mund të reflektohet në rritjen e NKO-së dhe NBO₅-së. *“Prania e mbetjeve të qumështit dhe materieve të tjera organike në ujërat teknologjike mund të shkaktojë rritjen e Nevojës Kimike për Oksigjen (NKO/COD) dhe Nevojës Biokimike për Oksigjen për 5 ditë (NBO₅/BOD₅), duke rritur ngarkesën organike të ujërave të ndotura.”*

Rezultatet e monitorimit duhet të krahasohen me vlerat kufitare **dhe kriteret e përcaktuara nga legjislacioni në fuqi dhe kushtet e lejeve përkatëse**. Në rast të tejkalimeve, operatori duhet të identifikojë burimin e ndotjes dhe të ndër marrë masa korrigjuese për zvogëlimin ose eliminimin e ndikimit.

8.4. Vendet, mënyra dhe shpeshtësia e matjes së parametrave të përcaktuar;

Monitorimi mjedisor gjatë funksionimit të fabrikës **“MALI Q” Sh.p.k.** duhet të realizohet në pikat ku mund të paraqiten ndikimet kryesore, duke përdorur metoda standarde të matjes dhe analizës. Matjet laboratorike, kur kërkohen, duhet të kryhen nga **laboratorë të akredituar/licencuar**, ndërsa rezultatet të evidentohen dhe ruhen nga operatori.

Parametri	Vendi i matjes/kontrollit	Mënyra	Shpeshtësia e rekomanduar
pH, NKO/COD, NBO₅/BOD₅, TSS, yndyra dhe vajra	Pika përfundimtare e shkarkimit të ujërave teknologjike	Marrje mostre dhe analizë laboratorike	Sipas lejes/kushteve të shkarkimit; periodikisht
Emetimet në ajër	Te burimet e palëvizshme të emetimit, nëse ekzistojnë	Matje instrumentale	Sipas kërkesave ligjore dhe lejes mjedisore
Zhurma – dB(A)	Në kufirin e parcelës dhe pranë receptorëve të ndjeshëm, sipas nevojës	Matje me sonometër	Periodikisht dhe pas ankesave/ndryshimeve në pajisje
Gjendja e tokës dhe rrjedhjet	Zonat e magazinimit, pajisjeve dhe manipulimit me substanca	Kontroll vizual; analiza sipas nevojës	Kontroll i rregullt
Mbeturinat	Vendet e grumbullimit dhe ruajtjes së përkohshme	Evidencim sipas llojit dhe sasisë	Në vazhdimësi
Konsumi i ujit dhe	Matësit përkatës	Lexim dhe	Mujor

Parametri	Vendi i matjes/kontrollit	Mënyra	Shpeshtësia e rekomanduar
energjisë		evidentim	
Sistemet frigoriferike	Pajisjet dhe instalimet frigoriferike	Kontroll për rrjedhje të agjentit ftohës	Sipas kërkesave teknike dhe ligjore

8.5. Përmbajtja dhe dinamika e dorëzimit të raporteve për matjet e kryera;

Raportet e monitorimit mjedisor për fabrikën “MALI Q” Sh.p.k. duhet të përmbajnë të dhëna të qarta për datën dhe vendin e matjes, parametrat e analizuar, metodën e përdorur, rezultatet e matjeve, vlerat kufitare përkatëse dhe vlerësimin e përputhshmërisë me kërkesat ligjore.

Raportet duhet të përfshijnë veçanërisht rezultatet e monitorimit të ujërave të ndotura teknologjike, si pH, NKO/COD, NBO₅/BOD₅, TSS, yndyrat dhe vajrat, si dhe rezultatet e matjeve të ajrit dhe zhurmës kur këto kërkohen. Në rast të tejkalimit të vlerave kufitare duhet të evidentohen shkaqet, masat korrigjuese të ndërmarra dhe rezultatet e kontrollit pasues.

Operatori duhet t'i ruajë raportet dhe evidencat e monitorimit në mënyrë të rregullt, ndërsa dorëzimi i tyre tek autoritetet kompetente duhet të bëhet sipas afateve dhe dinamikës së përcaktuar në lejet përkatëse dhe legjislacionin në fuqi. Në rast të ndonjë incidenti me ndikim të konsiderueshëm në mjedis, njoftimi duhet të bëhet pa vonesë sipas procedurave përkatëse.

8.6. Detyrimin për të informuar publikun për rezultatet e matjeve të kryera;

Kompania “MALI Q” Sh.p.k. duhet të sigurojë transparencë lidhur me rezultatet e monitorimit mjedisor, në përputhje me kërkesat e legjislacionit në fuqi dhe kushtet e përcaktuara në aktet përkatëse mjedisore.

Rezultatet e matjeve për ujërat e ndotura, emetimet në ajër, zhurmën dhe parametrat e tjerë relevantë duhet të evidentohen, ruhen dhe t'u vihen në dispozicion autoriteteve kompetente. Kur kërkohet, informacionet për gjendjen dhe ndikimet në mjedis duhet të jenë të qasshme edhe për publikun, në formë të qartë dhe të kuptueshme.

Në rast të tejkalimit të vlerave kufitare ose të një incidenti që mund të paraqesë rrezik të konsiderueshëm për mjedisin apo shëndetin e njeriut, operatori duhet të veprojë sipas procedurave ligjore për njoftimin e autoriteteve kompetente dhe informimin për masat e ndërmarra.

8.7. Programin ndërkufitar të monitorimit të ndikimit në mjedis, sipas rastit.

Duke marrë parasysh natyrën, kapacitetin dhe lokacionin e fabrikës “MALI Q” Sh.p.k., si dhe karakterin lokal të ndikimeve të mundshme, nuk parashihen ndikime të rëndësishme ndërkufitare në mjedis.

Emetimet në ajër, ujërat e ndotura, zhurma dhe mbeturinat e krijuara nga aktiviteti kanë ndikim potencial kryesisht brenda kompleksit dhe në zonën e afërt përreth, pa potencial të konsiderueshëm për përhapje përtej kufijve shtetërorë.

Për këtë arsye, për projektin në fjalë nuk konsiderohet i nevojshëm hartimi i një programi të veçantë ndërkufitar të monitorimit mjedisor. Monitorimi do të përqendrohet në nivel lokal, sipas programit të përcaktuar në këtë raport dhe kërkesave të legjislacionit në fuqi.

9. PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR

9.1. Mbrojtja efektive mjedisore gjatë gjithë fazave të projektit;

Plani i Menaxhimit Mjedisor (PMM) për fabrikën ekzistuese të përpunimit të qumështit “MALI Q” Sh.p.k. përcakton masat, përgjegjësitë dhe procedurat që duhet të zbatohen gjatë funksionimit të aktivitetit, me qëllim parandalimin, zvogëlimin dhe kontrollin e ndikimeve negative në mjedis.

Menaxhimi mjedisor duhet të jetë pjesë e organizimit të përditshëm të fabrikës dhe të përfshijë në mënyrë të veçantë ujërat e ndotura teknologjike, mbeturinat, emetimet në ajër, zhurmën, mbrojtjen e tokës dhe ujërave, përdorimin racional të ujit dhe energjisë, si dhe reagimin ndaj situatave aksidentale.

Fusha	Masat kryesore të menaxhimit	Kontrolli/monitorimi
Ujërat e ndotura	Grumbullim dhe menaxhim i kontrolluar; parandalim i shkarkimeve të pakontrolluara	pH, NKO/COD, NBO ₅ /BOD ₅ , TSS, yndyra dhe vajra
Ajri	Mirëmbajtja e pajisjeve me djegie dhe automjeteve	Kontroll/matje sipas kërkesave përkatëse
Toka	Parandalimi i rrjedhjeve të vajrave, kimikateve dhe ujërave të ndotura	Kontroll vizual periodik
Mbeturinat	Ndarje në burim, ruajtje e sigurt, riciklim dhe	Evidentimi i llojit dhe sasisë

Fusha	Masat kryesore të menaxhimit	Kontrolli/monitorimi
	dorëzim të operatorët e licencuar	
Zhurma	Mirëmbajtja e pajisjeve, pompave, kompresorëve dhe sistemeve frigoriferike	Matje sipas nevojës dhe kërkesave ligjore
Uji dhe energjia	Përdorim racional dhe parandalim i humbjeve	Evidentim periodik i konsumit
Substancat kimike	Ruajtje dhe përdorim i kontrolluar i detergjentëve dhe dezinfektuesve	Kontroll i kushteve të magazinimit
Emergjencat	Pajisje kundër zjarrit, materiale absorbuese, sinjalistikë dhe procedura reagimi	Kontroll dhe trajnim periodik
Sistemet ftohëse me frigorifer	Mirëmbajtje dhe parandalim i rrjedhjeve të agjentëve ftohës	Kontroll teknik periodik

Përgjegjësia për zbatimin e PMM-së i takon **operatorit dhe personave përgjegjës të caktuar nga kompania**, të cilët duhet të sigurojnë mirëmbajtjen e pajisjeve, realizimin e monitorimit, mbajtjen e evidencave dhe ndërmarrjen e masave korrigjuese në rast të evidentimit të parregullsive.

Plani duhet të zbatohet gjatë gjithë periudhës së funksionimit dhe të **rishikohet sipas nevojës**, veçanërisht në rast të ndryshimeve të procesit teknologjik, rritjes së kapacitetit, ndryshimeve në legjislacion ose evidentimit të ndikimeve të reja mjedisore. Në këtë mënyrë sigurohet funksionimi i fabrikës në përputhje me kërkesat mjedisore dhe parimet e parandalimit të ndotjes.

9.2. Pajtushmeria me pëlqimin mjedisor;

Kompania gjatë funksionimit të fabrikës për përpunimin e qumështit duhet të respektojë në vazhdimësi **kushtet dhe masat e përcaktuara në pëlqimin mjedisor**, si dhe kërkesat e legjislacionit mjedisor në fuqi.

Pajtueshmëria duhet të sigurohet veçanërisht përmes **menaxhimit të ujërave të ndotura teknologjike dhe sanitare, menaxhimit të mbeturinave, kontrollit të emetimeve në ajër dhe zhurmës, mbrojtjes së tokës dhe ujërave, përdorimit racional të burimeve dhe zbatimit të programit të monitorimit mjedisor**.

Operatori duhet të mbajë evidencë për rezultatet e monitorimit, sasinë dhe llojet e mbeturinave, mirëmbajtjen e pajisjeve dhe incidentet eventuale. Në rast të evidentimit të

mospërputhjeve, duhet të ndërmerren masa korrigjuese brenda afateve të përcaktuara nga autoriteti kompetent.

Çdo ndryshim i rëndësishëm në kapacitetin, teknologjinë, pajisjet ose mënyrën e funksionimit që mund të shkaktojë ndikime të reja apo më të mëdha në mjedis duhet të trajtohet paraprakisht në përputhje me procedurat ligjore përkatëse. Në këtë mënyrë sigurohet që aktiviteti të zhvillohet në vazhdimësi në përputhje me pëlqimin mjedisor dhe kërkesat e mbrojtjes së mjedisit.

9.3. Inkurajimi i zhvillimit të sistemit të menaxhimit mjedisor në përputhje me standardin ISO 14000

Kompania “MALI Q” Sh.p.k. inkurajohet që, në kuadër të përmirësimit të vazhdueshëm të performancës mjedisore, të zhvillojë dhe zbatojë gradualisht Sistemin e Menaxhimit Mjedisor (SMM) në përputhje me parimet e standardeve të serisë ISO 14000, veçanërisht ISO 14001.

Zbatimi i këtij sistemi do t'i mundësonte kompanisë të identifikojë dhe menaxhojë në mënyrë sistematike aspektet mjedisore që lidhen me konsumin e ujit dhe energjisë, ujërat e ndotura teknologjike, mbeturinat, emetimet në ajër, zhurmën, përdorimin e substancave kimike dhe situatat emergjente.

Sistemi duhet të mbështetet në përcaktimin e objektivave mjedisore, ndarjen e përgjegjësisë, monitorimin e parametrave relevantë, mbajtjen e evidencave, trajnimin e punëtorëve dhe ndërmarrjen e masave korrigjuese kur evidentohen mospërputhje.

Zhvillimi i një sistemi sipas ISO 14001 do të kontribuonte në parandalimin e ndotjes, përdorimin më efikas të burimeve, përmirësimin e pajtueshmërisë me kërkesat ligjore dhe përmirësimin e vazhdueshëm të performancës mjedisore të fabrikës. Certifikimi sipas këtij standardi mund të realizohet gradualisht, në përputhje me kapacitetet dhe politikat e kompanisë.

10. INFORMACIONE SHITESË DHE KARAKTERISTIKAT E PROJEKTIT

Informacionet shtesë për projektin e kompanisë plotësojnë përshkrimin teknik dhe mjedisor të aktivitetit dhe mundësojnë vlerësim më të plotë të ndikimeve që lidhen me funksionimin e fabrikës për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit.

Duke qenë se bëhet fjalë për objekt ekzistues dhe në funksion, karakteristikat kryesore të projektit lidhen me procesin teknologjik, kapacitetin prodhues, konsumin e ujit dhe

energjisë, përdorimin e pajisjeve frigoriferike dhe termike, gjenerimin e ujërave të ndotura teknologjike, mbeturinave dhe aktivitetet e transportit.

Informacionet shtesë përfshijnë, sipas nevojës, të dhënat teknike të pajisjeve, bilancin e lëndës së parë dhe produkteve, konsumin e burimeve, rezultatet e analizave dhe monitorimit mjedisor, mënyrën e menaxhimit të mbeturinave dhe ujërave të ndotura, masat e sigurisë dhe dokumentacionin përkatës të operatorit.

Në rast të ndryshimeve të ardhshme në kapacitetin prodhues, teknologjinë, pajisjet ose mënyrën e funksionimit, të dhënat përkatëse duhet të përditësohen dhe, kur kërkohet, të vlerësohen nga aspekti i ndikimit në mjedis në përputhje me legjislacionin në fuqi.

10.1 Informacionet dhe karakteristikat shtesë të projektit specifik apo një lloji të caktuar projektesh përmbajnë të dhëna të tjera për përcaktimin e qëllimit dhe përmbajtjes së raportit të VNM-së, nëse kërkohen

Për fabrikën ekzistuese të përpunimit të qumështit “MALI Q” Sh.p.k., informacionet dhe karakteristikat shtesë përfshijnë të dhëna që mund të kërkohen për plotësimin e qëllimit dhe përmbajtjes së Raportit të Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis (VNM).

Këto të dhëna mund të përfshijnë, sipas rastit, kapacitetin real të përpunimit, sasi të qumështit të pranuar, konsumin e ujit dhe energjisë, karakteristikat e pajisjeve teknologjike dhe frigoriferike, sasi dhe cilësinë e ujërave të ndotura, llojet dhe sasi të mbeturinave, rezultatet e monitorimit mjedisor dhe dokumentacionin teknik përkatës.

Gjithashtu, nëse gjatë shqyrtimit të raportit kërkohen të dhëna plotësuese nga autoriteti kompetent, operatori duhet t'i sigurojë ato në përputhje me kërkesat dhe legjislacionin në fuqi. Çdo ndryshim i rëndësishëm i kapacitetit, teknologjisë ose mënyrës së funksionimit, që mund të ndryshojë natyrën apo intensitetin e ndikimeve në mjedis, duhet të vlerësohet dhe të përfshihet në dokumentacionin mjedisor përkatës.

Në bazë të karakteristikave aktuale të projektit, **nuk janë identifikuar kërkesa të veçanta shtesë përtej çështjeve të trajtuara në këtë raport**, përveç rasteve kur të dhëna të tjera kërkohen nga organi kompetent gjatë procedurës së VNM-së.

PËRMBLEDHJA JOTEKNIKE E RAPORTIT TË VLERËSIMIT TË NDIKIMIT NË MJEDIS

Fabrika për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit – “MALI Q” Sh.p.k.

1. Qëllimi i projektit

Projekti ka për qëllim funksionimin e fabrikës për pranimin dhe përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit të kompanisë “MALI Q” Sh.p.k., në Lloshkobare, Komuna e Ferizajt.

Qëllimi kryesor i aktivitetit është sigurimi i kushteve të përshtatshme teknologjike dhe higjieno-sanitare për pranimin e qumështit të freskët, përpunimin e tij, prodhimin e produkteve të qumështit, paketimin, ruajtjen dhe përgatitjen e produkteve për shpërndarje në treg.

Raporti i VNM-së është hartuar për të identifikuar ndikimet e mundshme që mund të rezultojnë nga funksionimi i fabrikës dhe për të përcaktuar masat për parandalimin, zvogëlimin dhe kontrollin e tyre.

2. Përshkrimi i shkurtër i projektit

Aktiviteti i fabrikës fillon me pranimin dhe kontrollin e qumështit të freskët, i cili pas pranimit ruhet në kushte të përshtatshme deri në përpunimin e mëtejshëm.

Procesi teknologjik përfshin trajtimin dhe përpunimin e qumështit sipas llojit të produktit që prodhohet, kontrollin e procesit, paketimin e produkteve përfundimtare, ruajtjen në kushte të përshtatshme dhe përgatitjen e tyre për shpërndarje.

Hapësirat e fabrikës organizohen në mënyrë që të mundësojnë zhvillimin e kontrolluar të procesit teknologjik, ruajtjen e lëndës së parë dhe produkteve, pastrimin dhe dezinfektimin e pajisjeve dhe mirëmbajtjen e kushteve higjieno-sanitare.

3. Furnizimi me ujë dhe energji

Funksionimi i fabrikës kërkon furnizim të rregullt me ujë dhe energji elektrike. Uji përdoret për nevojat e procesit teknologjik, larjen dhe dezinfektimin e pajisjeve,

rezervuarëve, linjave të prodhimit, dysHEMEVE dhe ambienteve të fabrikës, si dhe për nevoja sanitare.

Energjia elektrike përdoret për funksionimin e pajisjeve të përpunimit, pompave, sistemeve të ftohjes, ventilimit, ndriçimit dhe pajisjeve të tjera ndihmëse.

Përdorimi i ujit dhe energjisë duhet të bëhet në mënyrë racionale, duke shmangur humbjet dhe konsumin e panevojshëm.

4. Ujërat e ndotura

Një nga aspektet më të rëndësishme mjedisore të fabrikës është krijimi i ujërave të ndotura teknologjike. Ato krijohen kryesisht gjatë larjes dhe dezinfektimit të pajisjeve, rezervuarëve, linjave dhe sipërfaqeve të prodhimit.

Ujërat teknologjike mund të përmbajnë mbetje qumështi dhe produktesh të qumështit, yndyra, proteina, materie organike, detergjentë dhe mjete dezinfektuese. Për këtë arsye, ato duhet të grumbullohen dhe menaxhohen në mënyrë të kontrolluar.

Nuk duhet të lejohet shkarkimi i pakontrolluar i ujërave të ndotura në tokë, ujëra sipërfaqësore ose nëntokësore. Sistemi i grumbullimit dhe largimit/trajtim të tyre duhet të mbahet në gjendje të rregullt funksionale.

5. Mbeturinat dhe mbetjet nga procesi i prodhimit

Gjatë funksionimit të fabrikës mund të krijohen mbetje organike nga qumështi dhe produktet e tij, produkte që nuk plotësojnë kriteret për përdorim, mbetje nga procesi teknologjik, ambalazhe plastike, letër dhe karton, si dhe mbeturina komunale.

Mbeturinat duhet të ndahen sipas llojit që në vendin e krijimit dhe të vendosen në kontejnerë ose hapësira të përshtatshme. Materialet e riciklueshme duhet të ndahen nga mbeturinat e tjera, ndërsa mbeturinat që kërkojnë trajtim të veçantë duhet t'u dorëzohen operatorëve të licencuar.

Nuk lejohet hedhja, djegia apo deponimi i pakontrolluar i mbeturinave brenda ose jashtë kompleksit të fabrikës.

6. Ndikimi në cilësinë e ajrit dhe aromat

Procesi i përpunimit të qumështit, në kushte normale të funksionimit, nuk paraqet burim të rëndësishëm të emetimeve të pluhurit. Ndikimet në ajër mund të lidhen kryesisht me qarkullimin e automjeteve, pajisjet ndihmëse dhe krijimin eventual të aromave nga mbetjet organike dhe ujërat e ndotura.

Për parandalimin e aromave duhet të sigurohet pastrimi i rregullt i ambienteve dhe pajisjeve, largimi në kohë i mbetjeve organike, mirëmbajtja e kanalizimit dhe shmangia e qëndrimit të zgjatur të materialeve organike në ambientet e fabrikës.

7. Zhurma dhe trafiku

Burimet e zhurmës lidhen kryesisht me pajisjet teknologjike, pompat, kompresorët, sistemet frigoriferike dhe lëvizjen e automjeteve që furnizojnë fabrikën me qumësht dhe materiale të tjera ose transportojnë produktet e gatshme.

Ndikimi nga trafiku lidhet me ardhjen e automjeteve për furnizimin me lëndë të parë, ambalazh dhe materiale ndihmëse, si dhe me automjetet për shpërndarjen e produkteve.

Mirëmbajtja e pajisjeve dhe organizimi i qarkullimit të automjeteve do të kontribuojnë në zvogëlimin e zhurmës dhe ndikimeve në mjedisin përreth.

8. Ndikimi në tokë dhe ujëra

Në kushte normale të funksionimit nuk pritet ndotje e konsiderueshme e tokës, me kusht që ujërat teknologjike, mbeturinat dhe materialet e përdorura në fabrikë të menaxhohen në mënyrë të kontrolluar.

Rreziku potencial lidhet me rrjedhjet aksidentale të ujërave të ndotura, produkteve të qumështit, detergjentëve, dezinfektuesve, vajrave ose materialeve të tjera.

Për këtë arsye duhet të kontrollohen dhe mirëmbahen rregullisht dyshemetë, kanalizimet dhe sistemet e grumbullimit të ujërave, duke parandaluar depërtimin e ndotësve në tokë dhe ujëra.

9. Ndikimi në popullsinë dhe shëndetin e njeriut

Ndikimet potenciale në popullsinë përreth lidhen kryesisht me zhurmën, trafikun, aromat eventuale dhe menaxhimin e ujërave të ndotura dhe mbeturinave.

Me zbatimin e masave të përshtatshme teknike, higjiëno-sanitare dhe mjedisore, këto ndikime mund të mbahen në nivele të kontrollueshme.

Për punëtorët duhet të sigurohen pajisjet personale mbrojtëse, kushtet e përshtatshme të punës, higjiëna, trajnimi dhe procedurat për parandalimin e aksidenteve.

10. Masat për mbrojtjen e mjedisit

Masat kryesore për mbrojtjen e mjedisit përfshijnë përdorimin racional të ujit dhe energjisë, menaxhimin e kontrolluar të ujërave teknologjike, pastrimin dhe dezinfektimin e rregullt, ndarjen dhe menaxhimin e mbeturinave, mirëmbajtjen e pajisjeve dhe parandalimin e rrjedhjeve aksidentale.

Vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet sistemit të ujërave të ndotura dhe mbetjeve organike, në mënyrë që të parandalohet ndotja e tokës dhe ujërave dhe krijimi i aromave të pakëndshme.

11. Situatat emergjente

Situatat emergjente që mund të paraqiten gjatë funksionimit të fabrikës përfshijnë zjarrin, ndërprerjen e energjisë elektrike, defektet e pajisjeve teknologjike ose frigoriferike, dëmtimin e sistemit të kanalizimit, rrjedhjet aksidentale dhe aksidentet në punë.

Fabrika duhet të ketë pajisje të përshtatshme kundër zjarrit, pajisje të ndihmës së parë dhe procedura për reagim në situata emergjente. Në rast të një defekti që mund të shkaktojë ndotje, aktiviteti përkatës duhet të ndërpritet deri në eliminimin e rrezikut.

12. Monitorimi mjedisor

Monitorimi mjedisor duhet të përqendrohet kryesisht në ujërat e ndotura, menaxhimin e mbeturinave, gjendjen e sistemit të kanalizimit, zhurmën, konsumin e ujit dhe energjisë dhe gjendjen e përgjithshme mjedisore të kompleksit.

Rezultatet e monitorimit duhet të evidentohen dhe, kur identifikohen parregullsi ose tejkalime të parametrave të lejuar, kompania duhet të ndërmarrë masa korrigjuese.

13. Alternativa “pa veprim”

Duke qenë se bëhet fjalë për një fabrikë ekzistuese, alternativa “pa veprim” nënkupton ndërprerjen ose mosvazhdimin e aktivitetit të përpunimit të qumështit.

Në këtë rast do të shmangeshin ndikimet që lidhen me konsumin e ujit dhe energjisë, ujërat teknologjike, mbeturinat, zhurmën dhe trafikun. Megjithatë, do të humbnin përfitimet ekonomike dhe sociale që lidhen me përpunimin e qumështit, punësimin, bashkëpunimin me furnizuesit e qumështit dhe furnizimin e tregut me produkte ushqimore.

Për këtë arsye, vazhdimi i aktivitetit, i shoqëruar me zbatimin e masave mjedisore, paraqet alternativën më të përshtatshme.

14. Përfundimi i Përmbledhjes Joteknike

Nga vlerësimi i aktivitetit të fabrikës “MALI Q” Sh.p.k., rezulton se çështjet kryesore mjedisore lidhen me krijimin dhe menaxhimin e ujërave teknologjike, mbetjeve organike dhe mbeturinave, konsumin e ujit dhe energjisë, zhurmën, trafikun dhe mundësinë e krijimit të aromave.

Ndikimet e mundshme janë kryesisht të karakterit lokal dhe mund të kontrollohen përmes zbatimit të masave të përcaktuara në Raportin e VNM-së. Rëndësi të veçantë kanë mirëmbajtja e pajisjeve, menaxhimi i ujërave të ndotura, ndarja dhe dorëzimi i mbeturinave te operatorët përkatës, pastrimi dhe dezinfektimi i rregullt dhe monitorimi i parametrave mjedisorë.

Me zbatimin e vazhdueshëm të masave parandaluese dhe mbrojtëse, aktiviteti i fabrikës për përpunimin e qumështit dhe prodhimin e produkteve të qumështit “MALI Q” Sh.p.k. mund të zhvillohet në mënyrë të kontrolluar, duke minimizuar ndikimet negative në mjedis dhe duke respektuar kërkesat e përcaktuara nga legjislacioni dhe organet kompetente.

11. BURIMET E TË DHËNAVE

11.1. Lista e referimit të burimeve e të dhënave të përdorura për përshkrimet dhe vlerësimet e dhëna në raportin e VNM-së.

- ☐ **Ligji Nr. 08/L-181 për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis – si bazë ligjore për procedurën dhe kërkesat e VNM-së.**
- ☐ **Udhëzimi Administrativ (MMPHI) Nr. 04/2025 për përmbajtjen, metodologjinë dhe përputhshmërinë e raportit me kërkesat ligjore, praktikat e zbatueshme dhe aspektet e tjera teknike të raportit.**
- ☐ **Ligji Nr. 08/L-025 për Mbrojtjen e Ajrit nga Ndotja**, për vlerësimin dhe kontrollin e ndikimeve në cilësinë e ajrit.
- ☐ **Ligji Nr. 04/L-147 për Ujërat e Kosovës**, versioni i konsoliduar, për çështjet që lidhen me mbrojtjen, shfrytëzimin dhe menaxhimin e ujërave.
- ☐ **Udhëzimi Administrativ (MMPHI) Nr. 02/2022** për kushtet, mënyrat, parametrat dhe vlerat kufizuese të shkarkimit të ujërave të ndotura në rrjetin e kanalizimit publik dhe në trupin uJOR.
- ☐ **Ligji Nr. 04/L-060 për Mbeturina**, versioni i konsoliduar, dhe aktet përkatëse nënligjore për klasifikimin dhe menaxhimin e mbeturinave.
- ☐ **Legjislacioni në fuqi për mbrojtjen e natyrës, mbrojtjen nga zhurma, sigurinë dhe shëndetin në punë, mbrojtjen nga zjarri dhe ndryshimet klimatike**, sipas fushës së aplikimit.
- ☐ Të dhënat dhe publikimet e **Agjencisë për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës (AMMK)** për gjendjen dhe treguesit e mjedisit.
- ☐ Të dhënat statistikore të **Agjencisë së Statistikave të Kosovës (ASK)**, veçanërisht të dhënat e Regjistrimit të Popullsisë 2024 për Komunën e Ferizajt dhe vendbanimin Lloshkobare.
- ☐ Të dhënat dhe dokumentacioni i **Komunës së Ferizajt**, sipas dokumenteve dhe informatave në dispozicion për zonën e projektit.
- ☐ Dokumentacioni teknik i fabrikës **“MALI Q” Sh.p.k.**, të dhënat për procesin teknologjik, pajisjet, kapacitetin prodhues, konsumin e ujit dhe energjisë dhe mënyrën e organizimit të aktivitetit.
- ☐ Të dhënat e operatorit për **pranimin dhe përpunimin e qumështit, përdorimin e lëndëve ndihmëse, detergjentëve dhe dezinfektuesve, sistemet frigoriferike dhe aktivitetet e mirëmbajtjes.**
- ☐ Të dhënat për **ujërat e ndotura teknologjike dhe sanitare, mbeturinat, emetimet, zhurmën dhe burimet e tjera potenciale të ndikimit në mjedis.**
- ☐ Dokumentacioni kadastral, hartat topografike, gjeologjike, hidrogeologjike dhe materialet hartografike në dispozicion për **ZK Lloshkobare dhe territorin e Komunës së Ferizajt.**
- ☐ Vëzhgimet dhe të dhënat e mbledhura gjatë **vizitës në lokacion**, përfshirë gjendjen e objektit, infrastrukturës, sipërfaqeve përreth dhe burimeve potenciale të ndikimit.
- ☐ Literatura profesionale dhe udhëzimet teknike për **industrinë e përpunimit të qumështit, menaxhimin e ujërave të ndotura të industrisë ushqimore, kontrollin e ndotjes dhe praktikat e mira të menaxhimit mjedisor.**
- ☐ Standardet dhe praktikat e sistemit të menaxhimit mjedisor të serisë **ISO 14000**, veçanërisht **ISO 14001**, si referencë për organizimin dhe përmirësimin e vazhdueshëm të menaxhimit mjedisor.

PËRMBAJTJA:

1. INFORMACIONE TË PËRGJITHSHME(Hyrje)	6
1.1. Të dhënat për aplikuesin;	7
1.2. Të dhënat kryesore për projektin, titulli i plotë, vendndodhja dhe adresa;	7
1.3. Të dhëna për hartuesit që kanë marrë pjesë në hartimin e Raportit të VNM-së.....	7
2. PËRSHKRIMI I PROJEKTIT TË PROPOZUAR	7
2.1. Kategoria e projektit të propozuar;	9
2.2. Përshkrim të punëve përgatitore për zbatimin e projektit;	9
2.3. Përshkrimin e karakteristikave kryesore të funksionimit të projektit;	10
2.4. Përshkrimin detal të procesit të planifikimit të prodhimit, duke filluar nga hyrja e lëndëve të para deri te produkti përfundimtar;	18
2.5. Paraqitjen e llojit dhe sasisë së burimeve të nevojshme;	18
2.6. Vlerësimin e gjenerimit të llojit dhe sasisë së mbeturinave, emetimeve gjatë procesit teknologjik;	19
2.7. Prezantimi i teknologjisë së trajtimit, përpunimit, riciklimit, dhe asgjësimit të të gjitha llojeve të mbeturinave;.....	22
2.8. Program për ndërtimin, kohëzgjatjen e ndërtimit, kohëzgjatjen e planifikuar të funksionimit të projektit, kohën e mundshme të përfundimit të funksionimit të projektit dhe sipas rastit edhe fazën e planifikuar të rehabilitimit të sipërfaqes pas mbarimit të funksionimit të projektit;	23
2.9. Të dhëna për infrastrukturën e nevojshme;.....	25
2.10. Të dhëna për aktivitete të tjera që mund të nevojiten për zbatimin e projektit, si ndërtimi i kampeve apo rezidencave;	25
2.11. Informacion për lejet dhe licencat e nevojshme për projektin;.....	26
2.12. Informacion për ndërlidhjet e mundshme të projektit me projekte të tjera ekzistuese.	26
3. PËRSHKRIMI I LOKACIONIT TË PROPOZUAR.....	27
3.1. Të dhënat për emrin e lokacionit ku është planifikuar të zbatohet projekti;	27
3.2. Skicën dhe planimetrinë e vendndodhjes së projektit;	28
3.3. Distancën me të dhënat për qendrat e banuara në raport me lokacionin ku propozohet të zbatohet projekti, shoqëruar me fotografi;	28
3.4. Paraqitjen e karakteristikave pedologjike, gjeomorfologjike, gjeologjike, hidrogeologjike dhe sizmologjike të terrenit;	30
3.5. Të dhënat për burimin e furnizimit me ujë;.....	32
3.6. Paraqitjen e karakteristikave klimatike me tregues të përshtatshëm meteorologjik;	33
3.7. Prezantimi i karakteristikave natyrore;	34
3.8. Rishikimi i karakteristikave themelore të peisazhit;.....	34
3.9. Rishikimi i objekteve të mbrojtura të trashëgimisë kulturore dhe historike;.....	35
3.10. Të dhënat për popullsinë, përqendrimin e popullsisë dhe karakteristikat demografike në lidhje me projektin e planifikuar;	35
3.11. Të dhëna për objektet ekzistuese;	36
3.12. Në varësi të karakteristikave të zonës, përshkrimi i lokacionit përmban edhe të dhëna për zonat e përcaktuara për kërkime shkencore, vendet arkeologjike, zonat veçanërisht të ndjeshme, zonat me qëllime të veçanta dhe të ngjashme;	37
3.13. Të dhënat për burimet ujore në sipërfaqen ku realizohet projekti dhe në afërsi të saj.....	37
4. GJENDJA AKTUALE E FAKTORËVE MJEDISOR	38
4.1. Raport për gjendjen aktuale të faktorëve mjedisor.	38
5. PËRSHKRIMI I ALTERNATIVAVE TË PROJEKTIT.....	40
5.1. Përshkrimi i alternativave të realizueshme;	40
5.2. Përshkrimi i alternativave të realizueshme përmban edhe përshkrimin e arsyeve kryesore për zgjedhjen e një alternative të caktuar duke ju referuar:	40
5.3. Vendndodhjes ose rrugës;	41
5.4. Ndikimet në mjedis dhe shëndetin e njeriut;	42

5.5. Proceset, teknologjia e prodhimit;	42
5.6. Metodat e punës gjatë zbatimit dhe funksionimit të projektit;	43
5.7. Planin e lokacionit;	44
5.8. Llojin dhe përzgjedhjen e materialeve për realizimin e projektit;	44
5.9. Afati kohor për ekzekutimin dhe përfundimin e funksionimit të projektit sipas legjislacionit;	44
5.10. Madhësia e lokacionit ose objektit;	45
5.11. Vëllimi i prodhimit;	45
5.12. Kontrolli i ndotjes;	45
5.13. Trajtimin e mbeturinave, përfshirë riciklimin, ripërdorimin, asgjësimin dhe deponimin përfundimtar;	46
5.14. Rregullimi i infrastrukturës rrugore të qasjes në projekt dhe rrugë të komunikacionit;	47
5.15. Përgjegjësia dhe procedura për menaxhimin e mjedisit;	47
5.16. Trajtime;	48
5.17. Monitorimi;	48
5.18. Planet për situata emergjente;	49
5.19. Demolimi dhe rehabilitimi.	49
5.20. Plani për menaxhimin e mjedisit	54
5.21. Përshkrimi i alternativave pa veprim.	50
6. PËRSHKRIMI I NDIKIMIT TË PROJEKTIT NË MJEDIS	51
6.1. Përshkrimi i ndikimeve të projektit në mjedis përfshinë:	51
6.2. Cilësinë e ajrit:	52
6.3. Nivelin dhe përqendrimin e substancave ndotëse në ajër dhe krahasimin me treguesit përcaktuar me norma dhe standardet sipas legjislacionit në fuqi;	52
6.4. Ndikimin e projektit në klimë, lloji dhe vëllimi i emetimeve të gazeve serrë dhe ndjeshmëria e projektit ndaj ndryshimeve klimatike;	53
6.5. Mundësinë e ndikimit në ndotjen ndërkufitare të ajrit;	55
6.6. Cilësia e ujit:	56
6.7. Ndikimi i ndotësve në cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore;	56
6.8. Mundësinë e ndikimit në ndotjen ndërkufitare të ujërave;	57
6.9. Ndryshimet hidromorfologjike, sasia dhe cilësia me referencë të veçantë për shkarkimet e ujërave të zeza.	58
6.10. Toka:	59
6.11. Ndikimi fizik, ndryshimi në topografinë lokale, erozioni i tokës, rrëshqitjet e tokës, etj.	59
6.12. Ndikimi i emetimeve të ndotësve në vendndodhjen e projektit të planifikuar dhe në tokën përreth dhe krahasimi me treguesit e përcaktuar me norma dhe standarde sipas legjislacionit përkatës	64
6.13. Ndikimi në shfrytëzimin e tokës dhe burimeve natyrore;	60
6.14. Sasia dhe cilësia e tokës bujqësore të humbur;	60
6.15. Ndikimi në karakteristikat gjeologjike dhe gjeomorfologjike.	60
6.16. Popullsia lokale:	61
6.17. Ndryshimet në numrin dhe strukturën e popullsisë dhe ndikimet të lidhura me mjedisin, popullsia, përqendrimi dhe migrimi;	61
6.18. Ndikimet vizuale të vendbanimeve;	61
6.19. Ndikimet e emetimit të ndotësve, zhurmës, vibrimet, nxehtësisë dhe të gjitha llojet e rrezatimit për shëndetin e njeriut;	61
6.20. Ndikimet socio-ekonomike	62
6.21. Ndikimi i projektit në struktura e ekonomisë lokale, sipas sektorit prodhues dhe degës kryesor të zonës;	62
6.22. Numri i vendeve të punës të krijuara gjatë fazave të ndërtimit dhe funksionimit të projektit, si dhe humbjet e mundshme të vendeve të punës në sektorët apo zonat e prekura;	63
6.23. Kontributi i projektit në ekonominë rajonale dhe kombëtare	63
6.24. Ekosistemet dhe gjeologjia:	64
6.25. Humbja dhe dëmtimi i specieve bimore dhe shtazore dhe habitateve të tyre;	64
6.26. Humbja dhe dëmtimi i veçorive gjeologjike, paleontologjike dhe gjeomorfologjike biodiversiteti, florës dhe fauna, pasurive natyrore të mbrojtura, specieve të rralla dhe të rrezikuara të bimëve dhe kafshëve të egra dhe habitateve të tyre;	64

6.27. Qëllimi dhe shfrytëzimi i sipërfaqeve;	65
6.28. Sipërfaqet e ndërtuara dhe të pa ndërtuara;	65
6.29. Shfrytëzimi i tokës;	
6.30. Infrastruktura komunale:	66
6.30. Infrastruktura komunale.....	66
6.31. Trafiku;	67
6.32. Furnizimi me ujë;	67
6.33. Energjia;	67
6.34. Ujërat e zeza;	68
6.35. Gjenerimi i mbeturinave.	68
6.36. Pasuritë e mbrojtura natyrore, kulturore dhe rrethina e tyre, veçoritë e peizazhit.	69
6.37. Përshkrimi i ndikimeve të projektit në mjedis përmban gjithashtu informacione që rezultojnë nga:	69
6.38. Zbatimi i projektit, duke përfshirë punimet e largimit, sipas rastit;	70
6.39. Ndikimet kumulative të projekteve të tjera ekzistuese;	70
6.40. Të dhëna për shtrirjen e mundshme hapësinore të ndikimit negativ në mjedis, ..	71
6.41. Shkarkimi i ujërave të ndotura gjatë fazës së ndërtimit;	71
6.42. Emetimet e rrezatimit elektromagnetik gjatë ndërtimit;	72
6.43. Emetimet në ajër të gazrave serrë gjatë operimit;	72
6.44. Ndikimet në ndryshimet klimatike.....	72
7. PËRSHKRIMI I MASAVE PËR TË PARANDALUAR, REDUKTUAR OSE ELIMINUAR NDIKIMIN NË MJEDIS.....	73
7.1. Masat e parashikuara me legjislacion;	73
7.2. Masat që duhen marrë në rast aksidentesh dhe fatkeqësive të mëdha;	74
7.3. Planet dhe zgjidhjet teknike për mbrojtjen e mjedisit;	75
7.4. Masa të tjera që mund të ndikojnë në parandalimin, zvogëlimin ose neutralizimin e efekteve të dëmshme në mjedis.	76
8. PROGRAMI I MONITORIMIT TË NDIKIMIT NË MJEDIS	76
8.1. Programi i monitorimit të ndikimit në mjedis:	76
8.2. Prezantimin e gjendjes mjedisore përpara se projekti të vihet në punë ose fillimi i aktiviteteve në vendet ku ndikimi mjedisor pritet;	77
8.3. Parametrat në bazë të të cilave mund të përcaktohen efektet e dëmshme në mjedis;.....	78
8.4. Vendet, mënyra dhe shpeshtësia e matjes së parametrave të përcaktuar;	79
8.5. Përmbajtja dhe dinamika e dorëzimit të raporteve për matjet e kryera;	79
8.6. Detyrimin për të informuar publikun për rezultatet e matjeve të kryera;	80
8.7. Programin ndërkufitar të monitorimit të ndikimit në mjedis, sipas rastit.	80
9. PLANI I MENAXHIMIT MJEDISOR	81
9.1. Mbrojtja efektive mjedisore gjatë gjithë fazave të projektit;	81
9.2. Pajtushmeria me pëlqimin mjedisor;	82
9.3. Inkurajimi i zhvillimit të sistemit të menaxhimit mjedisor në përputhje me standardin ISO 14000.....	82
10. INFORMACIONE SHITESË DHE KARAKTERISTIKAT E PROJEKTIT	83
10.1 Informacionet dhe karakteristikat shitesë të projektit specifik apo një lloji të caktuar projektesh përmbajnë të dhëna të tjera për përcaktimin e qëllimit dhe përmbajtjes së raportit të VNM-së, nëse kërkohen.....	83
11. BURIMET E TË DHËNAVE	84
11.1. Lista e referimit të burimeve e të dhënave të përdorura për përshkrimet dhe vlerësimet e dhëna në raportin e VNM-së.	84

Lista e Figurave

FIGURA 1 ORTOFOTO E LOKACIONIT TË FABRIKËS.

FIGURA 2 TOPOGRAFIA E LOKACIONIT TË FABRIKËS

FIGURA 3 ORTOFOTO E LOKACIONIT TË FABRIKËS TREGON DISTANCAT NGA OBJEKTET TJERA AFARISTE.

FIGURA 4 TOPOGRAFIA E LOKACIONIT TË FABRIKËS QË TREGON RRJETIN UJOR TË RRETHINËS.

FIGURA 5 RRJETI HIDROGRAFIK I LOKACIONIT

Lista e Fotove

FOTO 1 MAKINA (PASTERI) PER PASTERIZIMIN E QUMSHTIT.

FOTO 2 PASTER ME HOMOJIZATOR PËR PASTERIZIMIN E AJKËS DHE HOMOJINIZIMIN.

FOTO 3 SKICA E PROCESIT TE IMPIANTIT PËR TRAJTIMIN E UJERAVE.

FOTO 4 KONTAJNER PËR MBETURINA.**ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**